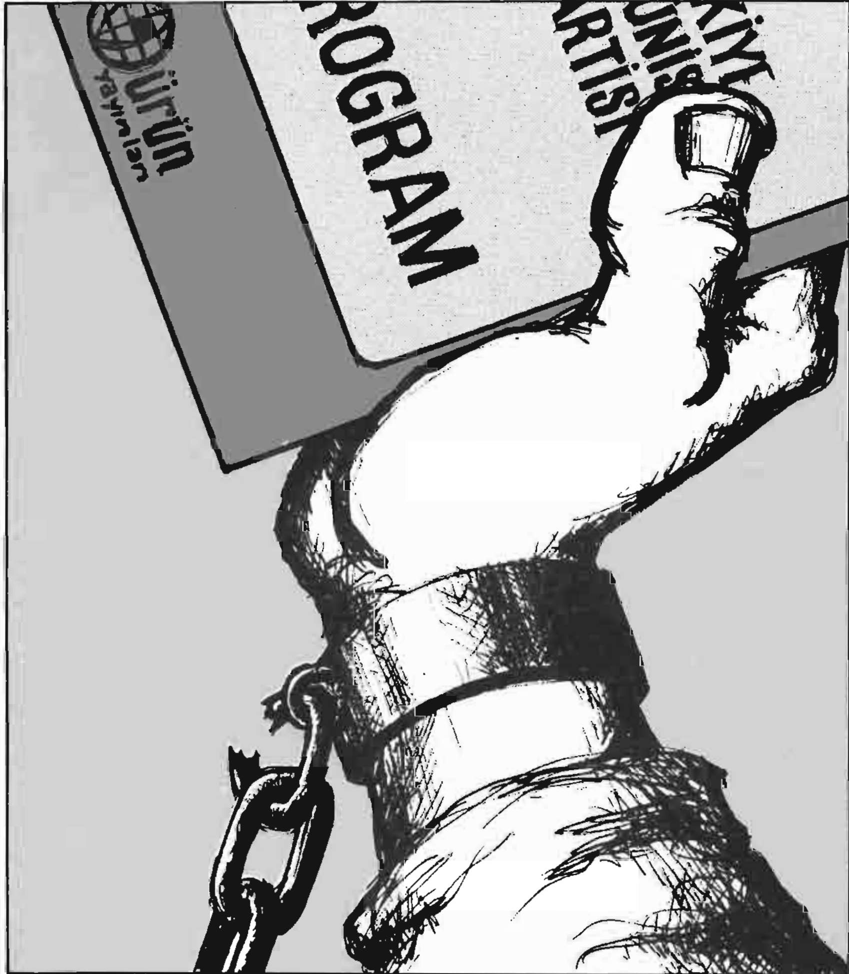
ürün

SOSYALİST DERGİ

Ekim 1978 52
YIL:5 CİLT:9

TKP PROGRAMI DÂVASI

HAYDİ UNUTMAYALIM BU DAYANIŞMAYI

★İLK DURUŞMA 17 EKİM'DE★

AYLIK DERGİ • YIL : 5 • SAYI : 52 • EKİM 1978 • 20 LİRA

içindekiler

Kapak : Orhan TAYLAN

DEĞERLİ DOSTLAR,

Bu kez, yine ABONE KAMPANYASI **üzerinde duracağız. Geçen sayımızda da belirttiğimiz gibi, Kampanya'ya her yandan ses geliyor. Bu sayımızda, basılı bir "havale makbuzu" bulacaksınız. Abone olmak için, basılı makbuzların önyüzündeki** "Gönderen" **yerine adınızı ve adresinizi okunaklı olarak yazmanız ve makbuzun arka yüzündeki basılı metnin altını imzalayarak abone tutarını göndermeniz gerekiyor.**

ÜRÜN'ün dost okurlarını, bu yılın sonuna kadar hedef koyduğumuz "Yığınsal Abone Kampanyası"nı yaygınlaştırmaya çağırıyoruz.

Dost okurlarımızın bu konuda gösterecekleri dayanışma ÜRÜN'ün gücüne güç katacaktır. Bu konuda her ÜRÜN **okuyucusunun kolları sıvayacağına inanıyoruz.**

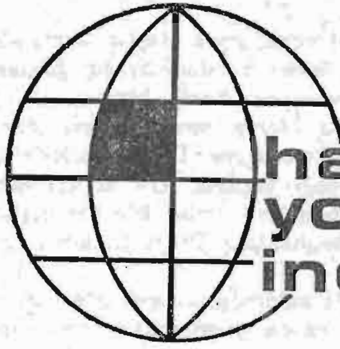
Dostça selamlarımızla.

ÜRÜN

Sahibi: URAL ATEŞER • Yazı İşleri Müdürü: AHMET TAŞTAN • Yönetim Yeri: Nuruosmaniye Cad. Özaydın İşhanı, No: 59-61/2 Cağaloğlu - İSTANBUL • Yazışma ve Havale Adresi: ÜRÜN, PK. 41, Sirkeci - İSTANBUL • Türkiye Dağıtımı: TEMEL DAĞITIM, Himaye-i Etfal Sokak, Orhanbey İşhanı, No: 6, Kat: 1, Daire: 1 Cağaloğlu - İSTANBUL • Dizgi - Baskı: BAŞARAN MATBAASI • Kapak Filmleri: TAB GRAFİK • Kapak Baskı: GÖZLEM BASIMEVİ • **Yurtiçi Abone Koşulları:** Altıaylık 75, Biryıllık 150 Lira • **Yurtdışı Abone Koşulları** (uçakla): F. Almanya - 35 DM, Hollanda - 38 Fl, Belçika - 600 Fr, İngiltere - 9 £, Fransa - 75 Fr, İsviçre - 40 Fr, İsveç - 75 Kron, ABD - 22 $.

Baskı Tarihi: 1 Ekim 1978

Burjuvazinin Kaba ve İnce Yöntemlerine Karşı

Gerici ve faşist güçler sarsılan konumlarını güçlendirebilmek için her yolu deniyorlar. Bireysel teröre başvuruyor, mezhep ayrılıklarını körüklüyor, orduyu kışkırtıyor, hükümeti yeniden ele geçirmenin yollarını arıyorlar.

Federal Almanya'da yayınlanan İG-Metall gazetesi «Milliyetçi Hareket Partisi ile eski Savunma Bakanı Strauss'un Hıristiyan Demokrat Birlik (Partisi) arasında akıl almayacak karanlık ilişkiler olduğunu» yazıyor. «1 Mayıs günü Münih'de Strauss ile Türkeş'in gizlice görüştüklerini belirtiyor. Adı geçen partinin basın sözcüsü Rosenberg MHP'yi parasal bakımdan da desteklediklerini» söylüyor. (Milliyot, 9 Eylül 1978)

Aynı Türkeş Hilton'da bir iftar yemeği veriyor. 9 Eylül günlü Demokrat İzmir gazetesi, bu yemeğe film yapımcısı Ümit Utku, Anadolu Ajansı eski Genel Müdürü Attilâ Onuk, TRT eski Genel Müdürü Nevzat Yalçıntaş'ın yanısıra Dündar Kılıç ve Of'lu İsmail adında iki kişinin de katıldığını yazıyor ve şöyle devam ediyor:

«Dündar Kılıç aslen Ankaralıdır. Birkaç cinayeti vardır ve cezaevlerinde hem dost, hem de düşman kazanmıştır. Dündar Kılıç denip geçilemez, çünkü İstanbul'un yeraltı dünyasında herşey ondan sorulur. Kılıç ile Of'lu İsmail'in MHP Genel Başkanı Türkeş'in yemeğinde bir arada olmaları ise daha değişik anlam kazanır. Demek ki, İstanbul yeraltı dünyası Kılıç ile Of'lular arasında pay edilmiştir.»

AP'nin başı Demirel «Meclis'te sayısal çoğunluğumuz yok» derken, aynı Türkeş «bu hükümet bir an önce devrilecektir» diyor. Arkasından akaryakıt bayilerini kışkırtmaya çalışıyor. «Petrol Ofisi, hiçbir yatırım yapmadan özel sektörün (yani Mobil'in, British Petroleum ve Shell'in) mevcut istasyonlarına elkoymak istemektedir» diyor.

12 Mart bakanlarından, Nihat Erim'in sağ kolu Kemal Satır, Tercüman'da «vakit geçirmeden sıkıyönetime başvurmak kaçınılmaz olmuştur» diye yazıyor. Aynı gazetenin Rapor'cusu Cıvaoğlu şöyle diyor: «Başarısızlıkları, çarpıcı çelişkileri, dramatik çöküntüleri işaretleyen mevcut hükümetin dış politikasını eleştirmek. Evet, ancak konunun ABD'ye dönük yönü işlenirken, sağduyudan, insaftan, gerçeklerden uzaklaşmamak gerekir.» Yani Bay Raporcu demek ister ki, hükümeti al, yerden yere çal, ama Amerikalı efendilerimize ses çıkarma!

Aynı Tercüman'ın yazarlarından, Rotary Kulübün Türkiye'deki temsilcisi ve geçenlerde törenle Adalet Partisi'ne giren Prof. Armaoğlu, Portekiz'in 40 yıllık faşist diktatörü Salazar'a övgüler düzüyor. «Amansız bir

komünist düşmanı idi. İyi bir iktisatçı olarak da Portekiz ekonomisini sağlam hale getirmiştir» diye yazıyor.

Emperyalizm ve gericilik; kontrgerillasıyla, faşist komandosuyla, yerli Mafia şefleriyle, Maocu ajanlarla ilerici ve demokratik güçlere saldırıyor. Faşizm özlemini açık açık dile getiriyor. Kesip biçiyor, yakıyor, yıkıyor, öldürüyor. Sivas'ta, Elâzığ'da, öteki illerde mezhep ayrılıklarını kızıştırarak bir iç savaş ortamı yaratmaya çabalıyor. Doğu illerinde terör kol geziyor. Hakkâri'de yerli halka gözdağı vermek için manevralar düzenleniyor. 80'lik ninelerden kundaktaki bebelere kadar bir köy halkının beş dakikada toptan nasıl ortadan kaldırılacağını Doğu halkına açık açık gösteriyorlar.

Gerici ve faşist güçler her yolla saldırılarını artırırlarken, CHP sağ kanadının ağır bastığı hükümet tek cephe çağrısından uzak duruyor. İlerici güçlerle, işçi sınıfıyla iş ve eylem birliği yapacağı yerde sağa yaklaşmayı yeğliyor. İçişleri Bakanı, Elâzığ Valisi'ni geri çekiyor. Hükümet, Dünya Bankası ile, Uluslararası Para Fonu ile anlaşmaya gidiyor. NATO'dan çıkacağı, Amerikan üslerini söküp atacağı yerde, bu üsleri resmen açmaya, sözümona çalışması durdurulan bu üsleri resmen açmaya kalkıyor. Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı CHP'li Kayacan «NATO'nun Türkiye'ye yararlı olduğunu» söylüyor. Ecevit «Sovyet tehdidi yoktur» derken, Kayacan «Türkiye, Sovyet yayılmacılığına karşı en hayati noktayı oluşturuyor, bu bakımdan Amerika Türkiye'ye ayrı bir değer vermek zorundadır» buyuruyor. Carter'ın özel temsilcisi Atherton, Amerikan Hava Kuvvetleri Lojistik Komutanı Orgeneral Fonda Ankara'da boy gösteriyor.

Burjuvazi, işçi sınıfımıza, ilerici güçlere, kaba-ince her yolla saldırıyor. Türkiye Komünist Partisi düşmanlığını körüklüyor. İlerici güçlerin arasına kama sokmaya çabalıyor. 1 Mayıs Tertip Komitesi hakkında takipsizlik kararı verilirken, İlerici Gençler Derneği ile DHKD'ye karşı kamu dâvası açılıyor. Böylece DİSK'le ilerici güçlerin arasını açmaya çalışıyorlar.

Burjuvazinin kalemşorlarından Oktay Ekşi, TÖB-DER Kongresi sırasında şunları yazıyor: «Türkiye'de artık Marksizme "meşru plâtformlarda temsil edilme hakkı" teslim edilmelidir. Zaten bunu daha önce yapamamış olmak çağdışı bir yobazlığa saplanıp kalmışlığın sonucudur.» (Hürriyet, 26 Ağustos 1978). Bu sözler bir tek anlama geliyor: TKP'ye özgürlük savaşımı karşısında gerileme, ama yeni saldırı konumlarına geçmek.

TKP'ye özgürlük savaşını görüp kabullenme konusundaki görüşler iki ana eğilimde toplanıyor. Biri, gerçekten de demokrasiden, demokratik hak ve özgürlüklerden yana ortaya çıkan eğilim, öteki ise komünizm düşmanlığı konumlarını bırakmadan yeni saldırı konumlarına geçen, ama TKP'ye özgürlük savaşı karşısında gerileyen burjuvazinin kimi kesimlerinde beliren eğilimdir. Bu ikinciler, böylelikle komünist hareketi evcilleştirebilmenin de hesaplarını yapıyorlar.

Öte yandan burjuvazi, gelişen işçi sınıfı hareketini durdurabilmek için "ince" saldırılarını da yoğunlaştırıyor. Ama 1978 yılı Türkiyesinde bu saldırılar oldukça yontulmamış kalıyor. Zekeriya Sertel gibileri yüzbinlerce liralık reklâmlar yapılarak TKP'ye, Sovyetlere saldırtılıyor. Ama ilerici devrimci güçler bu saldırıların foyasını çabucak ortaya çıkarıyorlar. Ne ki, burjuvazi bu saldırılarla asıl geniş yığınların kafasını bulandırmayı onlara TKP'yi, Sovyetleri bir öcü gibi göstermeyi, böylece ezgi ve sömürüsünü sürdürmeyi hedefliyor. Aybar gibileri çarşaf çarşaf yazılarla Lenin'e dil uzatıyor, Sovyetler Birliği'ni gözden düşürmeye çalışıyor. Onun bu yazılarını sermaye yapan Taha Akyol, MHP organı Hergün'de «Troçki de Aybar gibi Leninist teşkilât anlayışına karşı çıkmıştı» diyor. Kıvılcım-

lıcısı, Kitle'si, İlke'si dergilerinin sayfalarında nerdeyse TKP düşmanlığından başka bir şeye yer vermiyorlar. İlke dergisi, TKP ile Portekiz Komünist Partisi'ni birbirinin karşısına koymaya çabalıyor. «Ülkemizdeki gibi örgütsel geleneği ve sürekliliği olmayan bir parti değil PKP. Faşizm altında geçen kırk yılı likide olmuş bir şekilde geçiren bir parti de değil» diye yazıyor. Bunların TKP düşmanlığında gözleri öylesine dönmüş ki, aynı dergi «elli yıllık CHP kuyrukçusu TKP» diye ağzından köpükler saçıyor. Türkiye işçi sınıfının şanlı savaş tarihine toptan saldırıyor.

Emperyalizme, faşizme, gericiliğe karşı güç ve eylem birliğinin her zamankinden daha çok zorunlu olduğu, faşist tehlikenin kapıda durduğu bir dönemde böylesi saldırılar, düşmanın ekmeğine yağ sürmekten başka bir şeye yaramıyor.

Tüm bunlara karşın, dost da, düşman da biliyor ki, Türkiye Komünist Partisi halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşının başını çekiyor. Burjuvazinin 56 yıldır kaba-ince her yolla zincire vurmaya kalktığı, 1978 yılı Türkiyesinde hâlâ programını yargılamaya çabaladığı TKP ardıcıl ve özverili bir savaş veriyor. Tüm ulusal-demokratik güçleri tek cephede birleştirmek için savaşıyor.

Faşizmi durdurmanın, emperyalizmi ve gericiliği altetmenin zorunlu önkoşulu budur ve başka da çıkar bir yol yoktur.

ÜRÜN

POLİTİK KÖRLÜK FAŞİZMİN İŞİNİ KOLAYLAŞTIRIR

«Basında son kanlı olayların suçlularının saptandığı bildiriliyor. Bunların tutuklandığı belirtiliyor, isimleri açıklanıyor. Örneğin, 19-20 Eylül günlü gazetelerde Milliyetçi Hareket Partisi'nin İstanbul Şişli Gençlik Kolu Başkanı ile İkinci Başkanı'nın tutuklandıkları haberi yer alıyor. Bu iki komando Yunus Meral ile Yusuf Batmaz İstanbul'da yedi kişinin öldürülmesi olayında baş rolü oynamışlar. Faşist MHP'li Coşkun Akbulut da elinde tabancayla yakalanmış. Onun da bu tabancayla dört kişiyi öldürdüğü saptanmış. Yine MHP'den ölüm ve yaralama olaylarına katılan Muammer Koç, Erdoğan Sarışen, Mahmut Güney gibi faşist komando elebaşılarının yakalandığı ve tutuklandığı belirtiliyor.

İsimlerin sıralanması uzayıp gidiyor. Katillerin hepsi de faşist Türkeş'in partisinden yahut da bu partinin güdümündeki terörcü örgütlerden. Memleketteki kanlı olayları bunların sahnelediği, mezhep kavgalarını bunların körüklediği gerçekleri, yargı organlarının önünde birer birer açığa çıkıyor. Bizzat Ecevit de son günlerdeki konuşmalarında "faşizm isteyenler üç yıl iktidardaydılar" diyerek faşizme tırmananların kimliklerini bir kez daha açığa vurmuş oldu.

Bu gerçekler karşısında Türkeş yine demagojiye başvuruyor. Adeta hükümete meydan okurcasına "Faşistler varsa tutuklansın, MHP'nin kanlı olaylara karıştığı, kontrgerillayla ilişkileri olduğu saptanırsa yasal işlemler yapılsın" diye atıp tutuyor. Evet, MHP'nin iç savaşı körüklediği, kanlı provokasyonlar sahnelediği, kontrgerillanın ta kendisi olduğu hep doğrudur. MHP'nin bu alandaki eylemleri daha önce de, bugün de belgeleriyle ortaya

dökülmüştür, dökülüyor. Ama hükümet hâlâ açıklamalarla yetiniyor. Tırmanan faşizme karşı kesin önlemler almıyor. İç savaşı körükleyen faşistlerin üstüne gerektiği gibi gitmiyor. Bunları devlet mekanizmasının kilit yerlerinden temizlemiyor. Neden? Yoksa hükümetin gücü yetmiyor mu bunu başarmaya?

İşçi sınıfı, ilerici güçler, emekçi halkımız hükümetin bu alanda atacağı her olumlu adımı desteklemiş, desteklemeye de hazır olduğunu somut çıkışlarıyla ortaya koymuştur. Yoksa hükümet içindeki bazı güçler, faşist vurucu mihrakları CHP'nin dışındaki solu vurmak için mi kullanmayı düşünüyorlar? Ve halkın anti-emperyalist, anti-faşist savaşını, eylem birliğini bu yolla mı engellemek istiyorlar?

İçişleri Bakanı Özaydınlı, Belediye Başkanı hakkında soruşturma açan Elâzığ Valisi'ni, bunca kanlı provokasyona yol açan faşistlerin isteğiyle görevinden alıyor. Ardından MHP, Özaydınlı konusunda gensoru açılması önerisini geri alıyor. Öte yandan faşist terörün doğu illerinde dalga dalga yayıldığı bir ortamda hükümet, Kürdistan'da günlerce süren gözdağı verme manevraları yapıyor. Kürtleri ezme provalarının yapıldığı bu kışkırtma manevraları, emperyalistlerin ve yerli işbirlikçilerinin doğuda yeni bir provokasyon ocağı açma girişimlerine olanaklar sağlıyor. Bütün bunlar ise yukarıda değindiğimiz soruların uyandırdığı haklı kuşkuları daha da güçlendiriyor. Böylesi bir politikayla gericiliğin saldırıları ve karşı devrimci denemeleri önlenemez. Faşizme iyi görünmek için ödün vermek en büyük politik körlüktür. Faşizm, ona yaranmak, iyi görünmek isteyenleri de kan içinde boğabilir. Tarih bu tür olaylara çok tanık olmuştur. Eldeki demokratik haklar, özgürlükler büyük bir tehlikeyle karşı karşıyadır. Faşizm elini uzatanın kolunu koparmaya, kanlı yöntemleriyle erki ele geçirmeye çalışıyor. Bundan ötürü ana gücü faşizmin kaynaklarına, onun güç aldığı alanlara yöneltmek gerek. Devlet mekanizmasını gericilerden, faşistlerden temizlemek, erke göz diken iç gericiliği konumlarından daha da geri itmek zorunluktur.

Faşist tehlikeye karşı uygulanacak olan böylesi kesin önlemlerde parlamento dışındaki yığınların gücünü hesaba katmak gerek. Faşizmi yenecek güç, halkın örgütlü, yığınsal savaşı olduğuna göre, hükümetin halka dayanması, onun çıkarları, istemleri doğrultusunda eylem yürütmesi olağanüstü önemlidir.»

(TKP'nin Sesi Radyosu, 21 Eylül 1978)

VENEZÜELLA KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ'NE

«Değerli yoldaşlar,

Kardeş savaş selâmlarınız ve partimizle, Türkiye işçi sınıfı ve halkımızla gösterdiğiniz dayanışma için candan teşekkür ederiz. Ülkelerimiz halkları emperyalizme karşı ortak savaş veriyor. Partilerimiz Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonaliz-

minin temelinde birbirleriyle bağlıdır. Venezüella Komünist Partisi'ne, Venezüella işçi sınıfı ve halkına barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm savaşında bundan böyle de yeni yeni başarılar dileriz.

Komünist selâmlarımızla.»

Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen

(DURUM, 15 Ağustos 1978)

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ'NE

«Ağır illegal koşullarda ülkenizin demokrasi hareketi ve Türkiye halkının haklı istemleri için çetin bir savaş veren Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşunun yeni bir yıldönümü nedeniyle Küba komünistlerinin en sıcak selamlarını Partinize iletiriz.»

Küba Komünist Partisi
Merkez Komitesi

(TKP'nin Sesi Radyosu, 13 Eylül 1978)

ULUSAL ZENGİNLİKLERİMİZE SAHİP ÇIKALIM

«Hükümet işbaşına geldiği zaman özellikle ekonomik alanda geniş çapta reformlar uygulanacağını belirtiyordu. Bu görüş programda da yer almış, devletleştirme işlerinde ulusal kalkınmamıza yarar sağlayan yeraltı ve yerüstü zenginliklerimizin değerlendirilmesi çalışmalarına öncelik verileceği vurgulanmıştı. Ama büyük tekelci sermaye patronlarıyla Türk-İş'in başındaki işçi düşmanı Tunç'ların dışında emekçiler, ilerici-demokratik güçler 4. Beş Yıllık Kalkınma Planı'na karşı çıktılar. Meclis'de görüşülmeye başlanan devletçe işletilecek olan madenlerle ilgili tasarının içeriği de verilen sözlerin çok gerisinde.

4. Beş Yıllık Plan'da tekelci ve emperyalist yabancı sermayeye yeni olanaklar sağlanıyor. Yabancı sermaye devletleştirileceği yerde onun Türkiye'ye daha çok girmesi için yeni ayrıcalıklar tanınıyor. Meclis'e sunulan ve madenlerin devlet eliyle işletilmesini öngören tasarı da çok dar tutulmuş. Sözügeçen bu tasarıda yalnız linyit, fosfat ve bor tuzları gibi madenlere yer veriliyor. Türkiye'nin süregenleşen bunalımları içinde önemli bir yer tutan petrolün devletleştirilmesinden söz bile edilmiyor. Oysa petrol bunalımının etkileri giderek daha yıkıcı, daha bunaltıcı oluyor. Petrol ürünlerine yapılan son zamlar yaşamın tüm alanlarına yansıyor. Emekçilerin geçim sıkıntısını daha da katmerleştiriyor.

Bütün bunlar da yeraltı kaynaklarımızla ilgili yabancı sermayeye verilen tüm arama ve işletme izinlerinin ve özellikle petrolde arama izinlerinin tek kuruş ödenmeksizin kaldırılması ve

tüm ulusal zenginliklerimizin devletleştirilmesi zorunluluğunu ortaya koyuyor. Bu işler yapılmadan Türkiye yabancı sermayenin talanından kurtulamaz. Yeraltı ve yerüstü zenginliklerimiz ulusal çıkarlara göre değerlendirilmeden halkımızın temel gereksinimleri karşılanamaz. Bu yolda atılacak adımlar da sosyalist ülkelerin karşılıklı yarara dayanan yardımlarından, uzun vâdeli ve elverişli ucuz kredilerinden, ileri teknolojiden yararlanmak olabilir.

Sosyalist ülkeler böylesi bir yardıma hazır olduklarını defalarca belirtmişler, somut girişimleriyle bu alanda örnekler vermişlerdir. Sovyetler Birliği ticaret heyetiyle Ankara'da yapılan görüşmeler iki komşu ülke arasındaki işbirliğine yeni boyutlar kazandıracak niteliktedir. Görüşmelerde iki ülke arasındaki ticaretin bir milyar dolara çıkarılması sorunu ele alınıyor. On yeni proje çerçevesinde Sovyetler Birliği'nin Türkiye'ye yapacağı yardım ulusal endüstrinin kurulmasına katkıda bulunacaktır. Arpaçay Barajı, yeni demirçelik işletmelerinin kurulması, varolanların üretim kapasitelerinin genişletilmesi çalışmalarında Sovyetler Birliği parasal, teknik ve uzman yardımında bulunacaktır.

Ayrıca Ankara'daki görüşmelerde Türkiye'nin bugüne kadar dışa sattığı geleneksel tarım ürünlerinin sınırlarının aşılması, Sovyetler Birliği'ne endüstri ürünlerinin de satılması öngörülmektedir. Üç yıllık bir dönemi kapsayacak olan yeni anlaşma, herşeyden önce Türkiye'nin dış ticaretindeki tıkanıklığın giderilmesine, dışsatımla dışalım arasındaki sürekli artan açığın kapatılmasına, Ortak Pazar ülkelerine giremeyen tarım ve endüstri ürünlerimizin değerlendirilmesine ve emperyalist baskıların önlenmesine, yeraltı ve yerüstü zenginliklerimizin ulusal çıkarlar yararına değerlendirilmesiyle emekçilerin yaşam düzeyinin yükseltilmesine eşsiz kolaylıklar sağlıyor.

Türkiye Komünist Partisi, komünistler başta petrol olmak üzere tüm ulusal zenginliklerimizin devletleştirilmesi, ulusal ağır endüstrinin kurulması için çetin bir savaş yürütüyor. Bunun için ulusal bağımsızlığın elde edilmesi, ulusal demokratik güçlerin eylem birliği ve onların politik erkinin kurulması gereklidir.»

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 22 Eylül 1978)

BARIŞ SAVAŞIMI ÜZERİNE BİR SÖYLEŞİ

• **Soru :** İşçi sınıfının ideolojisi, politikası nedir?

• **Yanıt :** Lenin'in de belirttiği gibi, işçi sınıfının ideolojisi, politikası, enternasyonalizm kavramında somutlanır. Bütün ülkelerin işçilerinin ortak ideolojisi, proletarya enternasyonalizmidir.

• **Soru : Yürüyüş** dergisinin 29 Ağustos günlü sayısında yayınlanan bir yazıda, alışılagelen burjuva üslûpçuluğu ile, üstü kapalı olarak yine Türkiye Komünist Partisi'ne, ona yakın güçlere,

barış hareketine bir saldırı yer alıyor. Bu saldırıda Türkiye Komünist Partisi'ne yöneltildiği anlaşılan suçlamalardan biri, enternasyonalizmi "reklâm aracı" yapmak. Türkiye Komünist Partisi proletarya enternasyonalizmini "reklâm aracı" olarak kullanıyor mu?

• **Yanıt :** Biz komünistler, sınıf savaşımı üzerine konuşurken ticaret dili kullanmaya alışık değiliz. **Yürüyüş**'ün "vitrin"li, "reklâm"lı dilini komünistlerin konuştuğu dile çevirmek koşuluyla, bu soruya "evet" demekte sakınca yoktur. Evet, Türkiye Komünist Partisi proletarya enternasyonalizmini propaganda ediyor. Evet, TKP kendisinin proletarya enternasyonalizmine bağlı olduğunu ve Parti'nin konumlarının proletarya enternasyonalizminin konumları olduğunu, Partimizin Türkiye'de proletarya enternasyonalizmini temsil ettiğini sürekli olarak duyuruyor. Proletarya enternasyonalizmi gerçekten de TKP'nin propagandasında baş yeri tutuyor. **Yürüyüş** yazarları, komünist propagandaya ne kadar "reklâm" derlerse desinler, onlar aynı zamanda bir gerçeği de kabul etmiş olmuyorlar mı? Gerçekten de **Yürüyüş**'çüler, ticaret mantığıyla, bir tüccar gibi düşünüyorlar. Türkiye Komünist Partisi'nin güçlenmesini, ulusal ve uluslararası alanda saygınlığını artırmasını, kendi deyimleriyle bu güçlü "reklâm"a bağlıyorlar. Peki ama, bu durumda biz bundan böyle **Yürüyüş** yazarlarının proletarya enternasyonalizmi üzerine her söz ettiklerinde onların gerçekten de bu yüce ilkeleri kirlettiklerini, onları tıpkı tâcirler gibi bir reklâm aracı, bir rekabet aracı olarak kullandıklarını düşünürsek, haksızlık mı etmiş oluruz?

• **Soru :** Her zamankinin tersine, bu kez soruyu siz sordunuz. Yanıtlayalım. Proletarya enternasyonalizmini propaganda etmeyi "reklâmcılık" diye gözden düşürmek isteyenler, Türkiye Komünist Partisi'nin proletarya enternasyonalizmini yığınlara benimsetme savaşını durdurmak isteyenlerin değirmenine su taşıyorlar. Türkiye Komünist Partisi, bu kimseleri, proletarya enternasyonalizmi ilkelerini tümüyle benimsemeye, her türlü küçük burjuva milliyetçiliğinden arınmaya çağırıyor. Şimdi de sorumuzu soralım : Yine aynı dergi, barış savaşımı konusunda da asılsız suçlamalarda bulunuyor. Türkiye Komünist Partisi'nin barış savaşını sosyalizm savaşının önüne koyduğu doğru mu?

• **Yanıt :** Türkiye Komünist Partisi bütün belgelerinde barış savaşını ulusal bağımsızlık, ileri demokrasi ve sosyalizm savaşından ayırmadığını açıklamıştır. Partinin bütün eylemleri de bu yöndedir. Türkiye Komünist Partisi barış için savaşırken, yığınları NATO'ya, ulusal bağımsızlığımızı çiğneyen Amerikan emperyalizmine ve onun içerdeki işbirlikçilerine, yani tekelci burjuvaziye ve onun vurucu gücü faşist sürülerine karşı savaşa çağırıyor.

• **Soru :** Gerçekler böyleyken **Yürüyüş** yazarı, niçin barış savaşının sosyalizm savaşının önüne konduğu yolunda bir şey uydurmaya gerek duyuyor?

• **Yanıt** : Kanımıza göre, bu derginin yazarı bağlı olduğu anlayışa, partiye de büyük olasılıkla ters düşerek Partimizin benimsediği çok önemli bir Leninci tezi yadsıyor. O da, günümüz koşullarında sosyalizmin bir dünya sistemi olduğu ve barış güçlerinin muazzam ölçülerde büyüdüğü bugünkü koşullarda, emperyalizm yeryüzünden sonsuza dek yokolmadan, tüm dünyada sosyalizm kesin utkuya ulaşmadan da, yeni bir dünya harbini önlemek, barışı sağlamak olasıdır. Bu tez, tüm insanlığı erişilebilir bir hedef olan barış için savaşıma çekiyor. Türkiye'de de barış uğrunda, onun günümüzde odaklandığı silahsızlanma uğrunda yürütülen savaşın, henüz kapitalizm koşulları sürüp giderken de, şu ya da bu somut başarıyı elde etmesi için koşullar vardır ve dünya barışı için, uluslararası komünist hareketin, tüm insanlığın, sosyalizmin konumlarının güçlenmesinin çıkarları için Türkiye Komünist Partisi bu koşullardan alabildiğine yararlanmaya çalışıyor. Bundan böyle de çalışacaktır. **Yürüyüş** yazarı işte bu politik doğrultuyu sözde eleştiriyor ve barış yolunda ileriye doğru adım atılması uğrundaki savaşı, sosyalizm için savaşımın tam da karşısına koyuyor.

• **Soru** : Aynı yazar, bu uydurmaya bir başka uydurma daha eklemiş. Sözümona barış savaşımını sosyalizmin önüne koymanın nedeni, burjuvazinin ilerici kolunun desteklenmesiymiş. Bu sava ne denebilir?

• **Yanıt** : İzin verirseniz, ben de bu yazara bir soru yönelteyim : Eğer sözünü ettiğimiz burjuvazinin ilerici kesimi, gerçekten de barış yolunda ileriye doğru bir adım atarsa, o adımı desteklemeyecek misiniz? Örneğin, CHP ağırlıklı hükümetin Sovyetler Birliği ile ilişkileri geliştirmesini desteklemiyor musunuz? Bu ilişkilerin barışa hizmet ettiğini onaylamıyor musunuz? Sosyalizmle uzak yakın hiçbir ilgisi olmayan bu hükümetin bugün attığı bu adımlar, açıktır ki, barış için, silahsızlanma için reel politik olanaklar yaratıyor. Bu olanaklara gözlerini kapayanlar barış savaşımına zarar verirler. Hem sonra bir nokta daha var : Türkiye Komünist Partisi'ne saldırıyı artık bir alışkanlık haline getirenler, şu dürüst olmayan yöntemden vazgeçmelidirler. Dün DİSK'e, bugün de Barış Derneği'ne saldırı adı altında Türkiye Komünist Partisi'ni karalama kurnazlığını bırakmalıdırlar. Açık konuşmalıdırlar. Önce DİSK'i TKP ile özdeşleştireceksin, sonra sendikanın karşısına geçip "Türkiye Komünist Partisi ekonomizm yapıyor" diyeceksin, sonra Barış Derneği'ni TKP ile özdeşleştireceksin, onun da karşısına geçip "TKP barış savaşımından başka savaş yürütmüyor" diyeceksin. Bu, yakışık almayan bir yöntemdir. Bu, bazı kimselerin komünistlerle sosyalistlerin arasına kama sokma yöntemidir.»

(Bizim Radyo, 17 Eylül 1978)

BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI DERGİSİNİN 20. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ

«Uluslararası komünist ve işçi hareketinin yayın organı **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisinin 20. kuruluş yıldönümü dolayısıyla Çekoslovakya'nın başkenti Prag'da bir tören düzenlenmiştir. Törene dünya komünist hareketinin seçkin önderleri, bilim adamları ve gazeteciler katılmıştır. Toplantıyı derginin başredaktörü Konstantin Zarodov bir konuşmayla açmıştır.

Zarodov, **Barış ve Sosyalizm** Sorunları dergisinin 57 ülkede 34 dilde yayınlandığını ve 145 ülkede okunduğunu açıklamış, uluslararası komünist hareketin güçlenmesinde, Marksizm-Leninizm ülkülerinin yayılmasında giderek büyüyen bir rol oynadığını belirtmiştir.

Zarodov'tan sonra birçok komünist ve işçi partisi temsilcileri, bu arada Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Bilen yoldaş da konuşmuştur.

Dünya Gazeteciler Örgütü Genel Sekreteri ise, yaptığı konuşmada **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisinin demokratik gazeteciliğin gelişmesi üzerindeki olumlu etkilerine değinmiş ve bu nedenle derginin Dünya Gazeteciler Örgütü'nce en yüksek ödül olan **Julius Fuçik** madalyasıyla ödüllendirildiğini bildirmiştir. Toplantıda ayrıca dünya komünist ve işçi partilerine bir mesaj gönderilmesi kabul edilerek bu partilere dergiyle sürdürdükleri sıkı işbirliğinden ötürü teşekkür edilmiştir.»

BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI DERGİSİ REDAKSİYONU'NA

«Değerli yoldaşlar,

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisinin 20. yıldönümünü Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri en devrimci dilekleriyle kutlar.

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisi 20 yıl boyunca dünya devrim sürecinin ilerleyişini, sosyalist dünya sisteminin, uluslararası komünist ve işçi hareketinin, ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişip güçlenmesini, yeryüzünde barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için verilen savaşımını canlı olarak yansıtmıştır. Marksizmin-Leninizm'in yüce ülkü ve ilkelerini bu savaşlarla bağlı olarak yaymış, yığınlara mal olmasına yardım etmiştir. **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisi, komünistlerin, tüm ilerici, barışsever güçlerin elinde emperyalizme, gericiliğe karşı savaşta keskin bir ideolojik silah oluşturuyor. Dergi, dünya komünist hareketinin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde birliğini somut olarak savunuyor, bu birliğin daha güçlenmesi için günümüzde önemli bir forum oluşturuyor.

DÜNYA HALKLARI PEKİN'İN ÜSTÜN DEVLET ŞOVENİZMİ VE HEGEMONYACILIK POLİTİKASINI LÂNETLİYOR

«Barışı savunmak, barışı geri dönülmez kılmak, gerginlik ocaklarını söndürmek, nükleer savaş tehlikesini önlemek, insanlığı üçüncü bir dünya harbinden kurtarmak. İşte günümüzün en önemli politik sorunları bunlar. Başta Sovyetler Birliği, öteki sosyalist ülkeler, dünya ilerici güçleri dört elle sarılmışlar bu ana sorunlara. Uluslararası politik yaşamı barış temeline oturtmak için yoğun çaba harcıyorlar. Bu alanda ileri adımlar atılmış, önemli konumlar elde edilmiştir. Barış içinde yanyana yaşama ilkesi, devletler arasındaki ilişkilere damgasını vurmuştur. Ama bu alandaki çalışmalar çok karmaşık bir ortamda geçiyor. Emperyalizm, soğuk harp dönemine doğru adımlar atma planları hazırlıyor. Silahlanmayı sürekli körüklüyor, dünyanın birçok bölgesinde birden çıban başları koparıyor. İnsanlığı yığınsal kırım silahlarıyla tehdit ediyor.

Bu tehlikeli gidişte Pekin yöneticileri, emperyalizmin bir yan örgütü olarak boy gösteriyorlar. Pekin yönetimi, Amerika'nın nötron bombasını üretme ve Batı Avrupa ülkelerine yerleştirme planını destekliyor. Politik yumuşamanın askersel yumuşama ile güçlendirilmesi girişimlerini baltalıyor. Saldırgan NATO'nun silahlanmasını, barışın baş düşmanı olan bu emperyalist örgütün güçlenmesini alkışlıyor. Pekin'deki Maocu yönetim, Şili'deki faşist rejimi her yönüyle destekliyor. Kırk yılı aşkın bir süredir iktidarda bulunan Nikaragua'daki diktatör Somoza'nın ayakta kalması için elinden geleni ardına koymuyor. Hatta Pekin lideri Hua Kuo Feng, Tahran gezisi sırasında "burada fazla kalamam, dostum Somoza güç durumdadır, ona yardım etmek gerek" diyerek ülkesinin, Pekin'in dünyadaki en gerici, faşist, ırkçı rejimlerin yanında yer aldığını bir kez daha doğrulamıştır.

Pekin'in üstün devlet şovenizmi ve hegemonyacılık politikası Afrika'da halkların kurtuluş savaşlarına karşı yöneltilmiştir. Maocular, Mısır ve Sudan'daki anti-Sovyetizm kampanyasını kızıştırıyorlar. Bunlar demokratik gelişme yolundan sosyalizme geçmeyi ana doğrultu olarak benimseyen genç Afrika ülkelerine karşı girişilen provokasyonlarda emperyalizmin, ırkçı rejimlerin, Arap gericiliğinin cephesinde yer alıyorlar. Somali'nin, bugünlerde demokratik devrimin 4. yıldönümünü kutlayan Etiyopya'ya karşı saldırısını destekleyen Pekin yönetimi, Demokratik Yemen'deki olumlu gelişmeleri de ezmek amacıyla kışkırtmalar tezgahlamıştır. Pekin yöneticileri Balkanlar'da da hegemonyacılık politikasını yayma uğraşısı içindedirler. Hua Kuo Feng'in Balkanlar gezisi ve yaptığı şovenist çıkışlar, Balkan ülkeleri arasındaki dostluğa kama sokmak, bu ülkeler arasındaki işbirliğini engellemek amacını gütmüştür. Bulgar **Telgraf Ajansı**'nın da be-

lirttiği gibi, Maocu lider, "hegemonyaya karşı" sözlerinin ardına gizlenerek koyu bir anti-Sovyetizm yaymaya, Balkan ülkelerini birbirine düşürmeye, dünyanın bu bölgesinde barışı ve güvenliği sarsmaya kalkışmıştır. Pekin, Uzakdoğu'da da üstün devlet ve hegemonyacılık politikasından kaynaklanan bir saldırı yürütmektedir. Maocular bütün komşu ülkelerden toprak isteminde bulunuyor. Vietnam'a karşı açtığı karalama kampanyasını, provokasyonlarını Pekin alabildiğine yoğunlaştırıyor. Vietnam'daki Çinliler sorununu yozlaştırarak iki ülke arasındaki ilişkileri çıkmaza sürüyor. Pekin, Kamboçya'yı silahlandırıp sosyalist Vietnam'a karşı sürüyor.

Çin'in iç ve dış politikası "harp kaçınılmazdır, harbe hazırlanalım" temeline oturtulmuştur. Dünyanın hiçbir ülkesinde harp hazırlığı, parti ve devlet politikası olmamıştır Çin'de olduğu gibi. Pekin'deki Maocu kliğin kılavuz edindiği "Üç Dünya" teorisinin başlıca amacı, anti-Sovyetizmi körüklemek, harbi kaçınılmaz göstermektir. Kısacası, Pekin dünyada gerginliği körükleyen, insanlığı yoketmeye kalkışan barış düşmanı güçlerin başında yer alıyor.

Ülkemizde de bu böyledir. Türkiye'deki Maocular faşist tırmanmada komandolarla özdeştir. Giriştikleri kanlı kırım olaylarıyla CİA'nın, MİT'in planlarına yeni olanaklar yaratmakta, faşizmin yerleşmesine ortam hazırlamaktadırlar. Maocular halkımızın bağımsızlığı, egemenliği için savaşan yurtsever güçleri kurşunlamakta, barış mitinglerine saldırmakta, anti-komünizmi, anti-Sovyetizmi körüklemektedirler. Maocu provokatörlerin Düzce'de İGD üyesi genci kurşunlayarak öldürmeleri bunların izlediği ihanet zincirine yeni bir halka daha eklemiştir. Ama bu kanlar yerde kalmayacaktır. Bu terörün, bu kanların hesabı sorulacaktır.

Türkiye Komünist Partisi, halkımızın ulusal kurtuluşu için savaşta öldürülen her ilerici, yurtsever gencin hesabını soracaktır.

Marksizm-Leninizme düşman ve bilimsel komünizm pratiğine yabancı olan Maoculuğa, Pekin yönetimine karşı savaş; barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm savaşından ayrılmaz. Türkiye Komünist Partisi elindeki bütün olanaklarla Pekin şovenizmi, emperyalizm ve gericilik ekseninin kırılmasıyla daha da büyük bir tehlike olan üçüncü bir dünya harbine karşı savaşta tüm kardeş komünist ve işçi partileriyle dayanışma içindedir. Bu amaçla Partimiz, Amerikan emperyalizmine, NATO'ya karşı ardıcıl savaş yürütürken, Pekin'deki Maocuların izinden yürüyen bizdeki provokatörlere, bozguncular karşı da ödünsüz bir savaş vermektedir. Pekin'deki karşı devrimcilere ve ülkemizdeki uzantılarına, Maocu şovenistlere karşı yürütülen savaş, çoktan beri komünist hareketin ve hatta demokratik hareketin bir iç soru-

nu olmaktan çıkmış, işçi sınıfının, tüm halkımızın düşmanlarına karşı savaş biçimine dönüşmüştür. Ulusal düzeyde Maoculuğa karşı savaş, faşist tırmanmaya karşı, demokratik haklar ve özgürlükler savaşından, uluslararası alanda da barışı ve güvenliği sağlama savaşından ayrılmaz.»

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 13 Eylül 1978)

IŞIKLAR - TÜRKEŞ MEKTUPLAŞMASI

«Bundan bir süre önce, DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar faşist MHP'nin başı Türkeş'in DİSK'e yönelttiği saldırılara bir karşılık verme gereği duydu ve Türkeş'e bir mektup gönderdi. Bu mektuptan bazı parçalar günlük basında yayınlandı.

Biz, bu mektubun içeriği üzerine söz etmeden önce, bir noktanın üzerinde durmak istiyoruz. DİSK'in şanlı savaşlarla dolu tarihinde faşist, yasadışı, kan dökücü bir örgütün elebaşısına mektup yazılması olayı ilk kez yer alıyor. DİSK'in, Türkiye işçi sınıfının tarihi faşist saldırıların her türüne tanık olmuştur, bugün de faşist komandolar, Türkeş'in kabadayıları sınıf sendikacılığını çökertmek için her türlü cinayeti işlemekten geri durmuyorlar. Onlar, örneğin Maden-İş Bölge temsilciliklerini bombalıyor, fabrikalara baskınlar düzenliyorlar. Faşistler, bu kanlı saldırılarını kudurgan bir ideolojik karalama, yalan ve iftira kampanyasıyla atbaşı yürütüyorlar. Örneğin, çok değil, daha geçtiğimiz yıl, DİSK genel başkanı Türkler'in Ulusal Demokratik Cephe çağrısı yaptığı günlerde de, faşistler, MİT ajanları ve maocular böylesi bir kampanya açtılar, DİSK'i, sınıf sendikacılarını ve ulusal, demokratik cephe politikasını anti-Sovyetizmle vurmaya yeltendiler. Bugün de aynı kudurgan kampanya sürüyor.

Ne var ki, bütün saldırılar karşısında hiç bir DİSK yetkilisi, hiç bir gerçek sınıf sendikacısı, bu saldırıları kan dökücülerle mektuplaşarak yanıtlamayı aklına bile getirmedi.

MHP'nin başına mektup göndermek DİSK'in faşist örgütlerin kapatılması yolundaki bir dizi kararına temelden aykırıdır. Bu tutum, mektupta ne yazılırsa yazılsın, faşistlerle kurulmuş bir diyalogdur. Nitekim Türkeş'in sözlerini ispata çağrılması böylesi bir diyalogun sürdürülmesini istemek anlamına gelmektedir. Türkiye işçi hareketinin faşistlerle, Türkeşlerle tartışacak hiç bir sorunları yoktur. Türkiye işçi hareketi faşizme karşı savaşın nasıl yürütülmesi gerektiğini biliyor ve bu savaşta burjuva diplomasisini taklit eden tutumları benimsemiyor.

Işıklar, MHP'ye mektup göndermekle, DİSK'in "MHP kapatılmalıdır" yolundaki istemine ters düşmüştür. Türkiye işçi hareketi MHP'yi yasal bir kuruluş olarak tanımıyor.

DİSK Genel Sekreteri'nin mektubunun içeriğine gelince... Işıklar, bu mektupta neyi yanıtlamaya çalışıyor? Basına yansıdığı kadarıyla bu mektupta Işıklar, Türkeş'in "DİSK Moskova'dan emir alıyor" yolundaki suçlamasına yanıt vermek gereğini duymuş. Bu suçlamayı da "DİSK Moskova'dan ve öteki sosyalist ülkelerden emir almaz" diyerek yanıtlıyor. Bu yanıtına da "Başbakan yardımcılığı gibi bir göreve gelmiş olan siz bunu bilirsiniz" diyerek, bizzat Türkeş'i tanık gösteriyor.

Herşeyden önce bir noktayı açıklamak gerekiyor. Türkiye işçi hareketi, MHP'nin başındaki Türkeş'i, "başbakan yardımcılığı yaptığı için bazı gerçekleri bilen" bir adam olarak değil, başbakan yardımcılığını ele geçirdikten sonra işlediği cinayetlerin hesabını vermesi gereken bir suçlu olarak görüyor. Türkeş'in kendisini DİSK'i "emir almadığına" tanık göstermek hiç de akıllıca bir iş değildir.

Işıklar'ın faşist saldırıya karşı yanıtı gerçekten düşündürücüdür. Bu yanıtla faşizmin asıl demagojisine, asıl saldırısına tek bir sözcükle bile karşılık verilmemiştir. Çünkü Türkeş'in saldırısının ilk önermesi, Sovyetler Birliği'nin bir takım örgütlere emir verdiği yalanından oluşuyor. Faşist Türkeş ikinci önerme olarak da DİSK'in emir aldığı yalanını üretiyor. Işıklar'a gelince, o, Türkeş'in asıl yalanına, DİSK'i suçlamak, tüm yurtsever demokratik güçleri karalamak için uydurduğu yalana, yani SSCB'nin başkalarına emir verdiği yolundaki alçakça yalana hiç değinmiyor. Bu tutum, faşist propaganda karşısında apaçık bir gerilemedir. Korkakça savunma pozisyonuna çekilmektir.

Türkiye işçi hareketi hiç bir zaman faşizmin anti-Sovyetizme dayalı suçlama kampanyalarına bir savunma güdüsüyle karşılık vermemiştir. Türkiye işçi hareketi faşizmin tüm alçakça yalanlarını demaske etmiş, bunların iç yüzünü ortaya çıkarmış, bir daha da kullanılamaz hale gelmesi için var gücüyle direnmiştir.

Sovyetler Birliği'nin başka ülkelerin iç işlerine karışması, başka ülkelerdeki örgütlere emir vermesi faşizmin ve maoculuğun uydurduğu alçakça bir yalandır. Sovyet halkı, başka halklara emir vermeyi dış politikasının temeli yapmış olan rejimi, kapitalizmi, önce Çarlığı sonra Hitler faşizmini yerle bir etmiş bir halktır. Bu halk kadar hiç bir halk başka halklara emir vermekten nefret edemez. Bundandır ki Sovyetler Birliği halklar zindanı olan eski Çarlığın yerine tüm halkların özgürce yaşadığı yepyeni bir sosyalist devlet yaratmıştır.

Emir vermeyen bir ülkeden emir almak söz konusu olamaz. İşte Türkiye işçi sınıfı hareketinin faşist ve maocu yalanlara, iftiralara yanıtı böylesine açıktır, böylesine merttir, böylesine kaçamaksızdır.

Türkiye işçi hareketi, bir tek DİSK üyesi işçinin bile inanmayacağı yalanları karşılamak adı altında bilerek ya da bilme-

yerek faşist propagandaya yardımcı olan bu mektup hakkında yargısını verecektir.

İşçi sınıfı faşist MHP'den sözlerini kanıtlamasına ve buna benzer şeyler istemiyor. İşçi sınıfı faşist MHP kapatılsın, kontrgerilla ve tüm faşist yuvalar dağıtılsın diyor...»

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 4 Ağustos 1978)

SANAYİ İÇİN ATILIM NEYE BAĞLI?

«Başbakan Ecevit bazı bakanlarla başbakanlıkta yaptığı toplantıda ekonomik sorunları görüşürken, Türkiye'nin kurtuluş savaşındaki yokluk döneminde bile kendi olanaklarıyla büyük sanayi atılımları yapabildiğini söylüyor, bugün ise sanayileşme yolunda atılım için daha geniş olanakların varlığından sözediyor. Bu sözler üzerine haklı ve doğru olarak İMF'nin Türkiye'de bulunuşu ile ilgili sorular kamuoyunda soruluyor. Başbakan Ecevit'den alınan yanıt, "İMF ilişkide olduğu her ülkede bu tür incelemelerde bulunur" biçiminde.

Başbakan Ecevit'in, Türkiye'nin kurtuluş savaşının hemen sonrasında kendi olanaklarıyla büyük sanayii atılımları yapabildiği sözleri doğrudur. Ama eksiktir. Çünkü, o günlerde ülkemizin sanayileşme yolunda adımlar atabilmesinin en başta gelen koşullarından biri bağımsızlığıdır. Türkiye halkı canıyla, kanıyla emperyalist salgıncıları topraklarından sürüp atmıştır ve Osmanlı İmparatorluğu'nun emperyalist şirketlerle yaptığı anlaşmaları geçersiz saymıştır. Ülkenin kalkınmasına ket vuracak dış engeller yokedilmiştir. Buna karşılık, yeryüzünün ilk sosyalist ülkesi, o günlerin Sovyet Rusyası ve Sovyet halkı emperyalizme karşı savaş ortaklığı temelinde Türkiye Cumhuriyeti'ne ve halkına dostluk elini uzatmıştır. Türkiye Cumhuriyeti ve halkı da bu eli tutmuştur. Özcesi bağımsızlık ve sosyalist ülke ile işbirliği, kendi öz gücüne dayanan Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün yokluklara karşın sanayileşmede atılım yapabilmesinin temeli olmuştur. Bugün de, emperyalizmden bağımsız olarak atılan her adımın, sosyalist ülkelerle ve Sovyetler Birliği'yle işbirliğinin bütün engeller ve zorluklar arasında sanayiye soluk aldırdığı görülüyor.

Başbakan Ecevit, İMF ilişkide olduğu her ülkede bu tür incelemelerde bulunur, diyor. Başbakan Ecevit'in bu sözlerinde bir umutsuzluk sezmek mümkündür. Hele karşımızda bir Portekiz örneği varken. Hükümet çevrelerinde ve CHP yönetiminde bu umutsuzluk büyümüştür. Bütün bunlara karşın başbakan Ecevit İMF'nin yalnızca ekonomik incelemelerde bulunduğunu söylüyor. Hayır! İMF Türkiye'de yalnızca ekonomik incelemelerde bulunmuyor. Elbette İMF'nin bütün yaptıklarının temelinde ekonomik çıkarlar, emperyalizmin çıkarları ve onunla işbirliği için-

de olan tekelci sermayenin çıkarları var. Ama, İMF bunun için yalnız ekonomik incelemelerde bulunmuyor, açıkça politik baskı ve girişimlerde de bulunuyor. Bunu CHP yöneticileri söylemek istemiyebilirler, ama CHP yönetimine yakın çevreler, hatta hükümeti savunan çevreler bu gerçekleri itiraf ediyorlar. Bakınız 23 Ağustos günlü Günaydın gazetesinde Teoman Erel, hükümetin İMF karşısında terler döktüğünü belirtirken ne diyor: "Para Fonu demokrasiye aldırmadığı gibi belki de belirli koşullarda askeri yönetimleri tercih bile etmektedir. Köylülerden 'yüksek taban fiyatı', işçilerden 'toplu sözleşme zammı' taleplerinin yükselmediği bir rejimi daha 'ekonomik' buluyor olabilir. Nitekim Para Fonu'nun kontrolüne giren Güney Amerika ülkelerinde ve Mısır'da esen hakim rüzgarlar demokrasi rüzgarları değildir." Bu sözleri söyleyenler yalnızca birkaç yazar da değil elbet, İMF'nin açıktan açığa Türkiye'nin içişlerine "ekonomik önlemler" adı altında karıştığını Devlet Planlama Teşkilatı'ndan CHP saylavlarına kadar ve bazı bakanlara kadar uzanan çevreler de söylüyorlar. Başları kuma sokmak çözüm değildir. Sanayileşme, sanayileşmede atılım yapabilme aynı zamanda demokrasi savaşıyla bağlıdır. İMF açıkça bu hükümete ya bizim dediklerimize tamamiyle boyun eğersiniz, sanayileşme girişimlerinden vazgeçersiniz, emekçi halkın haklarını tümüyle elinden çekip alırsınız, ya da sizi düşürürüz, diyor. Ülke içindeki gericilik, faşist hareket İMF"nin, İMF arkasındaki Amerikan emperyalizminin bu dayatmalarından güç alıyor, onlar da hükümeti düşürmek için her türlü yola başvurmaktan geri durmuyorlar. Buna karşı hükümet, özellikle de CHP yöneticileri ne yapıyorlar? Neden, demokrasi savaşının önüne çıkmaktan, demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğinin önünde bir engel olmaktan vazgeçmiyorlar?

Hükümet ve CHP yöneticileri şunu iyice bilmelidirler ki, bağımsızlık, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşının saflarında yer almayan bir hükümet sanayileşmeyi gerçekleştiremez.»

(TKP'nin Sesi Radyosu, 31 Ağustos 1978)

ELİ-KOLU BAĞLANAN HÜKÜMET

«Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yönetim Kurulu Başkanı Narin, verdiği bir demeçte ekonomik bunalımın sürdüğünü, hükümetin 8 aylık uygulamalarının ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda beklenen sonuçları, çözümleri getirmediğini, döviz dar boğazlarının aşılamadığını, bazı devletleştirme girişimlerinin kaygı verici olduğunu ve plan stratejisinde özel sektöre yeterince yer verilmediğini söylüyor.

Holdinglerin, işbirlikçi tekelci sermayenin bu temsilcisinin şu söylediklerinin ne ölçüde doğru olduğunu ele almadan önce, bu

çıkışın ne anlama geldiğini belirtmekte yarar var. İMF'nin yeni dayatmalarla Türkiye'de bulunduğu, hükümetin uygulamalarını yetersiz bulduğu sırada işbirlikçi tekelci sermayenin temsilcisi Narin'in bu sözleri ne anlama geliyor?

Ülkedeki ekonomik bunalımı çözmek, kargaşalığı önlemek iddiasıyla kurulan bu hükümet izlediği emperyalizme bağlı ekonomik-politika nedeniyle sözün tam anlamıyla eli kolu bağlı bir duruma gelmiştir. İMF'nin ve işbirlikçi tekelci sermayenin dayatmalarına boyun eğmiş, devalüasyonlarla, zamlarla, ücretleri ve sosyal hakları sınırlama girişimleriyle bunalımı büyük ölçüde emekçi halk yığınlarının üstüne yıkmıştır, fakat gerek İMF gerekse tekelci sermaye gurupları daha da insafsızca bunalımın emekçi halk yığınlarının üzerine yıkılması için ve aynı zamanda ulusal çıkarları gözetici bütün eğilimlerin yok edilmesi için ardı arkası kesilmeyen baskılarda bulunuyorlar. İMF kredi yollarını açmıyor, burjuva basınının sözüyle "Yeşil Işığı" yakmıyor.

Hükümet ve CHP yöneticileri İMF'nin bu dayatmalarına da boyun eğmenin artık tam anlamıyla tabanlarını kendilerinden uzaklaştıracağını anlıyorlar. Emekçi halk yığınları zaten şimdiden bu hükümetin ve CHP yöneticilerinin vaadettiklerinin tam tersine bir yol izlediklerini görüyor ve hükümetin izlediği bu ters yola karşı çıkıyorlar. Hükümetin şimdi yeni dayatmalara da boyun eğmesi durumunda emekçi halk yığınları bu hükümetin karşısına çıkacaklardır. Çıkacaklardır, çünkü emekçi halk yığınları için yaşam dayanılmaz ölçüler alıyor. Bir yandan fiyatlar görülmemiş ölçülerde artmaya devam ediyor. Bir yandan ücretler ve sosyal haklar kısıtlanıyor. Hükümetin emekçi yığınları daha fazla karşıya alması, sonunu kendi eliyle belirlemesi demektir. Bu nedenle şu anda ne yapacağını bilemez durumdadır.

İşte tam bu sırada işbirlikçi tekelci sermaye, onun temsilcileri Narin'ler teker teker yeniden ortaya çıkıyorlar. Amaçları İMF'nin baskılarına paralel olarak hükümeti ve CHP yöneticilerini teslim almaktır; hükümeti ve CHP yöneticilerini emekçi yığınlardan iyice uzaklaştırmaktır. İşbirlikçi tekelci sermaye hükümetin burjuva reformist bazı girişimlerine de açık açık karşı çıkıyor. Burjuva reformizmi eninde sonunda tekelci sermaye yararına bir düzenlemedir. Ama Narin'in sözlerinde de görülüyor ki, holdinglerin, tekelci sermayenin kısa vadeli çıkarlardan ve kârlardan gözü dönmüştür. Onlar hükümet içindeki kendilerine doğrudan bağlı adamlarıyla da burjuva reformist girişimlerin karşısına dikiliyor. Hükümetten faşist tipi rejimlerin ekonomik ve politik "önlem"lerinin benzerlerini almasını istiyor.

Narin'in sözlerinin ne ölçüde doğruluğuna gelince; yapılan açıklamalarda holdingler için döviz bunalımı olmadığı, holdinglerin denetimlerinde, ellerinde tuttukları bankalardan döviz alabildikleri belirtiliyor. Kaldı ki, holdinglerin ellerindeki bu ban-

TKP karşısında alınacak tutum olması, bu yargının ne denli doğru olduğunu kanıtlıyor.

Ama bu partinin yönetimi, üyelerini sürekli olarak oyalıyor. Partinin parçalanmasını, güçten düşmesini ya olumlu bir belirti, ya da raslantı olarak göstermeye çalışıyor. TKP düşmanlığı çizgisinin derin bunalımını gözlerden gizlemek istiyor.

Her partinin tarihinde atılımlar olduğu gibi, gerilemeler de olur. Nedir ki, böylesi gerileyişlerde belirleyici olanın oportünizm mi, yoksa nesnel toplumsal koşullar mı olduğunu dürüstlükle araştırmak gerekir. Küçük burjuva sosyalizminin derin bir bunalım geçirdiği günümüzde durum nedir? Bunalımı, kimilerinin sandığı gibi yığınları küçük burjuva ideolojisinin sarmasıyla, ya da "kütlelerin kilitlenmesi" denilen şeyle açıklamak olası mıdır? Böyle bir şey işçi sınıfının yükselen savaşını kökten yadsımak, kendi güçsüzlüğünü, zayıflığını yığınlara yüklemek demektir. Nesnel durum şu : Sınıf savaşı keskinleştikçe, faşist tehlike artıyor. Aynı zamanda, bu tehlike karşısında boyun eğmek, ya da serüvenlere atılmak eğilimleri de boy veriyor. Ama işçi sınıfının temel yığını bu küçük burjuva burgacında boğulmuyor. Bunun da kanıtı TKP'nin hızla güç kazanmasıdır.

Böyle bir dönemde, bir parti sürekli geriliyorsa, gerilemesinin nedenini yığınların "bilinçsizliğinde" değil, kendi küçük burjuva niteliğinde ve ana direği TKP düşmanlığı olan oportünist politikasında aramalıdır.»

(ATILIM, 1 Eylül 1978)

İKİ PROGRAM

«Bir süreden beri TİP'e yakın yayın organlarında kimi yazarlar, TKP programını eleştirmeyi deniyorlar. Bu "eleştiri"lerin tam bu şu sırada ortaya çıkması, onların ideolojik nedenlerden çok, örgüt içi nedenlere dayandığını akla getiriyor.

Bu kimseler de partimizin programını eleştirmeyi deneyen diğerleriyle ortak bir yöntem kullanıyor. Bunlar, TKP programını eleştirirken, işçilerin karşısına Marksçı-Leninci olarak değil de nedense "dil bilimci" kılığında çıkıyorlar. Böylece sözcükler, takılar üzerinde kopardıkları gürültüyle programın Marksçı-Leninci ilkelerini, stratejik doğrultusunu çürüteceklerini sanıyorlar.

Eleştiriciler bizimle neyi tartışmak istiyorlar? Bunun "sosyalizme giden yolun nasıl açılacağı" sorunu olduğu görülüyor. Çünkü onlar, "TKP programının burjuvazinin kendi içinde var olduğu varsayılan 'çelişki'leri, kendi önünün açılması için tek ve yeterli veri kabul ettiğini" kanıtlamak için boşuna bir çaba içine girmişler.

Kendi özürünü başkalarının üzerine yüklemeye kalkmak işte buna denir. TİP programında "sosyalizme giden yolların" na-

sıl açılacağı yazılıyor. Bu bölümde sosyalist devrime "toplum yapısında derin ve köklü dönüşümler"le, "ülkeyi demokratikleştirmek"le ulaşılacağı belirtiliyor. Ama program, bu süreçleri erk sorununa bağlamıyor. "Köklü dönüşümler"in, "demokratikleşme"nin burjuvazinin erki eliyle yapılacağı anlaşılıyor. Nitekim, **Yürüyüş** dergisinin 173. sayısında "toplumsal anlaşma" gibi "dönüşüm"lerden söz ediliyor ve "Türkiye'de gerçek anlamda demokratikleşme bu yönde çok fazla mesafe almakla mümkün olabilecektir" deniyor.

TKP programı ise, sosyalizmin yolunu "işçi sınıfının ağır bastığı, işçi-köylü bağlaşıklığına, emekçi yığınların, halkın egemenliğine dayanan" ileri demokratik devrim aşamasıyla açacağını belirtiyor.

Böylece ortaya iki program ve "iki taktik" çıkıyor. Birincisi, sosyalist devrimin hazırlığını burjuvazinin egemenliğinde elde edilecek "köklü dönüşümler"den, "demokratikleşme"den bekliyor. Devrimci bir durumda işçi sınıfı ve emekçilerin doğrudan sosyalist devrime hazırlıklı olacağını her nasılsa var sayıyor. İkincisi, yani TKP ise, oluşacak devrimci durumda, henüz sosyalist devrime hazır olmayan, ama ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış için savaşan yığınları birleştirmeyi, erki alma, ileri demokratik bir erk kurma savaşı içinde sosyalist devrime hazırlamayı öngörüyor.

Birincisi, pratikte sınıf savaşlarına seyirci kalma eğilimini doğuruyor; ikincisi, yığınların savaşına öncülük etme yeteneğini!..»

(ATILIM, 1 Eylül 1978)

MAOCULUĞUN DERİNLEŞEN BUNALIMI

«Maocular geçmişte uluslararası komünist harekete ve sosyalist dünya sistemine karşı uluslararası Maocu bir hareket yaratma planı uygulamaya çalışıyorlardı. Bu plan, bugün artık tümüyle çökmüş, Pekin hegemonyacılarının uluslararası anti-Sovyetik cephesi boydan boya yarılmış, dağılmıştır. Böylece Pekin karşı-devrimcileri emperyalizmin sıralarında gerçek yerlerini bulmuşlardır. Hâlâ anti-Sovyetizm'den vazgeçmemekle birlikte, Arnavutluk Halk Cumhuriyeti bir süredir Çinli Maocuların hegemonya planlarını açığa vuruyor.

Pekin'in dış politikasındaki bunalım derinleştikçe, onun saldırganlığı da artıyor. Çin kendisiyle komşu olan bütün ülkelerden küstahça kendi topraklarından daha geniş toprak isteklerinde bulunmakla kalmıyor. Doğrudan doğruya Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'ne, yiğit Vietnam halkına karşı silahlı saldırıları kışkırtıyor.

Maoculuğun dünya ölçüsünde derinleşen bunalımı, ülkemizdeki Maocu harekette de yansıyor. Maocu akım günümüzde tam bir parçalanma, dağılma süreci içinde yaşıyor. Bunalımın derinleşmesiyle, özellikle Perinçek grubunun saldırganlığı daha da artıyor. Bunlar, şimdi kendilerine karşı koyan gruplarla kıyasıya bir silâhlı çatışmaya koyulmuşlardır. Perinçek'in militanları Adana'da öteki Maocu gruplardan iki kişiyi öldürdüler.

Perinçekçiler, saldırganlıklarını arttırırken, yalıtlanmamak için her türlü manevraya başvuruyorlar. Bunlar, doğrudan doğruya MİT'le, kontr-gerilla ajanlarıyla sıkı ilişki içinde olduklarını gizlemek için, yüzlerini "Kontr-gerilla üzerine yayın yapan" gazeteleriyle örtmeye, gizlemeye çalışıyorlar. Bu gazeteyi çekip yırtınca, altından kimlerin yüzleri çıkıyor? "Bora Gözen'leri Filistin'e sürenlerin, İbrahim Kaypakkaya'yı vurdurma emri veren Berktay'ların, Adil Ovalıoğlu'nu öldürtenlerin, Ümit Arca gibi ajanların, Perinçek'in öteki Maocuların içine yerleştirdiği ve Antep baskınını düzenleyen Faik Bulut'ların." Kontr-gerilla ile kolkola girmiş, elebaşıları MİT'le bağlanmış bir cinayet yuvası, halkın karşısına kuzu postuna bürünerek çıkmaya yelteniyor.

Kontr-gerilla, MİT dağıtıldığı gün, ele geçecek gerçek belgelerde, herbiri bir milyoner çocuğu Perinçek'lerin kimlikleri çok daha açık görülecektir. Kontr-gerilla dağıtılmalı, bunlarla işbirliği yapan Maocu, terörist ajanlar açıklanmalı, işkencecilerden, katillerden hesap sorulmalıdır.»

(ATILIM, 1 Eylül 1978)

KADRO EĞİTİMİ

«TKP militanları faşist komandoların, kontr-gerillacıların, Maocu provokatörlerin yaylım ateşi altında Amerikan emperyalizminin, NATO'nun artan baskısına, yerli-yabancı tekellerin sömürüsüne karşı işçi sınıfının, emekçi yığınlarının savaşlarını örgütlüyor. Burjuvazinin işçi sınıfına, sendikal harekete saldırıları, CHP ağırlıklı hükümetin ikiyüzlü politikası ideolojik savaşın önemini arttırıyor.

TKP illegal koşullarda, böylesi sert sınıf savaşları içinde, burjuva ve küçük burjuva ideolojilerinin yoğun saldırısı altında yığınsallaşma sürecine giriyor. Hem üye sayısı hızla artıyor, hem de çevresindeki sempatizan halkaları genişliyor, kadroların emekçi yığınlarla bağları güçleniyor. Bu oluşum, parti üyelerinin ideolojik düzeylerinin yükseltilmesine, parti örgütleri arasındaki deneyim ve yetişmişlik düzeyi farklarının giderilmesine, kadro eğitimine ağırlık verilmesini zorunlu kılıyor.

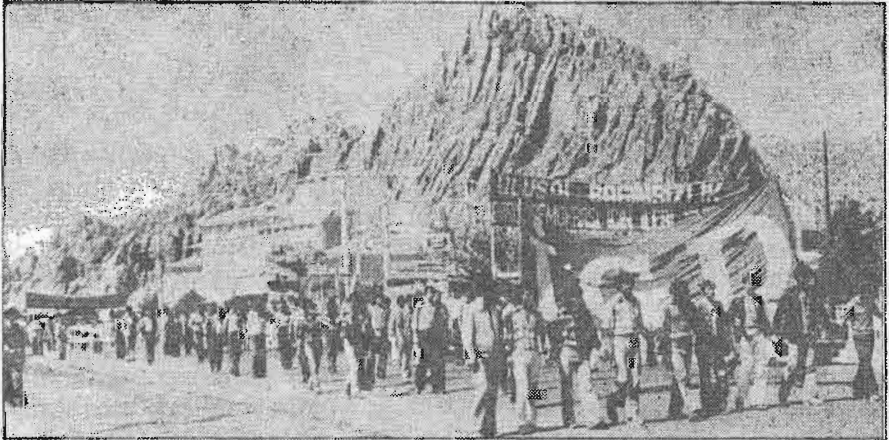
Partisine sonuna kadar bağlı, varlığını işçi sınıfının, halkın kurtuluşuna adamış, devrim savaşlarına hazır, yığınlara savaşlarda önderlik edebilen aktif, dalıcı, partinin politikasını iyi kavra-

mış, onu günlük çalışmalarında şaşmaksızın uygulayabilen, politik bilinci ve devrimci deneyimi yüksek militanlar yetiştirmek —kadro eğitiminin amacı budur.

Kadroları sınıf savaşlarında eğitmek, bu savaşların içinde Marksizm-Leninizm'i öğretmek büyük önem taşıyor. Parti örgütleri, Marksizm-Leninizm'in ilke ve yasallıklarını, TKP programının, strateji ve taktiğinin ideolojik dayanaklarını üyelere kavratmak işine özenle eğiliyorlar. Bu çalışmayı örgütlemede, yaratıcılıkla, savaştıkları koşullara uygun değişik biçimler buluyorlar. Partinin yayınlarındaki önemli metinleri, en başta parti belgelerini çoğaltmak, kollektif olarak incelemek gibi yöntemler izliyorlar. Bunlara dayanan eğitim metinleri hazırlıyorlar. Bu olanakları bulamayan tek tek militanlar ise parti yayınlarına kulak veriyor, ele geçirebildiği Marksist-Leninist literatürü okuyup inceliyor.

Başta gelen eğitim yöntemlerinden birisi de militanları devrimci pratik içinde yetiştirmektir. TKP örgütleri, üye ve sempatizanları gazete satışı, bildiri dağıtma, afişleme, grev, miting ve yürüyüşler örgütleme gibi eylemler içinde eğitiyor, onları sınıf savaşlarının daha üst biçimlerine hazırlıyorlar.»

(ATILIM, 1 Eylül 1978)

30 Ağustos - 9 Eylül Ulusal Bağımsızlık Haftası ilerici gençler tarafından Afyon, Uşak, Salihli, Turgutlu, Manisa ve İzmir'de kitlesel gösterilerle kutlandı.
Emperyalizme ekonomik, politik ve askersel bağımlılığın yarattığı derin bunalımlara karşı savaşım "Ulusal Bağımsızlık İçin İleri" belgisiyle dile getirildi.

TÖB-DER'de

Örgüt Sorumluluğu Duyan

Tüm Guruplara ve Üyelere

Çağrı

Örgütsel Birlik Kongresi İçin İleri !

TÖB-DER 4. Olağan Genel Kurulu TÖB-DER'in önemini, yerini ve yapısını açıklıkla göstermesi, ilkeli savaşımla ilkesizliği sergilemesi, öğretmenlik sorumluluğu duyan ve öğretmenlerin demokrasi savaşımında yerinin önemini kavramış olanların özverili, kararlı savaşımlarıyla, kararsızların tutumunu açığa çıkarması bakımından son derece önemli ve ders vericiydi.

4. Olağan Genel Kurul'a gelindiğinde TÖB-DER'in görünümü neydi? Örgüt yıkıcı Gazioğlu yönetimi örgütü derin bir krize sokmuş, tasfiyecilik ve düşmanlık tohumları ekmişti. Örgütün birliği bozulmuş, etkinliği zayıflatılmıştı.

Genel Kurul'da 14 grubun yer alışı bir yönüyle bu parçalanmanın dış görünüşüydü. Kimileri bu görünüşe bakarak umutsuzluğa kapıldılar. Bu umutsuzlar farkına varmaksızın TÖB-DER'in önemini hafife almaya sürüklendiler. Örgütü etkisiz göstermek isteyen burjuvazinin propagandası etkili oluyordu. Burjuva basını bu 14 gruplu görünümle alay ediyordu.

Oysa bu görünümün temelinde, başka ve olumlu bir gerçek yatıyordu. Öğretmenler hızla bilinçleniyor, politize oluyorlar, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımında ön sıralarda ve gittikçe genişleyen kitleler halinde yer alıyorlar. Bu durum elbette farklı görüş ve eğilimlerin doğmasına ve gruplaşmalara yol açıyor. Bu, gelişim sürecinin sancılarıdır. Eğer örgütün sorunlarına doğru yaklaşılırsa, bu gelişme, parçalanma sonucunu doğurmadan gerçekleşebilir.

Bu ağrılı-sancılı süreç, aşağıdaki noktaları dikkate alan somut bir politika yürütülürse, olumlu sonuca ulaşabilir.

1 — TÖB-DER'in önemini ve yerini doğru değerlendirmek.

2 — Demokratik birliğin nasıl sağlanabileceğini doğru saptamak.

3 — Esnek, fakat ilkeli, savaşkan bir politika izlemek.

TÖB-DER'İN YERİ VE ÖNEMİ

TÖB-DER sıradan bir demokratik örgüt değildir. TÖB-DER ülkemizin, halkımızın sorunlarını gerçekçi bir şekilde görebilen, yaşamıyla bu sorunları yakıcı biçimde içinde duyan öğretmenlerin örgütüdür.

TÖB-DER, mesleği gereği temel işlevi halka aydınlık taşımak olan ve bunu bin türlü kahırla canı pahasına yapan öğretmenlerin örgütüdür.

TÖB-DER, Ulusal Kurtuluş Savaşımızdan bu yana emperyalizme ve her türlü gericiliğe karşı bağımsızlık ve demokrasi için savaşım veren öğretmenlerin bu devrimci geleneği üzerinde yükselen bir örgüttür.

Ve nihayet TÖB-DER Anadolu'nun en ücra köşesinde bile gözü, kulağı, eli olan yurt ölçüsünde yaygın bir yığın örgütüdür.

Örgütümüzün yerinin önemini, burjuvazinin bütün kollarının son genel kurul ile nasıl yakından ilgilendiğine bakarak da anlayabiliriz. Burjuvazi bu örgütü parçalamak, bölmek ve kapatmak için her dönem yoğun çaba harcamıştır. Fakat son genel kurulla ilgili burjuva basınında çıkan yazılara, burjuvazinin en ehliyetli sözcülerinin demeçlerine bakılırsa bu defa çabalarının ve umutlarının arttığını görüyoruz.

İşte TÖB-DER böylesine önemli bir örgüttür.

Örgütümüzün önemini böylesine derinden kavrayan Birlik ve Dayanışma, TÖB-DER'i bunalımdan kurtarabilmek için olağanüstü örgütlü ve inatçı bir savaşım içinde olmuştur. Sorunların çözümü olanaklı iken kararlı bir savaşım vermeyen, çözümü belirsiz bir geleceğe erteleyen önerileri şiddetle ve kararlılıkla reddetmiştir.

TÖB-DER'İN BİRLİĞİ YOLUNDA ESNEK, İLKELİ, SAVAŞKAN BİR POLİTİKA

Demokratik birlik her örgütün yapısına göre değişir. Bilinç düzeyi yüksek üyelerin oluşturduğu TÖB-DER gibi bir örgütte "Birlik olsun da nasıl olursa olsun" düşüncesiyle birlik sağlanamaz. Birliğin dayanacağı ilkeler son derece önemlidir.

Karşımızda kurulan "ilkesizler koalisyonu" bu söylediklerimizi tersinden kanıtlayan güzel bir örnektir. "Goşizme-maoizme karşıyız" diyenler, birbirlerini hainlikle suçlayanlar birleştiler. Sahte delegasyon ve yasadışı sahte kongre ile yönetime gelmeye çalıştılar. Birleştikleri tek "ilke" Birlik ve Dayanışma'ya karşı olmak oldu. Bu "ilke"nin onlara göre mantıklı sebepleri vardı. TÖB-DER'i öğretmen örgütü olmaktan çıkartıp bir öğrenci örgütü haline getirmek. Böylece yerlerini sağlamlaştırdıktan sonra kongre öncesi başlattıkları tasfiyeyi tamamlamak.

Böylesine bir "ilke" üzerine kurulan "kutsal ittifak" öğretmenlere ne getirecektir? Hiçbir şey. Sahte yönetimi oluşturan-

lar TÖB-DER'i kendi dar guruplarını güçlendirmek için âlet olarak kullanacaklardır. Öğretmen sorunları gözardı edilecek, demokrasi savaşımında örgütün saygın yerini yitirmesi büyük bir beceriklilikle sağlanacaktır. Birbirleri ile "keskinlikte" yarışacaklar, birbirlerini "revizyonistlikle", "hainlikle" suçlayacaklar, örgütü maceraya itip kapatılma tehlikesi ile karşı karşıya bırakacaklardır. Tek amacı Birlik ve Dayanışma'yı örgütün dışına itmek olan bir koalisyonun kurduğu birlik; hem birliği oluşturan unsurların karakteri bakımından hem de dayandığı "ilke" bakımından daha başka bir sonuç doğuramaz.

Oysa Birlik ve Dayanışma, şu ana ilkeler etrafında birlik kurmaya çalıştı :

1 — Örgütü maoizme ve maceraya teslim etmemek.

2 — Tasfiyeciliğe son vermek.

3 — TÖB-DER'in öğretmen örgütü olma niteliğini korumak ve pekiştirmek.

4 — Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizm savaşında öğretmenlerin aktif olarak yer almasını sağlayacak savaşkan bir TÖB-DER yaratmak.

Yönetim kademelerinde kurulacak birlik ile örgütün tabanındaki birlik farklı ele alınacak bir sorundur. Kimilerine göre tüm eğilimler yönetimde yeralırsa sorun çözümlenir. Oysa bu yanlıştır. Bu durumda işlemez bir yönetim doğar ve örgüt felce uğrar. Yönetimde; uyum sağlayabilecek en geniş birliği kurmak, tabanda ise yönetimde temsil edilmeyen eğilim ve görüşlere örgüt yıkıcılığı yapmamaları koşuluyla yaşam hakkı tanımak. İşte gerçek birlik ve demokratik işleyiş ancak böyle sağlanabilir. Kısaca birlik yukarıdan aşağıya genişleyen bir biçimde kurulabilir.

İşte Birlik ve Dayanışma böylesi gerçekçi ve sağlam bir birlik yaratmaya çalıştı.

Örgütün birliği boş umutlarla ya da daha elverişli yarınları beklemek anlayışı ile sağlanamaz. Böylesine pasif bir tutum TÖB-DER'in önemini kavramamak, burjuvazinin saldırılarını küçümsemek, her şeyin savaşmadan kendi kendine düzelebileceği hayaline kapılmak demektir. Yine bu anlayış örgüt yıkıcılarına fırsat vermek demektir. Oysa karşımızda daha kongre öncesinde sahtecilik ve tasfiyeciliğe mücadele silahı olarak sarılmış örgüt yıkıcıları vardı. Bunlara karşı örgütü savunmak ancak savaşkan bir politika ile olanaklı idi.

İşte bu nedenle Birlik ve Dayanışma örgüt yıkıcılarının saldırıları karşısında öğretmenlerin kahırlı emekleri ile kurulan örgütü savunmada bir adım gerilemedi. Gerektiğinde tek başına kalma pahasına savaşmaktan geri durmadı.

Birlik ve Dayanışma örgüt yıkıcılarına, sahtecilere karşı kesin ve kararlı bir savaşım verirken örgütün geleceğini düşünen, öğretmenlik sorumluluğunu içinde duyan herkese, her gruba karşı en geniş esnekliği gösterdi.

Yönetim kademeleri için asla pazarlıkçı bir tutuma girmedi. Ve daha başından bunu açıkladı. Böylesi tavırlar içinde olanları günlerce, sabırla ikna etmeye çalıştı. Birlik ve Dayanışma, örgütü kurtarmayı amaçlayan esnek ve ilkeli politikasını daha İstanbul Şube kongresinde kanıtladı. Gücü tek başına yönetimi almaya fazlasıyla yettiği halde bu yola girmedi. Bağlaşıklıkla yönetime geldi. Son büyük Genel Kurul'da da her fırsatta ve ısrarla tek başına yönetime gelme niyetinde olmadığını açıkladı. Yönetimde birlik sağlamak için defalarca çağrı yaptı.

Dahası, kimi grupların birlik kurma amacıyla bağdaşmayan, hayal mahsulü spekülatif yorumlarına, yargılarına, birliğe zarar verici üsluplarına, sorunları çarpıtmalarına karşı da sabır ve esneklik gösterdi. Açıklıkla belirtti ki, birlik isteğimiz, bu kongreyle ve yönetimle bağlı değildir. Daha uzun erimlidir.

Ne yazık ki, bu gerçeklerin bağlaşıklarımız tarafından da açıklıkla kavrandığı söylenemez. Kimileri, zaten var olan ve burjuvazinin, sağ basının anti-komünist saldırıları karşısında daha da artan tereddüt ve yalpalamaları sonucu, kimileri ise içlerindeki muhalif unsurların benzer saldırılarından ürkerek, gerek bağlaşıklık kurmak, gerekse TÖB-DER'i yıkıcıların elinden kurtarmak konusunda pasif bir tutum benimsediler. Örgütü kurtarmayı yarına erteleyen, "aydınlık geleceğe" bırakan öneriler ileri sürdüler. Oysa eldeki olanaklarla örgütü kurtarmak o gün de olanaklı idi, bugün de öyledir.

Bağlaşıklarımızın önerileri TÖB-DER'deki bunalımı çözemeyeceği gibi daha da ağırlaştıracaktı. Çünkü bu öneriler :

1 — İşgalcilerin konumlarını kalıcılaştırma ve güçlendirmesine olanak tanıyacaktır.

2 — Genel Kurulu tamamlamadan erteleyip bir süre sonra yeniden kongre toplama önerisi, divan yönetimli bir TÖB-DER sonucunu doğuracağından örgüt çalışmaları yeni bir kongrenin hazırlanmasından ibaret kalacak, burjuvazinin isteği olan sessiz ve eylemsiz bir TÖB-DER ortaya çıkmış olacaktı. Öğretmenlerin ağırlaşan sorunlarının çözümü için ve her gün artan faşist saldırıların karşısına güçlü bir eylem birliği ile çıkabilmek için TÖB-DER, üzerine düşen görevi yerine getiremiyecekti.

3 — Genel Kurul Divanı'nın yetkileri sınırlıdır. Sahteciliğin üzerine örgütün bütün olanaklarıyla gitmek gerekir. Çünkü sahtecilik, sadece Genel Kurul delegasyonunda değildir. Naylon şubeler kurularak, ödentilerle oynanarak da sahtecilik yapılmıştır. Tüm bu sahteciliklerin üzerine ancak yürütme organı gidebilir.

4 — En nihayet mahkeme kararı divanımızın yasallığı ile ilgilidir, ve bize kongreyi erteleme değil, herhangi bir somut engel olmadığına göre sürdürme ve tamamlama olanağı veriyordu. Divanın kongreyi toplamadan ve ortada hiçbir neden yokken

erteleme kararı alması bu hakkı kötüye kullanmak olacaktı ve yasal dayanaklarımızı zayıflatacaktı.

İşte bu nedenlerle Birlik ve Dayanışma, Genel Kurul'u tamamlamaya, olabilecek en geniş birliği kurarak yönetimi oluşturmaya çalıştı. Yukarıda söylenen nedenlerle böylesi bir birlik oluşamayınca, örgütü sonu belirsiz bir geleceğe ve maceracıların eline terk etmedi. Her türlü saldırıyı göğüslemeyi göze alarak şu andaki yasal ve meşru yönetimin oluşmasını sağladı. Yeni yönetim daha ilk toplantısında örgütü tek başına yönetme amacında olmadığını ve en kısa süre içinde bir birlik kongresi toplamak için çaba harcayacağını açıkladı.

Şimdi varılan nokta budur. Bundan sonra örgütün birliğinin sağlanması, tasfiyeci ve maceracı eğilimlerin etkisizleştirilmesi öğretmen sorumluluğunu duyan ve somut ilkelerde anlaşabilen tüm grupların ortaklaşa çabalarıyla ancak sağlanabilir.

İşte bu nedenle Birlik ve Dayanışma ekteki çağırıyı tüm gruplara sunmaya ve birlik kongresinin toplanabilmesi için yoğun çaba harcamaya karar vermiştir.

SORUMLULUK DUYAN BÜTÜN GRUPLARA VE TÜM ÖĞRETMENLERE ÇAĞRI

TÖB-DER 4. Olağan Genel Kurulu sona erdi. Yasalar açısından kesinlikle haklı bir konumda bulunan yeni yönetim organları görev bölümü yaptılar.

Şimdi bu yasal haklılığın kazandırdığı olanakları değerlendirmek ve öncelikle tasfiyecilerin ve maceracıların TÖB-DER'in başına bela olmaya devam etmesini önlemeye çalışmak gerekmektedir.

Öte yandan, öğretmen kitlesini örgütsüz bırakmamak, TÖB-DER'i öğretmenlerin yığınsal örgütü olarak korumak temel amaçtır.

Bu ise ancak değişik eğilimleri içinde barındıran, öğretmen kitlesinin ortak amaçlar için TÖB-DER'de birliğinin sağlanmasıyla olanaklıdır.

Bu birlikteliğin içinde sadece maoculara ve salt maceracı emelleri için örgütü kullanmak amacında olanlara yer yoktur. Öğretmen hareketinin ekonomik-demokratik talepleri konusunda ortak bir program oluşturabilecek, genel olarak Türkiye'de anti-faşist, anti-emperyalist bir mücadeleye öğretmen kitlesinin katkısı konusunda ortak düşünceleri olan tüm eğilimler bu demokratik kitle örgütünün yönetiminde yer alabilirler ve almalıdırlar.

TÖB-DER 4. Olağan Genel Kurulu bu sonuçları ortaya çıkarmadı. Ama yasal olarak oluşan yönetim organları, bu sonuçları elde etme konusunda kararlı olmalıdırlar.

Üç-beş kişide odaklaşan tasfiyeci ve maceracı eğilimler, kısa sürede öğretmen hareketi içindeki desteklerini yitireceklerdir. Öte yandan oluşan yeni yönetim organları da 4. Genel Kurul'da çok yoğun çabaya rağmen oluşturulamayan bağlaşıklığı oluşturma çabasından vazgeçmeyecek, yasal sonuçların tek başına TÖB-DER'de birliği sağlamaya yetmiyeceğinin bilincinde olacaklardır.

TÖB-DER'de birlik sorununu hukuk planında çözmek olanaksızdır. Sorun, öğretmen hareketi içinde varolan eğilimler arasında ve bu düzeyde çözülmek zorundadır.

Birlik ve Dayanışma Grubu olarak biz başından beri sorunu öğretmen kitlesinin elinden çıkaracak çözümlerin üretilmesine karşı çıktık.

Böylesi çözüm önerileri (kayyum v.b.) öğretmenlerin örgütsüz kalmasına, kendi elleriyle çözebilecekleri sorunu, esasta bütün içeriğiyle kavramaktan uzak bir kaç kişiye bırakmalarına yol açar ve TÖB-DER'i demokrasi mücadelesine aktif katılmaktan alıkoyar.

Oysa sorun başta da söylediğimiz gibi ancak 4. Olağan Genel Kurul'da temsil edilen, öğretmen kitlesini ve varolan eğilimleri temsil eden, öğretmen sorumluluğu duyan gruplarca ve bu gruplar düzeyinde sağlıklı bir çözüme kavuşturulabilir.

Bugün gerçekten öğretmen hareketinin birliğinin sağlanmasını isteyenler, yeni bir birlik kongresi toplanması amacında birleşmelidirler.

Bunun yolu tasfiyecilerin sahte yönetimini tanımaktan geçmiyor.

Bunun yolu her iki yönetimi de yasa dışı saymaktan geçmiyor.

Bunun yolu şimdilik yasal yönetimin kendi başına toplayacağı yeni bir kongreden de geçmiyor. Kaldı ki yeni yönetimin böyle bir niyetinin olmadığı da açıktır.

Yeni yönetime bu konuda düşen, öğretmen hareketinin birlikteliğini sağlamak için, TÖB-DER'i yönetiminde en geniş birlikteliğin temsil edildiği saygın bir demokratik kitle örgütü yapmak için, kurulması olanaklı geniş ittifakın, öğretmen sorumluluğunu duyan tüm grupların oluşturacağı birlik kongresinin gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Yeni yönetim, birlik kongresi için tüm olanakları seferber etmelidir.

Öncelikle böylesi bir kongrenin gerekliliğini kabul eden gruplar :

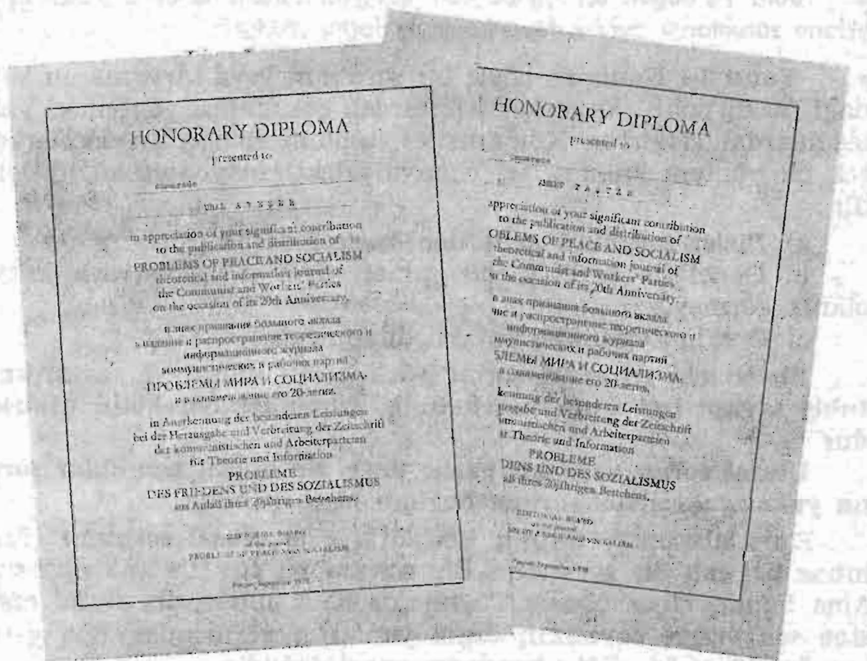
1 — Bir araya gelerek ortaklaşa Birlik Kongresi Hazırlama Komitesi oluşturmalıdırlar.

2 — Bu komite, yasal yönetimle işbirliği yaparak sahte delegasyon olanaklarını kaldırmalı, varclanları iptal etmelidir. Her bakımdan güvenli bir kongre için tüm hazırlıkları tamamlamalıdır.

3 — Bu kongrenin bir birlik kongresi olarak başlayabilmesi ve bu sonucu üretebilmesi için bir ortak program önerisi hazırlamalı, tüm grupları bu program çevresinde birleşmeye çağırmalıdır.

Birlik ve Dayanışma Grubu elinizdeki çağrının kendi adına son çağrı olmasını, bundan sonraki tüm açıklama ve bildirilerin Birlik Kongresi Hazırlama Komitesince yapılmasını içtenlikle diler.

BİRLİK VE DAYANIŞMA

HONORARY DIPLOMA

presented to

in appreciation of your significant contribution to the publication and distribution of

PROBLEMS OF PEACE AND SOCIALISM

theoretical and information journal of the Communist and Workers' Parties on the occasion of its 20th Anniversary.

ПРОБЛЕМЫ МИРА И СОЦИАЛИЗМА

in Anerkennung der besonderen Leistungen bei der Herausgabe und Verbreitung der Zeitschrift der kommunistischen und Arbeiterparteien für Theorie und Information

PROBLEME DES FRIEDENS UND DES SOZIALISMUS

HONORARY DIPLOMA

appreciation of your significant contribution to the publication and distribution of

OBLEMS OF PEACE AND SOCIALISM

theoretical and information journal of the Communist and Workers' Parties on the occasion of its 20th Anniversary.

PROBLEME DIENS UND DES SOZIALISMUS

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisi Yazı Kurulu, arkadaşlarımız Ural Ateşer ve Ahmet Taştan'ı "Onur Diploması" ile ödüllendirmiştir. Arkadaşlarımıza verilen "Onur Diploması"nda şöyle denilmekte :

20. Kuruluş yıldönümü dolayısıyla, Komünist ve İşçi Partileri'nin Dergisi BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI'nın yayımlanması ve dağıtımındaki önemli katkılarına yüksek değer biçilerek bu ONUR DİPLOMASI URAL ATEŞER / AHMET TAŞTAN yoldaşa sunulmuştur.

Barış ve Sosyalizm Sorunları Dergisi
Yazı Kurulu

Ulusal Sorun Üzerine Bir Söyleşi

H. ERDAL

Yurdumuzda ulusal ve sosyal kurtuluş savaşının, işçi sınıfı ve komünist hareketin temel sorunlarından biri de ulusal sorundur. Bu sorun üzerine düşüncelerimi yazmaya karar verdiğimde, olağandışı bir yöntem seçtim. Ulusal sorun ile ilgili olarak en fazla tartışılan, polemik yapılan ve önemli ölçüde çarpıtılan konuları aldım. Bu konuların çarpıtılmasında belirleyici olan soruları kendi kendime sordum ve yanıtladım. Sanıyorum bu yöntem günlük çalışmalarda daha çok yardımcı olacaktır.

Kendi kendime sorduğum ve yanıtladığım sorular şunlar oldu :

• Soru 1 : Bugün Türkiye'de Kürt ulusunun sorunu ile öteki ulusal azınlıkların sorunlarını aynı kefeye koymak doğru mudur?

• **Yanıt 1** : Kanımca böyle bir soru'nun veya tartışmanın kaynağı farklı politik değerlendirmelerden çok, farklı yöntemsel yaklaşımlardan doğuyor. Komünistler, toplumsal olayları incelerken tek bir yöntem kullanırlar; o da diyalektiğin yöntemsel ilkeleridir :

a) Bizler sorunları genel'den özel'e giderek irdeleriz.

b) Genel ile özel'i hiçbir zaman aynı düzeyde veya karşıt olarak görmeyiz.

c) Özel'in özgüllüklerini küçümsemeyiz.

Bizler için en genel sorun Türkiye'nin ulusal ve sosyal kurtuluş savaşı, işçi sınıfı hareketinin, komünist hareketin utkusudur.

Ulusal sorun veya bir başka deyiş ile ulusal azınlıklar sorunu yukarıdaki genel soruna bağımlı bir sorundur.

Kürt ulusunun sorunu ise **Türkiye'de ulusal sorunun** çözümüne **bağımlı** bir sorundur. Biz soruna bu sıra ile yaklaşıyoruz. Ama bunun böyle olması Türkiye'de Kürt ulusunun ulusal ezgisine son verme savaşının **özgül** yanlarını görmemize, ona gereken önemi ve önceliği vermemize engel değildir.

Türkiye'de Kürt sorununu öbür ulusal azınlıkların ve ulusal toplumların sorunlarından ayırdeden özellikler vardır. Bu özelliklerin başlıcaları kanımca şunlardır :

a) Türkiye'de egemen ulus olan Türkler dışında uluslaşma sürecinde en ileri durumda olan milliyet Kürtlerdir.

b) Türkiye'de yaşayan 30'a yakın milliyetten Kürtler dışında kalan hemen hemen tamamı kendi bağımsız ulusal devletlerini kurmuşlardır. Kürt ulusu ise tarihsel nedenler ile parçalanarak bir kısmı gönüllü, büyük çoğunluğu ise zor altında asimilasyon sürecine girmişlerdir.

c) Türkiye'de yaşayan milliyetlerden ezen ulus dışında kalanların sayıca en büyük çoğunluğunu Kürtler oluşturmaktadır.

İşte bu nedenler ile Türkiye Komünistleri Kürt ulusu sorununu ne onun bir parçası olduğu genel sorunların ilerisine çıkarırlar, ne de ona gerektiği önemi vermekten geri dururlar.

• **Soru 2 :** a) Ulusların kendi yazgılarını kendilerinin belirlemesi ilkesi **mutlaka** ayrılmak ve bağımsız devlet kurmak mı demektir?

b) Dünyanın ve Türkiye'nin bugünkü koşullarında bu ilkenin hayata geçirilmesi nasıl olacaktır?

• **Yanıt 2 :** Önce sorunun (a) bölümüne, sonra (b) bölümüne cevap vereceğim.

Sorunun (a) bölümüne cevap vermeden önce cevabımı temellendireceğim bazı alıntılar yapacağım.

a) SBKP Merkez Komitesi Marksizm-Leninizm Enstitüsü'nün 1977 yılında yayınladığı **Leninizm ve Ulusal Sorun** adlı el kitabının 110. sayfasında şöyle deniyor :

«...Marksist-Leninistler her halkın ulusal bağımsızlık hakkını destekler iken ne pahasına olursa olsun bağımsızlık talebine de karşı çıkarlar...»

b) V. İ. Lenin bazı hallerde bağımsız devlet kurmanın emperyalizmi güçlendireceğini açıklayarak şöyle diyordu :

«Ulusların kendi yazgılarını kendilerinin çizmesi hakkını, sınıf savaşımına bağımlı kılmalıyız. Ulusal soruna bizim yaklaşımımızla burjuva demokratik yaklaşım arasındaki fark budur.» (V. İ. Lenin, **Toplu Yapıtlar,** C. 6, s. 456)

c) Her nedense Türkiye'de üzerinde çok az durulmuş çok önemli bir belge var. 1913 yılında toplanan RSDİP Merkez Komitesi ve bazı parti görevlilerinin ortak konferansının ulusal sorun üzerine kararları. Bu kararların tam metnini yazı eki olarak bulacaksınız. Burada yalnız konumuzu ilgilendiren 5 No'lu karar üzerinde durmak isterim.

«5. Ulusların kendi yazgılarını kendilerinin çizmesi hakkı (yani, mutlak olarak özgürce ve demokratik bir yöntem ile ayrılma sorununun kararlaştırılması için anayasal garanti) **hiçbir şekilde** bir ulusun ayrılmasının hızlandırılması ile karıştırılmamalıdır.

«Ayrılma sorunu, her özgül durumun, genel olarak toplumsal gelişmenin çıkarları ve özel olarak da proletaryanın sosyalizm için mücadelesi ile uygunluğu ve yararları oranında münferiden ve yalnızca Sosyal Demokrat parti tarafından kararlaştırılacaktır. Sosyal Demokratlar ayrıca şunu da akıllarında tutmalıdırlar : Toprak ağaları, din adamları ve ezilen ulusların burjuvaları, işçileri bölme gayretlerini ve işçi sınıfının arkasından, ezen ulusun burjuvazisi ve toprak ağaları ile bütün uluslardan emekçilerin aleyhine gizlice yaptıkları antlaşmaları milliyetçi sloganlar ile gizlemektedirler...» (V. İ. Lenin, **Toplu Yapıtlar,** C. 19, s. 427-429)

d) Son olarak vereceğim kaynak yine Lenin'den. 1914 başlarında V. İ. Lenin, bütün parti örgütlerinden "ulusal devlet ayrıcalıkları" ve "bütün ulusların eşit olarak kendi ulusal devletlerine sahip olma hakkı" **ALEYHİNDE** günlük sürekli ajitasyonda bulunulmasını istedi. Bir başka deyişle, sorun henüz ulusların kendi yazgılarını kendilerinin çizmesi hakkının **TANINMA, KABULLENİLME** evresinde idi, yoksa sorun henüz bu hakkın **UYGULANMA** evresinde değil idi. Çünkü Lenin'e göre, hiçbir ön koşulsuz ulusal bağımsızlık, birleşik işçi sınıfı cephesini çarlığın ve kapitalizmin karşısında küçük ama zayıf ulusal devletlere parçalayarak kasıtlı olarak bölebilir idi. Lenin bu dönemde şöyle diyordu :

«...Proletaryanın uluslararası sınıf savaşımının birliği, devlet sınırları sorunundan kıyaslanmayacak ölçüde önemlidir.» (V. İ. Lenin, **Toplu Yapıtlar,** C. 39, s. 738)

Sanıyorum yukarıda yaptığım alıntılar ile sorunun ilk kısmına dolaylı olarak cevap verdim. Şimdi cevabı açık olarak doğrudan vereyim :

«...Uluslara bu hakları tanımak, her zaman için onların birbirinden ayrılmalarını istemek ve propaganda etmek zorunluğunu koşmaz. Kendi yazgısını çizmek hakkı, uluslara DEMOKRATİK devletin bütünlüğünde kalmak onunla sıkı ekonomik ve politik işbirliği kurmak hakkını da kendinde taşır.» (TKP Programı, s. 34)

Soru'nun (b) bölümüne cevap vermeden önce yine V. İ. Lenin'in 1920 yılında Komintern'in İkinci Kongresi'ne ulusal ve sömürgeler sorunu üzerine sunduğu tezlerden kısa bir alıntı yapacağım. Bu tezlerde V. İ. Lenin, her komünist partisinin «...politikasını soyut ve biçimsel ilkelere dayandırmaması gerektiğini fakat, önce, başta ekonomik koşullar olmak üzere, özgül tarihsel durumun bir değerlendirilmesine; ikinci olarak, ezilen sınıflar, çalışan ve sömürülen halklar **ile** bir bütün olarak ulusal çıkarlar arasında açık bir ayrım yapılmasına; üçüncü olarak da, ezilen bağımlı uluslar ile ezen, sömüren, egemen uluslar arasında da eşit derecede açık bir ayırıma dayandırılmasını...» talep ediyordu. (V. İ. Lenin, **Toplu Yapıtlar)**

Gerek (a) bölümü nedeni ile, gerekse (b) bölümü nedeni ile verdiğim kaynaklardan sonra, cevabım şu olacaktır :

«Türkiye Komünist Partisi ulusların yazgılarını kendilerinin çizmesi konusunda Leninci ilkelere bağlıdır. ... Ülkemizde Komünistler hangi ulustan olursa olsunlar Türk işçi ve köylüleri ile, ulusal azınlıkların emekçilerinin kardeşçe birliği için savaşırlar.» **(TKP Programı,** s. 34 - 35)

TKP programında açık olarak belirlendiği gibi bugün Türkiye'de Komünistler ulusların kendi yazgılarını kendilerinin be-

lirleme ilkesinin **tanınmasından** yanadırlar. Türkiye Komünistleri bu hakkın özgürce kullanılabileceği demokratik koşulların yaratılması için savaşım veriyorlar.

Bugün hangi ulustan olurlarsa olsunlar bütün işçilerin, köylülerin, emekçilerin emperyalizme ve kapitalizme karşı devrimci **birlik** sorunu başta gelmektedir ve öbür bütün sorunlar bu temel soruna bağımlıdırlar.

• **Soru 3 :** Ulusal sorunun çözümünde yakın ve uzak hedefler var mıdır?

• **Yanıt 3 :** Elbette, Komünistler herşeyden önce hayalci değil, gerçekçidirler. Kaldı ki, Marksist-Leninist teori de ulusal sorunun kapitalist koşullardaki çözümü ile sosyalizm koşullarındaki çözümünün farklı olacağını gösteriyor. Soruna şöyle bakalım : Ulusal sorunun nihai çözümlenmesi ancak sosyalizm koşullarında mümkün. Ama bu bizi kapitalizm koşullarında da Ulusal Sorun'un çözümlenmesi savaşımından alıkoymamalıdır. Çünkü kapitalizm koşullarında da Ulusal Sorun'un kısmî çözümü mümkündür. İşte bu Leninist doğrudan hareket eden Türkiye Komünist Partisi bütün ulusal azınlıklara, yani Türkiye'de yaşayan bütün uluslara ve milliyetlere **EŞİT HAKLAR SAVAŞIMINI** öne alıyor. Kapitalizm koşullarında eşit haklar savaşımını ilk, zorunlu ve gerçekçi demokratik hedeflerden biri olarak görüyor (TKP Programı, s. 34). TKP Programı eşit haklar savaşımının demokratik içeriğini de açıklıyor. Her türlü ulusal ayrıcalığa, baskıya ve ezgiye son verilmesi; Anayasa'nın Türkiye'deki ulusal azınlıkları tanıyacak yönde değiştirilmesi; eşit yurttaşlık haklarının kullanılabilir biçime getirilmesi ulusların kendi dilini kullanması ve kendi dillerinde okuma-yazma serbestisi ve ulusal kültürlerin geliştirilebilmesi, eşit haklar savaşımı'nın kapsamına giriyor.

TKP Programı öte yandan ulusal sorunun ve özellikle Kürt sorununun çözümünü salt eşit haklar savaşımına da indirgemiyor. Sorunun Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri çerçevesindeki en son çözümünü de öngörüyor.

• **Soru 4 :** Kürt dilinin en çok konuşulan lehçeleri nelerdir ve Kürtçenin tek bir alfabesi var mıdır?

• **Yanıt 4 :** Parçalanmış bir ulus olan Kürt ulusunun dili olan Kürtçenin birçok lehçesi vardır : Kırmanci, Zaza, Sorani, Luri, Gorani ve öbürleri. Türkiye'de en çok Kırmanci ve Zaza lehçeleri kullanılır. Az da olsa öteki lehçelerin (Sorani gibi) kullanıldığı bölgeler vardır. Kürtçe daha ziyade konuşulan bir dil olagelmiştir. Kürt ulusuna kültürünü ve dilini geliştirme olanağı sağlanmadığından yazılı-dil gelişememiştir. Kürtçe alfabe için en ciddi çalışmalar Sovyetler Birliği'nde yapılmıştır. 1921 yılında ilk Kürtçe alfabe Ermeni harfleri ile hazırlanmıştır. Bu alfabe 1929 yı-

lında Latin harflerine, 1948 yılında da Kiril harflerine dönüştürülmüştür. Sovyet Ermenistanı'nda yaşayan sayıları 150.000'e yakın Kürt, Kırmanci lehçesi ile konuşur. Erivan'da Kürtler için **Ria Taza** (Yeni Yol) adlı bir yayın organı da vardır.

Türkiye Komünist Partisi Kürt halkına kendi diliyle seslenmeyi benimsediğinden, **TKP'nin Sesi** radyosu, yayınlarında, Türkçe ve Kürtçe dillerini kullanmaktadır. TKP uzmanları Kürt dili üzerinde çalışmaktadırlar.*

EK : 1

SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE KÜRT SORUNU ÜZERİNE YAZILANLARIN ÖNEMLİLERİ

1. M. S. Lazarief, **Kürdistan ve Kürt Sorunu (1891-1917)**, 1964, Moskova.
2. Valçevski, **Kürt Tarihine Giriş.**
3. N. A. Halfin, **Kürdistan İçin Savaşım,** 1963, Moskova.
4. Muzgar A. Kemal, **Irak Kürdistanı'nda Ulusal Kurtuluş Hareketi,** 1967, Bakü.
5. A. F. Fedchenko, **Irak Cumhuriyetinde Kürt Halkının Ulusal Özerklik Sorunu,** 1977, Erivan, Mgoi Yayınevi.
6. Ş. Ç. Ashirian, **Irak Kürdistanı'nda Ulusal Demokratik Hareket,** 1975, Moskova, Nauka Yayınevi.
7. R. Ulyanovsky, **Gelişmekte Olan Ülkelerde, Birleşik Cephe İçin Savaşım Veren Komünist Partiler,** 1976, Moskova, Nauka Yayınevi.
8. Demçenko, **Irak Kürdistanı Ateşler İçinde,** 1973, Moskova, Polidizdat Yayınevi.
9. A. N. Kotlov, **Irak'ta 1920 Ulusal Kurtuluş Ayaklanması,** 1958, Moskova, SSCB Bilimler Akademisi.
10. G. I. Mirsky, **Irak Zorluklar İçinde,** 1961, Moskova, Doğu Edebiyatı Yayınları.
11. A. M. Mentechachvili, **İngiliz Mandasında Irak,** 1969, Moskova, Nauka Yayınları.

* Türkiye'de Kürt milliyetçi hareketinin ideolojik ve örgütsel kaynağını büyük ölçüde Irak'da olup bitenler oluşturmaktadır. Irak'da olup bitenler ise Türkiye'de çarpıtılarak aktarılmaktadır. Bu nedenle Sovyet kaynaklarından Kürt sorunu ve özellikle Irak'da olup bitenler üzerine kısa bir bibliyografyayı ekte veriyorum.

EK : 2

1913 YILI YAZINDA TOPLANAN RSDİP MERKEZ KOMİTESİ VE PARTİ GÖREVLİLERİ ORTAK KONFERANSI, V. İ. LENİN'İN ÖNERİSİ İLE ŞU KARARLARI ALDI :

«Ulusal Sorun Üzerine Karar

Siyah-Yüz'ler milliyetçiliğinin gürültüsü, liberal burjuvazi arasında milliyetçi eğilimlerin büyümesi ve ezilen milliyetlerin üst sınıfları arasında milliyetçi eğilimlerin yaygınlaşması, günümüzde ulusal soruna öncelik vermektedir.

Sosyal Demokrat hareketin içinde bulunduğu durum (Kafkasyalı Sosyal Demokratların, Bundçuların ve likidatörlerin parti programını hiçe saymaları) Partiyi bu soruna her zaman olduğundan daha fazla önem vermeye zorlamaktadır. Bu konferans, RSDİP'nin programına dayanarak, ulusal sorun üzerine sosyal demokrat ajitasyonu doğru olarak örgütlemek için aşağıdaki kararları alır :

1. Sömürüye, kâr elde etmeye ve ezgiye dayanan kapitalist bir toplumda ulusal barış, ancak; bütün ulusların ve ulusal dillerin tam eşitliğini garanti eden, mecburi resmi dil tanımayan, okullarında ulusal dillerde eğitim yapılan, Anayasası'nda bir ulusal herhangi bir ayrıcalık tanımayı yasaklayan, ulusal azınlıkların haklarının çiğnenmesini engelleyen istikrarlı ve tam bir demokratik cumhuriyet hükümeti var olduğu ölçüde olanaklıdır. Bu aynı zamanda, öz yönetimin ve özerk bölgenin sınırlarının, ekonomik ve toplumsal koşullar, nüfusun ulusal bileşimi, vb. gibi kriterler ile yerel halk tarafından belirlendiği geniş bir bölgesel özerklik ve tam bir öz yönetimi zorunlu kılar.

2. Bir devletin eğitim işlerinin milliyetler esasına göre parçalanması genel olarak demokrasi açısından, özel olarak da proleter sınıf savaşımı açısından zararlıdır. Rusya'da bütün Yahudi burjuva partileri, küçük burjuvazi ve değişik ulusların oportünist unsurları tarafından kabullenilen "kültürel-ulusal özerklik" ve "ulusal gelişme özgürlüğünü sağlayacak kurumlar yaratma" planları ile amaçlanan böylesi bir bölünmedir.

3. Belirli bir devlette işçi sınıfının çıkarları bütün milliyetlerin işçilerinin içinde eriyecekleri birleşik proleter örgütleri —politik, sendikal, kooperatif, eğitsel, vb.— zorunlu kılar. Değişik milliyetlerden işçilerin böyle tek örgüt çatısı altında toplanmaları, yalnız bu, proletaryanın, uluslararası sermaye ve gericiliğe karşı başarılı bir savaşım vermesini ve işçi düşmanı eğilimlerini "ulusal kültür" sloganı ile gizleyen toprak ağaları, din adamları ve burjuva milliyetçilerinin propagandalarının alt edilmesine olanak verir. Dünya işçi sınıfı hareketi hergün daha fazla bir uluslararası proleter kültürünü yaratmakta ve geliştirmektedir.

4. Çarlık monarşisi tarafından ezilen ulusların kendi yazgılarını kendilerinin çizmesi hakkına gelince: Yani, ayrılma ve bağımsız devlet kurma hakkı. Sosyal demokrat parti tartışmasız olarak bu hakkı savunmalıdır. Bu, genel olarak uluslararası demokrasinin gereğidir ve özel olarak da Asya ve Avrupa'daki komşu ülkelerle kıyaslandığında çok daha gerici ve barbar olan çarlık monarşisinin ezdiği Rusya sakinlerinin çoğunluğunun görülmemiş ulusal ezgisinin zorunluluğudur. Daha ötesi, bu, bütün Rusya sakinlerinin özgürlük savaşının zorunluluğudur. Çünkü, Siyah Yüz'ler, Büyük-Rusya milliyetçiliği kurutulamaz ise demokratik bir devlet kurmak olanaksız olacaktır. Bu milliyetçiliğin gerisinde ulusal hareketlerin kanla bastırılmaları durmaktadır. Bunlar yalnız çarlık monarşisi ve bütün gerici partiler tarafından değil, özellikle karşı devrim döneminde monarşinin yanında yer alan Büyük-Rusya burjuva liberalleri de bulunmaktadır.

5. Ulusların kendi yazgılarını kendilerinin çizmesi hakkı (yani, mutlak olarak özgürce ve demokratik bir yöntem ile ayrılma sorununun kararlaştırılması için anayasal garanti) **hiçbir şekilde** bir ulusun ayrılmasının hızlandırılması ile karıştırılmamalıdır. **Ayrılma sorunu, her özgül durumun genel olarak toplumsal gelişmenin çıkarları ve özel olarak da proletaryanın sosyalizm için savaşımı ile uygunluğu ve yararları oranında münferiden ve yalnızca Sosyal Demokrat parti tarafından kararlaştırılacaktır.**

Sosyal Demokratlar ayrıca şunu da akıllarında tutmalıdırlar:

Toprak ağaları, din adamları ve ezilen ulusların burjuvaları, işçileri bölme gayretlerini ve işçi sınıfının arkasından ezen ulusun burjuvazisi ve toprak ağaları ile, bütün uluslardan emekçilerin aleyhine gizlice yaptıkları antlaşmaları milliyetçi sloganlar ile gizlemektedirler.

*
**

Bu konferans Parti kongresinin gündemine ulusal sorunun alınmasını kararlaştırır. Merkez Komitesi'ni, Parti basınını ve yerel parti örgüterini (broşürler ile, tartışmalar ile, vb.) ulusal sorunu bütün detayları ile tartışmaya dâvet eder.» (V. İ. Lenin, **Toplu Yapıtlar**, C. 19, s. 427-429)

KÜRT, TÜRK TÜM ULUSAL AZINLIKLARDAN EMEKÇİLERİN ORTAK DÜŞMAN EMPERYALİZME, FAŞİZME VE HER TÜR AYRILIKÇILIĞA KARŞI SAVAŞ BİRLİĞİ!

★

YAŞASIN İŞÇİ VE KÖYLÜLERİN SAVAŞ BİRLİĞİ - SAVAŞ BAĞLAŞIKLIĞI!

★

Tanıdığım Reşat Fuat Baraner

İ. ACAR

Yaşamını işçi sınıfı önderliğinde sosyalizmin Türkiye'de başarıya ulaşması uğruna adamış olan Reşat Fuat Baraner'i ben ilk olarak Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin onbirinci yılında Sovyetler Birliği'nin başkenti Moskova'da görmüştüm. Bütün dünya emekçilerine, sömürge halklarına, geri kalmış ülkelere ve dünyanın tüm sömürülen insanlarına kurtuluş yolunun ışığını saçan işte o görkemli Moskova! Ölümünün onuncu yılında kendisini saygı ve sevgi ile anımsadığım bu değerli yoldaşla işte orada tanışmıştık.

Dostum ve kendisini saygıyla andığım Hopa'nın Abuislah köylüsü Ahmet Furuncu ile Şanuvar Sineması'ndan yeni çıkmıştık. Sinemada bir devrimci filmi seyretmiş, yolda onu konuşuyorduk. Arkamızdan "Ahmet" diye bir ses geldi. İkimiz de döndük arkaya doğru. Paltosunun yakaları kalkmış kalpaklı, orta boydan büyücek, sağlam yapılı, buğday benizli, biz yaşta genç bir adam yanımıza yaklaşıp Ahmet ile el sıkıştılar, gülüştüler. Hemen sonra Ahmet : "Bak Reşat, yurdumuzdan yeni gelen bir yoldaşı sana tanıştırayım" dedi. Böylece Reşat Fuat'la tanışmıştık.

İzvestiya gazetesi ve Şanuvar Sineması'nı geride bırakarak Strasnaya Ploşşad'ı geçmiş ve yakınımızda bulunan Tüverskaya Bulvarı'nın meydancığındaki boş sıralardan birine oturuvermiştik. Bir yandan büyük şair Puşkin'in görkemli heykelini seyrediyoruz, bir yandan da söyleşiyoruz.

Yıl 1928. Kasım ayının son günleri. Hava oldukça soğuk. Reşat'la Ahmed'in giysileri kalınca, soğuğa karşı dayanıklı. Benim sırtımda ince bir pardesü. Ama üşümüyorum. "Anlat bakalım", diyor Reşat yoldaş, "anlat canımız yurdumuzdan. En yeni, canlı haberler sende. Gerçi bütün yurt gazetelerini okuma olanağına sahibiz. Ama, sen başka, canlı havadissin."

Anlatıyorum Reşat yoldaşa İstanbul'dan, İzmir'den, Samsun'dan ve Ankara'dan canlı günlük havadisleri. Can kulağı ile dinliyorlar beni her ikisi de. İstanbul Sultan Ahmet Tevkifhanesi'ndeki tutuklu Komünistleri anlatıyorum onlara. Nâzım Hikmet ile İsmail yoldaştan haberler veriyorum. İsmail yoldaşla Nâzım Hikmet'in tecritliğinden dem vuruyorum. 6 Ekim 1928'de İstanbul tramvay işçilerinin büyük grevinden, grev dolayısıyla Türkiye Komünist Partisi'nin bildiri yayınlamasından, grev bozucularına karşı tramvayların devrilmelerinden, her şeyden... Herşeyi anlatıyorum. Anlattıklarım çok sevindiriyor yoldaşları.

Daha ilk görüşte çok sevmiştim Reşat'ı. Zaten onu görüp de konuşan herkes ona bağlanıyor. Sevgi ve içtenlikle, iyilikle dolu bir insanı kim sevmez?

Epeyce konuştuktan sonra Reşat yoldaş bana dönerek : "Biraz üşüdüğün anlaşılıyor. Üzerindeki elbiseler ince" dedi. Sıcak bir şey içmek için kaldığı yere götürmeyi önerdi. Reşat'ın önerisini Ahmet'le birlikte sevinçle karşıladık. Tüverskaya Bulvarı'nı bir baştan öbür başa yürüyerek geçtik. Bulvarın alt ucunda büyük bilim adamı, bitkiler uzmanı Timiryadis'in heykeli önünde durduk. Ahmet heykelin üzerindeki Rusça plaketi okuyup bize çevirdi. Yolumuza devamla Nikitskaya'yı geçtik, Türk elçiliğinin bulunduğu sokağı geride bırakarak Reşat'ın bizi götürmek istediği binaya geldik. Burası Reşat'ın Marksizm-Leninizm eğitimini gördüğü Lenin Akademisi. Böylece Lenin Bilimler Akademisi'ni de tanımış oldum.

Lenin Akademisi, ana yol üzerinde üç katlı tertemiz bir yapı. Daha kapıdan adımını atar atmaz bilim kokan bir hava ile karşılaşıyor insan. Reşat'ın odası ikinci katta. O önde, biz arkada merdivenleri tırmanıyoruz. İkinci katta bir koridora varıyoruz. Oda kapılarıyla dolu bir koridor. Yoldaş 25 numaralı kapıyı açıyor. İçeriye giriyoruz. 6-7 metre uzunluğunda, 4-5 metre genişliğinde bir oda. Girer girmez göze çarpan ilk şey üç tane portre oluyor. Marks, Engels ve Lenin'in, bu üç yüce bilim ve eylem adamının portreleri.... Daha sonra biri sağda, öbürü solda üzerleri battaniye ile örtülü iki karyolanın bulunduğunu farkediyorum. Karyolaların ortasında üzeri kitaplarla dolu dört iskemleli bir masa. Masa üzerindeki kitapların bazılarının sayfaları açık. Karyolaların başuçlarında 50 santim yüksekliğinde birer portre daha. Sol karyola üzerindeki resmi tanıdım. Bizim Mustafa Suphi'miz. TKP'nin kurucusu, burjuvazinin Karadeniz'de kahpece katlettirdiği Mustafa Suphi yoldaşımız. Sağ taraftaki karyolanın üzerinde aynı boyuttaki resme bakıyorum... Ama kim olduğunu bir türlü çıkaramıyorum. Utanarak "tanıyamadım" diyorum. Reşat yoldaş, "Alman Komünist Partisi Genel Sekreteri Telman yoldaşın resmi" diyor.

Reşat, Telman yoldaşın adını söyler söylemez, arkamızdan tatlı ve ince bir kadın sesi kulaklarımızı doldurdu. Üçümüz de arkaya baktık. Yoldaşımız, birlikte eğitim gördüğü Alman eşini bana tanıştırdı. "Karım Vilda" (Greta) dedi. Vilda ile el sıkıştık. Vilda içten, cana yakın, konuşkan, alçak gönüllü bir yoldaş. Masanın çevresindeki iskemlelere oturuyoruz. Vilda çat pat Türkçesiyle bizi kırıp geçiriyor gülmekten. Az sonra Reşat, Vilda'dan çay hazırlaması ricasında bulundu. Vilda becerikli elleriyle çay yapmakla meşgul; ben de odanın durumunu süzmekle.

Sol karyolanın —yani Reşat'ın— yanında bir kitaplık. Ayağa kalkıyorum. Kitaplıktan rasgele bir cildi çekiyorum. Üzerindeki yazı Almanca : Leninimiz. Aynı cinsten 30-40 cilt daha. Bir o kadar da Marks ve Engels'in kitapları. Sovyetler Birliği'ni ve Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'ni anlatan kitaplar da önceki-

lerden az değil. Bir hayli cilt de Vilda yoldaşın karyolasının yanındaki kitaplıkta.

Marks, Engels, Lenin'i, Marksizm-Leninizm'i iyi bellemek, iyi öğrenmek gerek. Bunları öğrenmeden, iyi bilmeden aydınlığa çıkış yok. Bu bilginlerin teorilerini iyi kavramadan sömürüden kurtulmak olanaksız. Emperyalizmi, kapitalizmi, sınıf düşmanlarını, çelme atanları, Troçkistleri, Maocuları, sekterleri, oportünistleri, sosyalizmi saptırmak isteyen tüm sözde sosyalistleri altetmek için Marksizm-Leninizm'i, bilimsel sosyalizmi iyi bilmek, bellemek şart. İşte Reşat ve Vilda yoldaşların bu alanda canla başla çaba harcadıklarının tanığıyım. Kitaplarla dolu bulunan bu odanın dekorunu süsleyen bir çift insan. Her alanda anlaşmış bir çift. Biri Alman, öbürü Türk. İki ulusun halk çocukları. Leninist enternasyonalizmin ne güzel bir örneği.

Reşat ve Vilda yoldaşlar sağlam ve köklü olarak Marksizm-Leninizm, bilimsel sosyalizm bilgileriyle donatılmışlar. Lenin Akademisi bu yoldaşların gelişmesine çok büyük katkıda bulunmuş yüce bir bilim yuvası. Reşat ve Vilda yoldaşlar bu bilim yuvasının başarılı öğrencileriydiler. Reşat yoldaş eğitim sonunda hazırlamış olduğu ekonomi politik tezleriyle bu bilim yuvası yöneticilerinin takdirini kazanmış, yöneticiler tarafından manevi değeri büyük bir ödülle ödüllendirilmişti. Moskova'da bulunan tüm bizlerin göğüslerimizi kabartan bir başarıydı bu.

Vilda yoldaşın hazırlamış olduğu nefis çayı içiyoruz. Hep birlikte gülüyoruz çok içten bir hava içinde. Vilda ilginç konularda bize yararlı bilgiler veriyor. Almanya'dan aktardığı haberlerden çok hoşlanmıştık.

Reşat yoldaşla tanışmazdan, evlenmezden önce Alman Komünist Gençlik Örgütü'nün girişken, becerikli öncülerindenmiş. Alman Komünist Partisi lideri Telman yoldaşın sekretarya örgütünde önemli görevlerde bulunmuş. Bunları çay içerken değil, her ikisinin de aramızdan ayrılmalarından çok yıllar sonra öğrendim. Vilda yoldaş da Reşat gibi çetin ve zorlu bir sınıf savaşımı sonucu ömrünü yitirdi. Bu unutulmaz yoldaşı sevgiyle anıyorum. Reşat Fuat'lı Moskova yaşantımın zengin anıları, 50 yıl sonra bile, daha dün gibi belleğimde tazeliğini koruyor.

Yıllar sonra Baraner yoldaşla İstanbul Sultan Ahmet Tevkifhanesi maltasında öpüşerek kucaklaştık. 1932 yılının Mart ayı. Baharı müjdeleyen tatlı, ılık, güneşli bir öğle sonrası. Biz İstanbul Polis Müdüriyeti Birinci Şube Başmemuru işkence uzmanı Sadullah'ın sorgusundan geçmiş, müdüriyetin sadist işkencecisi Komiser Emrullah'ın[1] ağır insanlık dışı işkencelerine hedef ol-

[1] 1937 yılında İstanbul Birinci Şube'de İskeçeli Küçük Hasan'a işkenceyi Emrullah yapmıştır. İşkence sonu Hasan, Beyoğlu İlkyardım Hastanesi'ne yatırılmış. Elleri karyolaya zincirle kelepçeli olduğu halde hastanede can vermiştir. Suçu Komünistlik!

muş, Şube müdürlerinden işkencede usta Parmaksız Hamdi, Komiser Rüştü ve Kara Kemal'in marifetleri üzerimizde sınandıktan sonra, tutukluğumuzun 11. günü adliyeye teslim edilmiş ve oradan da Sultan Ahmet Tevkifhanesi'ne gönderilmiştik. Sekiz kişi kadardık. Aramızda işkence görmeyenimiz yoktu. Kimimizin ilaçlı sargı bezleriyle ayakları sarılı, kimimizin yüzü, gözü, kafası bezlerle kaplanmış, hatta aramızda Reşat yoldaşın Alman eşi Vilda (Greta) yoldaş iğne işkencesine maruz bırakıldığı için elleri, parmakları gazlı ve pamuklu bezlerle sarılı bir durumda Sultan Ahmet Tevkifhanesi'ne girmiştik. İşte böylece 11 günlük işkenceli polis müdüriyeti "masifirliği"nden sonra tevkifhane bahçesinde Reşat yoldaşla kucaklaşmıştık. Bu kucaklaşmanın zevkini yaşantımın sonuna kadar unutmama olanak yok.

1931 yılı 1 Mayıs'ına yaklaşırken TKP işçilere birlik, dayanışma, dostluk ve siyasal, ekonomik hakların elde edilmesi uğrunda savaşım verilmesine dair bildiriler dağıtıyor. Bu bildirileri yazdığı ve dağıttırdığı iddiasıyla Reşat yoldaş tutuklanıyor ve zindana atılıyor.

Bize gelince : Biz de Komünist Partisi bildirisi düzenlemek, bu bildiride TKP'ye özgürlük, sendikalara özgürlük, 8 saat iş günü, grev hakkının yasallaşması yollu isteklerle kanunlara aykırı hareket etmekle suçlanıyorduk. Bizden sonra gelen büyücek bir grubun da suçu, Kâğıthane sırtlarında kalabalık işçi grupları toplamak, onlara gizli konferanslar vermek, uçar mitingler düzenlemek ve işçileri 1 Mayıs savaşım gününe hazırlamaktı.

Böylece 50 kişiyi aşkın bir Komünist topluluk meydana getirmiştik. İçimizde Edirne'den Faik Usta'lar, Selim'ler, telgrafcı Cevat'lar; Uzunköprü'den Rıza'lar, İrfan'lar, Şükrü'ler; Kırklareli'nden Ramiz'ler, Mehmet'ler, Burhan'lar; Samsun'dan Dayı Osman'lar, Küçük Hüseyin'ler; Hopa'dan Ahmet Fırıncı'lar; Bursa'dan, Antep'ten, Eskişehir'den, İzmir'den, İstanbul'dan birçok işçi, tayyareci, mürettip ve aydın bulunuyordu.

50 kişiyi aşkın bu Komünist grup tutukevinin birinci kat localarına yerleştirilmiştik. Ceplerimizde ne varsa hepsini boşaltıp ortaya koymuş, paralarımızı biraraya toplamıştık. Anlayacağınız komünamızı kurmanın ilk adımını atmıştık. Geriye her ihtiyacımızı karşılayacak üç kişilik Komüna Komitesi'ni seçmek kalıyordu. Bu üç kişilik Komüna Komitesi'ni seçtikten sonra ortaya koyduğumuz paraları, yiyecekleri Komite'ye vermiş ve onun yönetimine girmiştik. Her iktiyacımızı artık Komüna Komitesi karşılıyordu. Para durumumuz iyi olduğu zamanlar etli yemekler yapıyorduk. Aksi olduğu haftalar, sigara içenlere sigaralar ortadan kesilerek dağıtılıyor, yemeklerde zeytinyağlı bakla, haftanın yarısından fazla günün misafiri oluyordu. Evlerimizden gelen etli yemekler, börekler, tatlılar ve meyvelere kimse el süremiyor, bunları olduğu gibi, bir yudum bile tatmadan Komüna Komite-

si'ne veriyordu. Yeni Komüna Komitesi hâkim-i mutlaktı. Onun hareketlerine, kararlarına hiçbir koşul ileri sürmeden uymak gerekti. Disiplin baş koşuldu.

Kısa bir zaman sonra, bu koşullara ayak uyduramayacaklarını söyleyen üç çatlak ses çıkıverdi ortaya. Onlar, sık sık zeytinyağlı bakla yiyemeyeceklerini, midelerinin bunu kabul etmediğini, bu koşullar içinde yaşantılarını sürdüremeyeceklerini, her gün etli yemeğe alışık oldukları için bu baklalı "ziyafet"lerden kurtulmak istediklerini, evlerinden gelen yemekleri kimseye dağıtamayacaklarını, böylece komüna ile ilişkilerini kestiklerini ve münferit olarak yiyip içeceklerini bildirdiler. Bu üç çatlak sesin sahipleri Ortaköy'den tütün işçisi Mehmedaki, yine Ortaköy'den tütün işçisi Seyit, Kasımpaşa'dan yine tütün işçisi Seyit. Bunlardan gayri komünamızda hiçbir çatlak ses işitilmedi. Disiplinli yaşantımızın zevkle sürdüğü bu günlerde hepimizi mahkemeye çıkardılar. Vilda ve Sıdıka da içimizde olduğu halde. Reşat yoldaşın görülmekte olan mahkemesi bizimle birleştirilmiş, 50'yi aşkın bir topluluk İstanbul Birinci Ağırceza Mahkemesi'ne çıkarılmıştık.

Hâkim adımızı, adresimizi, yaşımızı ve sosyal durumlarımızı saptadıktan sonra sözü savcıya vermişti. Savcı iddianâmesinde, «Türkiye Cumhuriyeti Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'nu men veya bir kısmını tağyir ve tebdil veya ilgaya ve bu kanun ile teşekkül etmiş olan Büyük Millet Meclisi'ni ıskata veya vazifesini yapmaktan men'e tevessül ederek aralarında gizli teşkilât kurmak suretiyle hareket eden sanıklara Türk Ceza Kanunu'nun 171. maddesinin ikinci bendine göre dört yıldan 12 yıla kadar ceza verilmesi» talebinde bulunuyor, ayrıca, suçun mahiyeti itibariyle devletin güvenliği bakımından sakıncalı ve tehlikeli olacağı gözönüne alınarak duruşmanın gizli olarak yapılmasını mahkeme heyetinden istiyordu.

Duruşma salonu tıklım tıklım dolu. Vatandaşlar büyük bir dikkatle savcıyı dinlemişler ve bizim hareketlerimizi merakla izliyorlar. Biz ise soğukkanlılığımızı kaybetmemiş, tavırlarımız sakin ve ciddi, savcının iddialarını sonuna kadar dinlemiş bulunuyorduk.

Savcının iddiası sona erince, duruşma yargıcı bize dönerek savcının bu iddia ve isteklerine ne diyeceğimizi sormuştu. Bunun üzerine Reşat yoldaş ayağa kalkmış savunmasını yapmıştır.

Reşat yoldaş şöyle konuşmuştur :

«Burada, yurdumuz halklarının insanca yaşama mücadelesini verdiği mühim bir sosyal, politik dava sanıkları olarak bulunuyoruz. Bu politik ve sosyal bir dâvadır. Savcı ağır ithamlarda bulunarak üzerimize saldırıyor. Bu saldırılara savunmamızda birer birer cevap vereceğimiz tabiidir. Yalnız şurada savcı duruşmanın halkımızdan saklanması için gizli olarak sürdürülmesi yo-

lunda hiç de doyurucu olmayan iddialar ileri sürerek karşımıza çıkıyor. Savcı halkımızın duruşmamızı dinlemesini istemiyor. Duruşmanın halkımız tarafından izlenmesinden korkuyor, tedirgin oluyor. Savcının bu telâşı, bu korkusu nereden geliyor? Bu telâş, bu korku, bizim, halkımızın bir parçası, bir bölümü olmamızdan ileri geliyor. Savcı, halkımızın sosyal sorunlarının, sömürülerin, yapılan haksızlıkların, kötülüklerin, işkencelerin ortaya çıkacağından korkuyor, tedirgin oluyor. Bütün bu pisliklerin duruşma süresince burada dile getirileceğini bildiği için duruşmanın gizli olmasını istiyor. Biz karşınızda olan tutuklu kişiler duruşmanın halka açık olmasını istiyoruz. Bize karşı vatan hainliğine kadar varan iddialarınızın saçmalıklarını, yalanlarını halkımız dinlemeli, görmelidir. Halktan gizli olarak yapılan duruşmaların kararları hiçbir zaman âdil olamaz. Adalet, gizliliğin düşmanıdır. Bu kaide gözönüne alınarak duruşmamızın açık olarak sürdürülmesini mahkemeyi gören heyetten istiyorum.»

Öbür tutuklular da hep bir ağızdan Reşat yoldaşın isteğine katıldılar.

Hâkimler heyeti karar vermek için odalarına çekildiler. 15 dakika sonra gelip yerlerine oturdular. Halkla dolu olan salon heyecan içinde okunan kararı dinledi. Karar, duruşmanın gizli olarak sürdürülmesinin ilânı idi.

Kararın okunması sona erince, tıklım tıklım dolu olan duruşma salonunda dinleyiciler arasında kararı protesto mahiyetinde homurdanmalar, gürültüler artmaya başladı. Bu sırada Teşvikiye'li Tayyareci Cemal yoldaş ayağa kalkarak, gür bir sesle, şöyle konuştu :

«Halktan gizli olarak sürdürülmek istenen ve o yolda bir karar alan duruşma hâkimlerine güvencim, itimadım kalmamıştır ve bu mahkemeden âdil bir karar beklenemez. Verilen bu kararı protesto ediyorum ve duruşma sürdüğü sürece hâkimlerin hiç bir sorusuna cevap vermeyecek, sükût grevi yapacağım. Ta ki duruşma halkımızın dinlemesine açılana kadar.» Duruşmada bulunan bütün tutuklular Tayyareci Cemal yoldaşı destekledik, iki dönekten başka; Ortaköylü Dramalı Mehmedaki ve Kasımpaşalı Tellal Emin.

Dinleyiciler bizi dinlemiş ve salondan çıkmıyorlardı. Polis ve jandarmanın zor kullanması sonucu, kararı bizimle beraber protesto eden halk salondan çıkartılmıştı. Duruşmamız yeni bir biçime girmiş, yeni bir savaşım yöntemi doğmuş ve onu uygulamaya koyulmuştuk.

Duruşma salonundan halk zor kullanılarak çıkarıldıktan sonra sorgu başladı. Salonda çıt yok, büyük bir sessizlik. Sessizliği bozan iki satılmış, burjuva hâkimlerinin hiçbir işine yaramıyor. Yeni bir savaş başlamıştı. Burjuva mahkemesiyle olan bu savaşımızı devrimci namusumuzla bitirmeye, iki dönek ve satıl-

lunda hiç de doyurucu olmayan iddialar ileri sürerek karşımıza çıkıyor. Savcı halkımızın duruşmamızı dinlemesini istemiyor. Duruşmanın halkımız tarafından izlenmesinden korkuyor, tedirgin oluyor. Savcının bu telâşı, bu korkusu nereden geliyor? Bu telâş, bu korku, bizim, halkımızın bir parçası, bir bölümü olmamızdan ileri geliyor. Savcı, halkımızın sosyal sorunlarının, sömürülerin, yapılan haksızlıkların, kötülüklerin, işkencelerin ortaya çıkacağından korkuyor, tedirgin oluyor. Bütün bu pisliklerin duruşma süresince burada dile getirileceğini bildiği için duruşmanın gizli olmasını istiyor. Biz karşınızda olan tutuklu kişiler duruşmanın halka açık olmasını istiyoruz. Bize karşı vatan hainliğine kadar varan iddialarınızın saçmalıklarını, yalanlarını halkımız dinlemeli, görmelidir. Halktan gizli olarak yapılan duruşmaların kararları hiçbir zaman âdil olamaz. Adalet, gizliliğin düşmanıdır. Bu kaide gözönüne alınarak duruşmamızın açık olarak sürdürülmesini mahkemeyi gören heyetten istiyorum.»

Öbür tutuklular da hep bir ağızdan Reşat yoldaşın isteğine katıldılar.

Hâkimler heyeti karar vermek için odalarına çekildiler. 15 dakika sonra gelip yerlerine oturdular. Halkla dolu olan salon heyecan içinde okunan kararı dinledi. Karar, duruşmanın gizli olarak sürdürülmesinin ilânı idi.

Kararın okunması sona erince, tıklım tıklım dolu olan duruşma salonunda dinleyiciler arasında kararı protesto mahiyetinde homurdanmalar, gürültüler artmaya başladı. Bu sırada Teşvikiye'li Tayyareci Cemal yoldaş ayağa kalkarak, gür bir sesle, şöyle konuştu :

«Halktan gizli olarak sürdürülmek istenen ve o yolda bir karar alan duruşma hâkimlerine güvencim, itimadım kalmamıştır ve bu mahkemeden âdil bir karar beklenemez. Verilen bu kararı protesto ediyorum ve duruşma sürdüğü sürece hâkimlerin hiç bir sorusuna cevap vermeyecek, sükût grevi yapacağım. Ta ki duruşma halkımızın dinlemesine açılana kadar.» Duruşmada bulunan bütün tutuklular Tayyareci Cemal yoldaşı destekledik, iki dönekten başka; Ortaköylü Dramalı Mehmedaki ve Kasımpaşalı Tellal Emin.

Dinleyiciler bizi dinlemiş ve salondan çıkmıyorlardı. Polis ve jandarmanın zor kullanması sonucu, kararı bizimle beraber protesto eden halk salondan çıkartılmıştı. Duruşmamız yeni bir biçime girmiş, yeni bir savaşım yöntemi doğmuş ve onu uygulamaya koyulmuştuk.

Duruşma salonundan halk zor kullanılarak çıkarıldıktan sonra sorgu başladı. Salonda çıt yok, büyük bir sessizlik. Sessizliği bozan iki satılmış, burjuva hâkimlerinin hiçbir işine yaramıyor. Yeni bir savaş başlamıştı. Burjuva mahkemesiyle olan bu savaşımızı devrimci namusumuzla bitirmeye, iki dönek ve satıl-

mışın dışında, hepimiz kararlı idik. Ve bu kararımızı aylarca, duruşma sürdüğü sürece uyguladık. Burjuvazinin tehdidi, baskısı, maddi ve manevi işkencelerine rağmen, hiç fire vermeden duruşma sonuna kadar başarı ile sürdürdük bu sükût grevini.

Şaşkına dönen burjuva yöneticileri grevimizi bozmak için sertleşmeyi tırmandırma yolunu denediler. İlk olarak komünamıza bir darbe indirmekle sonuca ulaşacaklarını sandılar. Komünamızdaki, yiyeceklerimiz de dahil, tencerelerimiz, ocaklarımız, neyimiz varsa, hepsine el koydular. Bundan bir sonuç alamayınca bizi ayrı ayrı koğuşlara dağıttılar ve birbirimize para yardımında bulunmamamız için çok sıkı tedbirler aldılar. Bu safhada siyasi olmayan tutuklulardan çok yardım gördük. Hem maddi, hem de manevi. Hele birbirimizle haberleşmede yardımları bizim için en değerlisi olmuştu. Sağ olsun o zamanlar bize yardım eden Çeşmemeydanlı Hüseyin'ler, Yamalı Hamdi'ler, Çolak Hayri'ler, Küçük Ali'ler, Oflu Hasan'lar, Abbas'lar, vesairesi. Koğuşlarda siyasi olmayan her çeşit tutuklu ile kaynaştığımızı gören ve tutukluların Enternasyonal'i ve öteki devrimci marşları söylediğini işiten yöneticiler bozguna uğrayarak bizi yine biraraya topladılar. Elkoydukları her şeyimizi, paralarımız da dahil, geri vermemekte inat ettiler. Bir süre sonra maddi işkence denemesine kalkıştılar. Bu hareketlerine karşılık Vilda yoldaş da dahil, açlık grevine yattık. Grevimiz dokuz gün sürdü. Açlık grevinde su ve sigara içmek serbestti. Sonuçta utku bizim oldu. Çelik gibi sert kayalara çarptığını anlamıştı burjuvazi. Elkoyduğu bütün komüna eşyasını, paralarımızı geri vermişti. Canımız gibi sevdiğimiz komünamız yine işler duruma girmişti. Burjuva yöneticileri en çok kızdıran, ürküten hapisanelerde kurulan komünalar olmuştur. Hapisanelerde devrimciler için en yararlı örgüt, disiplinli komünalardır.

Açlık grevinden sonra tutukevi doktoru sıhhatimize kısa bir zamanda kavuşmamız için Yalova Atatürk çiftliğinin taze yumurtalarından parasız olarak, süt de dahil, bol bol dağıttırdı.

Sükût grevimizi bozdurmak için her yola başvuran burjuva yöneticileri yenik düştüklerini kabullenmişler ve altı aydan fazla süren duruşmalarda pençelerini yakalarımızdan, teslim bayraklarıyla birlikte çekmişlerdi.

Kışın sert ve soğuk bir günü, duruşmanın kararı okunmuştu. Duruşma salonu dopdolu. Karar, halkın da dinlemesi için açık okunuyor. Salon sivil, resmi polislerle dolup taşıyor. Jandarma süngü takmış, "düşman"a saldıracak duruma getirilmiş. Heyecan her tarafı kaplamış. Biz çok sakin, kararlı ve neşeliyiz. Birbirimizle şakalaşıyoruz. Aramızdaki iki satılmış dönek mükâfatlarını çoktan görmüşler. Duruşmadan varesteler. Hâkimler yerlerini alıyor. Kararı bizzat Reis okuyor. İsmi aklımda kaldığına göre Temel. Üç yoldaş beraet ediyor. İki satılmışla birlikte beş.

50'ye yakın yoldaş T.C. Kanunu'nun 171. maddesinin ikinci bendine göre dörder yıl "ceza"ya çarptırılıyorlar. Salonda bir gürültü, bir homurdanma. Reşat'ın Alman eşi Vilda da 4 yıl yiyenler arasında. Derken bir vaveyla koptu. Arkasından Enternasyonal marşı. Sanki 1 Mayıs işçi bayramındayız. Ama polisler ve jandarma durmuyor. Âmirlerinden aldıkları emir üzerine düşmana saldırır gibi üzerimize meçlerile, süngüleriyle tüfekleriyle yürüyorlar. Kolluk kuvvetlerinin bu saldırısı Enternasyonal marşının, o zamanki Sultan Ahmet Adliye binasının duvarlarını aşmasına, etraftan işitilmesine engel olamıyor. Halktan Enternasyonal marşını bilenler bize iştirâk ediyorlar. Bu meçli, süngülü hengâmede, saldırıda bazı arkadaşlarımız yaralanıyorlar. Bizim Enternasyonal marşımızı destekleyen halktan da yaralanan oldu. Jandarmanın süngülü dipçiği, sivil ve resmi polisin meçi altında, bizi Adliye binası ile Tutukevini birleştiren bir gizli yol ve kapıdan cezaevine zorla soktular. Beraet eden yoldaşlarımız da dahil, hepimiz tecrit edildik, ihtilâttan men. Yoldaşlarımızdan büyük bir bölümünü işkenceden, falakadan geçirdiler. Hakkımızda isyana teşebbüs iddiasıyla soruşturma açarak evrak tanzimine kalkıştılar. Beraet eden yoldaşlar da dahil olmak üzere, düzenlenen "İsyan" evraklarında 10 yıl cezaya çarptırılmamız isteniyordu. Bu haksızlığa karşı silahımız açlık grevi. Hiç vakit geçirmeden bu silahımızı 5 ay sonra yine düşmanımıza karşı kullandık. Alman yoldaş Vilda da dahil açlık grevimiz tam on dört gün sürdü. Ondördüncü gün, hakkımızda tutulan isyan vesika ve evraklarının yırtılması ve beraet eden yoldaşların serbest bırakılmasıyla açlık grevimiz son buldu.

Utkuyla sonuçlanan açlık grevinin ondördüncü, yani son günü Reşat yoldaşla birlikte 40 yoldaşımız Sinop zındanlarına gönderildiler. Yoldaşlar sürgün yolunda açlık grevlerini büyük haz, zevk ve neş'e içinde bozdular. Tarih 1933 yıl başı.

Bu savaşımızda disiplinli bir topluluk oluşumuz ve başımızda sosyalist davasına sarsılmaz bağlarla bağlı Reşat Fuat Baraner gibi bir liderimizin bulunuşu utkumuzun baş etkenidir.

Ölümünün onuncu yılında liderlerimizden olan Reşat Fuat Baraner yoldaşı sevgi, saygı ve coşku ile anıyorum.

18 Temmuz 1978

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ'NE ÖZGÜRLÜK!

TKP Programı Dâvası

İlk Duruşma 17 Ekim Günü İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesinde Yapılacak

17 Ekim 1978 salı günü saat 10.30'da İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yayınlarımız arasında çıkan **Türkiye Komünist Partisi Programı**'nın ilk duruşması yapılacak.

Elbette 61 sayfalık bu küçük kitapçığın yargılanmasının onun boyutlarını birçok bakımdan kat kat aşan bir anlam ve önemi var.

Birincisi, bu dâva, insan haklarıyla, en temel demokratik hak ve özgürlüklerle, söz, anlatım, bilim ve araştırma ve basın özgürlüğüyle yakından ilgilidir.

Bilindiği gibi, yıllardır Türkiye'de ilerici bir gazeteci, bir yazar, bir bilim adamı, düşünen ve yurdunu seven herhangi bir yurttaş, ülkemizin bağımsızlığı, barış, demokrasi ve sosyalizm konusunda ağzını açtığı ya da eline kalemi aldığı zaman, karşısında Ceza Yasası'nın 141. ve 142. maddelerini bulmaktadır. Bu karaünlü maddeler tüm yurtseverlerin başının üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallanmaktadır. Emperyalizm, yerli-yabancı tekeller, toprak sorunu, NATO, ikili anlaşmalar, Amerikan üsleri, petrol, madenler, banka ve sigortacılık, vergi sistemi, işçi hakları, ulusal sorun, dış politika, kültür, eğitim konularında bir yazı yazmaya ya da bilimsel bir araştırma yapmaya kalktınız mı, sözkonusu maddeler bir duvar gibi karşınıza dikilmektedir.

Ondan sonra gelsin mahkeme kapıları, zindan, işkence, sürgün ve ölüm...

Egemen sınıf tüm bu konularda kendi çıkarlarını, tek yanlı görüşünü, safsatalarını halka dayatacak, ezgi ve sömürüsünü sürdürecek, ona karşı çıkmaya kalkışanın vay haline!

Cumhuriyet tarihinin 55 yılı işte böyle sıkıyönetimlerle, zindan, işkence ve sürgün olaylarıyla doludur.

Ulusal onurumuz, büyük ozan Nâzım Hikmet'in şiirleri dünyanın dört bir köşesinde basılacak, ama ülkesinde, kendi dilinde yıllar yılı basılması yasak olacak.

Hattâ bu maddelere dayanarak Pir Sultan Abdal'ları, 18. yüzyıl Fransız devrimcisi Babeuf'leri yargılayacak, ülkemizin uluslararası saygınlığını beş paralık edecek, ayaklar altına alacaksınız. Ondan sonra sanatmış, bilimmiş, araştırmaymış, kuru bir çöle dönecek ülke.

Bu dâva, **Türkiye Komünist Partisi Programı** dâvası, ülkemizdeki en temel hak ve özgürlüklerle, söz, anlatım, bilim-araştırma ve basın özgürlüğüyle, bu özgürlüklerin pratik bakımdan

kullanılması, yaşama geçirilmesiyle yakından ilgilidir, bunlarla sıkı sıkıya bağlıdır.

Tüm bu konularda gedikli bilirkişi, **Son Havadis** başyazarı Bay Sulhi Dönmezer yıllar yılı dilediği gibi fetva verecek, tüm bu konularda Amerikalı çavuşun kayınpederi Fethi Tevetoğlu'lar, İlhan Darendelioğlu'lar, Aclan Sayılgan'lar (buna artık Bay Zekeriya Sertel'i de ekleyebilirsiniz) ağababalarının istediği gibi yazıp çizecekler, ama **Ürün** yayınevi Türkiye Komünist Partisi'nin Programı'nı basınca gelsin mahkeme kapıları, ağır hapis cezaları, sürgünler...

Bırakalım piyasayı tutan basın tekellerinin sultasını bir yana, demokratik bir yayıncılığa revâ görülen işte budur. Ve son bir örnek verelim : **Ürün** dergisinin salt 43. sayısındaki altı yazı için, herbiri 7½ yıldan toplam 45 yıl hapis cezası istenmektedir. Dergimizde şimdiye dek çıkan yazılardan, kitaplarımızdan savcıların istediği toplam hapis cezasının kaç yüzyıllara ulaştığının hesabını yayınevimiz sorumluları, avukatlarımız bile artık kolay kolay tutabilecek durumda değildirler.

1978 yılı Türkiyesinde, eğer basın ve dağıtım tekellerinin, kâğıt, mürekkep, vb. karaborsasının sultasını bir köşesinden aralayıp, yarıp bir dergi çıkarabilmişseniz, bunun bir sayısının bedeli hapis cezası birimiyle 45 yıldır. Toplatılması, uğradığınız öteki maddi, manevi zararlar, bu koşullarda yeni bir sayıyı çıkarıp çıkaramayacağınız ise cabası.

Ama hepsinden önemlisi, bu dâva, işçi sınıfımızın özgürce örgütlenmesi, halkımızın ulusal ve toplumsal kurtuluş dâvasıyla yakından bağlıdır. Bu dâva, 56 yıldır burjuvazinin barbarca yasakladığı "Türkiye Komünist Partisi'ne Özgürlük!" savaşıyla içiçedir. Bu dâva, ülkemizin ulusal bağımsızlığı, barış, demokrasi ve sosyalizm savaşıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

Onun içindir ki, dergimize yurdun dört bir köşesinden, dünyanın her yanından dayanışma mektupları, telgrafları yağıyor. Fabrikalardan, tarlalardan, bürolardan protesto sesleri yükseliyor. İşçiler, köylüler, gençlik, kadınlar, yazarlar, sanatçılar, hukukçular, memurlar, teknik elemanlar, öğretmenler; «Bu koğuşturma, bu soruşturma bir an önce durdurulmalıdır. Türkiye Komünist Partisi'nin programını, işçi sınıfının dünya görüşünü, ideolojisini mahkûm edemezsiniz, hiç kimse mahkûm edemez» diye haykırıyorlar.

Mektuplar, telgraflar geliyor yurdun her köşesinden: «İşçi sınıfımızın kollektif zekâsı, onuru, bilinci Türkiye Komünist Partisi'ni, onun programını mahkûm edemezsiniz!» diye.

Bu sese kimse kulaklarını tıkayamaz!

Ecevit Küçük Kurultay'daki konuşmasında daha birkaç gün önce şöyle diyordu: «Bizimkinden başka türlü bir sol anlayışı inanarak benimseyenlere, düşüncelerini, inançlarını paylaşmasam

da, ancak saygı duyarım. Onların kendi düşüncelerini, haklarını savunmaları için Parti olarak, Hükümet olarak, kişi olarak bana görev düşerse, düştüğü zaman, onu sonuna kadar yerine getiririm. Nitekim Parti olarak yerine her zaman getirdik. Engüç koşullar altında kendi Partimize yapılan saldırılar üzerinde durmadık, ama bizim dışımızdaki sol üzerine saldırılar olduğu vakit, onların haklarını ve özgürlüklerini koruduk. Gereğinde ve olanak olduğunda, kendi demokrasi anlayışımız ölçüsünde onların özgürlüklerinin ve haklarının yasal çerçevesini de genişletmeyi ödev biliriz.» **(Umut, 22 Eylül 1978, Sayı 44)**

Bu sözlerin mürekkebi henüz kurumamıştır.

Ötekilere, tüm politikacılara, "hür parlamenter demokratik rejim" diye mangalda kül bırakmayanlara soruyoruz: Hani Avrupa'nın neresinde Komünist Partisi'nin programı, Komünist Partisi'nin kendisi yasak? Avrupa'nın neresinde Komünist Partisi'nin programı koğuşturmaya uğruyor Türkiye'den başka? Tarihin çöplüğüne atılan Hitler Almanyası'ndan, Mussolini İtalyası'ndan başka? Komünist Partisi'nin programını koğuşturanlara, TKP üzerindeki yasağı sürdürenlere "çağdışı" diyorsak, "faşist" diyorsak, haksız mıyız? Sadece Avrupa mı? Bugün Asya'nın, Latin Amerika'nın, Afrika'nın hangi ülkesinde Komünist Partisi yasak? Komşumuz İran işte, tahtı zangır zangır sallanan Şah Pehlevi'siyle. Orada da şanlı Tudeh Partisi özgürlük savaşı veriyor. Kanlı Pinochet'in Şilisi, sayısız Nazi kaçağını barındıran Strösner'in Paraguay'ı, ırkçı Vorster'in Güney Afrikası ve bunun gibi birkaç ülke... Demirel'in ikide bir Türkiye'yi de aralarında saydığı 15-20 "demokratik" ülkenin hangisinde Komünist Partisi yasak ve hangisinde Komünist Partisi'nin programı koğuşturuluyor? Hindistan'da mı, Japonya'da mı, İsrail'de mi? Hangisinde? Hiçbirinde, Türkiye'den başka hiçbirinde!

Türkiye'nin yeryüzündeki saygınlığını böylesine pervasızca ayaklar altına almaya kimsenin hakkı yoktur. Ve hattâ ar damarı Pinochet'ler, Strösner'ler kadar çatlamamış kodaman burjuvaların bile. Ve sözümüz elbette Demirel, Türkeş, Elverdi, Türün ve benzerlerinin dışındakileredir.

HAYDİ UNUTMAYALIM BU DAYANIŞMAYI!

"TÜRKİYE'DE KOMÜNİSTLER ÜZERİNDEKİ BASKI YOĞUNLAŞIYOR"

Alman Komünist Partisi yayın organı UNSERE ZEIT gazetesi, 21 Ağustos 1978 tarihli sayısında, Ankara kaynaklı bir haberde Türkiye Komünist Partisi dahil ilerici-demokratik güçlere saldırıların yoğunlaşmaya devam ettiğini vurgulamıştır.

«Komünistler, öteki sol partilerin üyeleri, hatta demokratik gazete ve yayınları okuyan yurttaşlar hiçbir ceza görmeden ortalıkta dolaşan faşist çetelerin ve Maocu kışkırtıcıların kanlı saldırılarına, kurşunlarına hedef oluyorlar. Yılbaşından bu yana bu

Programm der TKP beschlagnahmt / Verleger vor Gericht

Verfolgung der Kommunisten in der Türkei verschärft

Faschistische Banden terrorisieren Demokraten

Korrespondenz aus Ankara

In der Türkei sind gegenwärtig die Kommunistische Partei und andere progressive und demokratische Kräfte Zielscheibe verschärfter Angriffe. Die Verleger, die das Programm der Türkischen Kommunistischen Partei (TKP) veröffentlichen, stehen ebenso unter Anklage wie die Verleger des Temel-Verlages und Journalisten und Schriftsteller, die für die fortschrittliche Zeitschrift „Ürün" arbeiten.

Die TKP ist die einzige Kommunistische Partei in ... sich bereits im Staatsapparat und in der Armee ... men und noch verschärft wurden. Der Kampf gegen die Aufhebung dieser Paragraphen, die sich nicht nur gegen die TKP, sondern gegen alle fortschrittlichen Kräfte richten, hat in der Türkei viele Menschen erfaßt.

Weiter wird im Zusammenhang damit, daß am 1. ...

katillerin eliyle 400'den fazla yurttaş öldürülmüş, binlercesi yaralanmıştır. Sosyalist **Ürün** dergisinin şimdiyedek yayınlanan 47 sayısından 26'sı toplatılmıştır. **Ürün** ve **Temel** adlı ilerici yayınevlerince yayınlanan Türkiye Komünist Partisi'nin Programı ve Türkiye Komünist Partisi Konferansı'nın belgeleri de toplatılmıştır.

Türk Ceza Yasası'nın anti-demokratik 141 ve 142. maddelerine dayanılarak ilerici kişiler ve örgütler hakkında koğuşturma açılıyor. Bilindiği gibi bu iki maddenin yürürlükte olması yüzünden Türkiye, Avrupa'da Komünist Partisi'nin çalışmalarının yasak olduğu tek ülke olarak kalıyor.»

Unsere Zeit gazetesi bu konuda şunları belirtiyor:

«Sadece Türkiye Komünist Partisi'ne değil, aynı zamanda tüm ilerici güçlere karşı olan bu maddelerin yürürlükten kaldırılması için verilmekte olan savaş, Türkiye'deki geniş halk katmanlarını sarmıştır. Özellikle bu yıl İstanbul'da yüzbinlerin katıldığı 1 Mayıs gösterilerinde 54 demokratik örgütün temsilcileri "Türkiye Komünist Partisi'ne Özgürlük" belgisini haykırmışlardır. Türkiye'de açılan anti-komünist, anti-demokratik kampanyalar yalnız sol akımı parçalama amacını gütmüyor. Bunların tertipçileri hükümeti sağa itelemek ve Türkiye'nin sosyalist ülkelerle olan bağlarının daha ileriye doğru gelişmesini engelleme hedefini güdüyorlar.»

Наступление на прогрессивные силы

БОНН, 31. (Корр. «Правды»). Как сообщается в корреспонденции из Анкары, опубликованной западногерманской газетой «Унзере цайт», в Турции усиливаются нападки на прогрессивные и демократические силы, в том числе коммунистическую партию.

Коммунисты, члены других левых партии, даже просто читатели демократических газет и изданий подвергаются прямому физическому насилию со стороны фашистских банд и маоистских провокаторов которые остаются безнаказанными. С начала нынешнего года от рук убийц погибло более 400 граждан, тысячи ранено.

Из 47 вышедших номеров социалистического журнала «Урюн» 26 конфисковано. Точно так же были конфискованы программа Компартии Турции и материалы ее партийной конференции, опубликованные прогрессивными издательствами «Урюн» и «Темель».

Основанием для уголовного преследования прогрессивных деятелей и организаций служат антидемократические статьи турецкого уголовного кодекса. Как известно, в результате существования этих статей Турция остается единственной в Европе страной, где запрещена деятельность компартии.

Борьба за отмену этих статей, направленных не только против КПТ, но и против всех прогрессивных сил, отмечает «Унзере цайт», охватила в Турции широкие массы населения. В частности, с требованием «Свободу компартии!» в этом году на многотысячную первомайскую демонстрацию в Стамбуле вышли представители 54 демократических организаций.

Антикоммунистические, антидемократические кампании в Турции, заключает «Унзере цайт» преследуют не только цель подорвать левое движение. Замысел их организаторов состоит в том, чтобы попытаться подтолкнуть правительство вправо, помешать дальнейшему развитию связей Турции с социалистическими странами.

PRAVDA gazetesinin 1 Eylül 1978 tarihli sayısında, **UNSERE ZEIT** kaynaklı, TKP Programı'nın ve Konferans Belgeleri'nin toplatılmasıyla ilgili bir yazı yayımlanmıştır.

AKEL'İN DAYANIŞMASI

urun yayinlari p.k. 41
sirkeci istanbul

akel central committee expressing full solidarity with you and democratic forces of turkey condemns undemocratic judicial persecution your director ahmet tasto based on outdated reactionary legislation stop
andreas fantis
assistant general secretary

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) Türkiye Komünist Partisi Programı'nın koğuşturulmasıyla ilgili olarak **Ürün**'e bir dayanışma telgrafı göndermiştir. Telgrafta şöyle denilmektedir :

«Türkiye'deki demokratik güçler ve sizlerle tam bir dayanışma içinde olduğunu belirten AKEL Merkez Komitesi, çağdışı, gerici yasalara dayanarak yazı işleri müdürünüz Ahmet Taştan hakkındaki demokrasi dışı adlî koğuşturmayı protesto eder.»

Andreas Fantis
Genel Sekreter Yardımcısı

COMMUNIST PARTY OF CANADA — PARTI COMMUNISTE DU CANADA

Prime Minister of Turkey,
Bulent Ecevit,
Turkiye Basbakani,
Bakanliklar,
Ankara, Turkey

August 21, 1978

Dear Sir,

We are greatly disturbed by the growing assault on democratic rights in Turkey. This is made evident not only by fascist attacks on democratic movements and organizations in which many people have been killed but also by efforts to use the courts to take away the democratic rights of Turkish citizens, of Communists and democrats. We understand that since then fifty four organizations have been arrested, the leaders questioned as part of preparations for a trial because they called for "Freedom for the Communist Party of Turkey". The police have seized publications which are widely distributed in almost all parts of the world and publishing houses such as "Urun" are presently faced with court action.

The nature of these undemocratic actions is underscored by the fact that those being prosecuted are being tried under articles 141 and 142 which have been taken out of Mussolini's penal code.

We believe the measures being taken constitute an assault on freedom of thought. It is an effort to suppress knowledge and information which is available everywhere else where democratic rights exist.

We are drawing the highly undemocratic actions being taken in Turkey to the attention of democratic opinion in Canada. We urge your Government to intervene and prevent the imposition of actions which would constitute a blot on Turkey.

Sincerely yours,

Central Executive Committee,
Communist Party of Canada,
per W. Kashtan,
General Secretary

COMMUNIST PARTY OF CANADA — PARTI COMMUNISTE DU CANADA

Publishing House Urun,
Urun Yayinlari,
P.K. 41 Sirkeci,
Istanbul, Turkey

August 21, 1978

Dear friends,

It has been drawn to our attention that Urun Publishing House is being prosecuted by the Courts because of its publication of materials which appear legally in almost all parts of the world. How undemocratic this is can be seen in the fact that the action taken against Urun is based on Articles 141 and 142 of the Penal Code articles taken from Mussolini's fascist penal code.

Such actions have nothing to do with democracy. It is an effort to suppress knowledge and information which citizens of Turkey ought to have available. It is an attempt to suppress freedom of thought.

The Communist Party of Canada takes this opportunity to express our solidarity with you. We shall do what we can in the democratic press to let progressive minded Canadians know of the attempt to suppress democratic rights.

With warm fraternal greetings.

Central Executive Committee,
Communist Party of Canada,
per W. Kashtan,
General Secretary

KANADA KOMÜNİST PARTİSİ, ÜRÜN'E DAYANIŞMA, BAŞBAKAN'A PROTESTO MEKTUBU YOLLADI

Kanada Komünist Partisi Merkez Yürütme Komitesi adına Genel Sekreter William Kashtan dergimize aşağıdaki dayanışma mektubunu yollamıştır :

«Değerli dostlar,

Ürün yayınevinin dünyanın hemen her yanında yasal olarak çıkan yayınları basmasından ötürü mahkemelerce koğuştur-

maya uğradığını duyduk. **Ürün**'e karşı girişilen bu hareketin ne denli demokrasi dışı olduğu, Mussolini'nin faşist ceza yasasından alınan 141 ve 142. maddelere dayanmasından kolayca anlaşılabilir.

Böylesi eylemlerin demokrasiyle hiçbir ilgisi yoktur. Bu, Türkiye yurttaşlarının edinmesi, erişebilmesi gereken bilgi ve enformasyonun kabaca bastırılması çabasıdır. Düşünce özgürlüğünü ezme girişimidir.

Kanada Komünist Partisi bu olanaktan yararlanarak sizlerle dayanışmasını belirtir. Demokratik hakları ezme kalkışımını ileri görüşlü Kanadalıların öğrenmesi için demokratik basında elimizden geleni yapacağız.

Sıcak yoldaşça selamlarla.»

Kanada Komünist Partisi Genel Sekreteri William Kashtan Başbakan Ecevit'e de aşağıdaki mektubu göndermiştir :

«Türkiye'de demokratik haklara karşı artan saldırılar bizleri büyük ölçüde kaygılandırmaktadır. Bu, sadece çok sayıda insanın öldürüldüğü demokratik hareketlere ve örgütlere karşı girişilen faşist saldırılarla sınırlı kalmıyor, aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının, Komünistlerin ve demokratların demokratik haklarını ellerinden almak için mahkemelerin kullanılması çabasında da açıkça görülüyor. 16 Hazirandan bu yana "Türkiye Komünist Partisi'ne Özgürlük" istedikleri için, açılacak bir dâva hazırlığının bir parçası olarak, 54 örgütün koğuşturulduğunu, yöneticilerinin sorguya çekildiğini öğrenmiş bulunuyoruz. Dünyanın hemen her yerinde geniş ölçüde dağıtılan yayınlara polis elkoymuştur ve **Ürün** gibi yayınevleri şimdi ceza tehdidiyle karşı karşıyadır.

Mussolini'nin Ceza Yasası'ndan aktarma 141 ve 142. maddeler gerekçe gösterilerek koğuşturmaya geçilmesi bu demokrasi dışı hareketleri daha da vahim bir hale getirmektedir.

Alınan önlemlerin düşünce özgürlüğüne karşı en kaba bir saldırı olduğu kanısındayız. Bu önlemler, demokratik hakların olduğu her yerde varolan bilgi ve enformasyonun kabaca ezilmesi girişimidir.

Türkiye'deki bu büyük ölçüde anti-demokratik eylemlere karşı demokratik Kanada kamuoyunun dikkatini çekiyoruz. Hükümetinizi, Türkiye üzerinde bir koca leke oluşturacak böylesi eylemlere müdahaleye ve bunları önlemeye çağırıyoruz.

İçten duygularla.»

BELÇİKA'DAKİ BAKANLAR, SANAT VE BİLİM ADAMLARININ DAYANIŞMASI

Belçika'nın en etkin kuruluşlarından olan MRAX (Irkçılığa, anti-Semitizme ve Yabancı Düşmanlığına Karşı Savaşım Hare-

MRAX

Mouvement contre le Racisme, l'Antisémitisme et la Xénophobie

A Mr Bulent ECEVIT
Premier Ministre de Turquie
TC. Basbakanliği
Bakanliklar/Ankara
Turquie

Bruxelles, le 2 août 1978

Monsieur le Premier Ministre,

Nous venons d'apprendre que les éditeurs de la revue "Ürün" sont poursuivis pour avoir publié le programme du parti communiste de Turquie, en vertu des articles 141 en 142 du code pénal turc.

Ayant pris connaissance du contenu de ces articles, je crois que ni la démocratie, ni les droits de l'homme ne peuvent tolérer la subsistance de telles restrictions à la liberté d'opinion et d'association. C'est pourquoi je vous prie de prendre toutes les mesures nécessaires pour que les articles 141 et 142 du code pénal turc soient abrogés, pour que de tels procès n'aient plus lieu et pour que le parti communiste turc soit légalisé.

Dans l'espoir que cette requête sera prise en considération, veuillez croire, Monsieur le Premier Ministre, en l'assurance de notre profond respect.

Pour le comité exécutif du MRAX

keti) **Ürün**'e bir dayanışma mektubu yollamıştır. Aralarında Bakanlar, sanat ve bilim adamları ve çeşitli mesleklerden kişilerin bulunduğu bu örgütün onur konukları arasında aşağıdaki tanınmış Belçikalılar bulunmaktadır :

Guy Spitaels, François Rigaux, Victor Michel, Albert Martens, Mark De Kock, Maurice Huysman, Claude Dejardin, Emilienne Brunfaut, Maurice Béjart.

Ayrıca Belçika Komünist Partisi organı **Le Drapeau Rouge**'un başredaktörü, Brüksel Barosu avukatlarından, Brüksel İl Genel Meclisi üyesi, Brüksel Belediye Meclisi üyesi Jacques Moins, Özgür Brüksel Üniversitesi öğretim üyelerinden Marc Rayet, Belçika Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Jean Blume, ve çok sayıda tanınmış Belçikalı, Türkiye Komünist Partisi Programı konusundaki koğuşturmanın durdurulmasını ve Türkiye Komünist Partisi üzerindeki yasağın kaldırılmasını belirten mektupları **Ürün** dergisine ve Başbakan Ecevit'e göndermişlerdir.

Sovyetler Birliği'nde birçok dilde yayınlanan **Yeni Zamanlar** dergisinin 38. sayısında **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisi başredaktörü Konstantin Zarodov'la bir konuşma yer almıştır. Derginin sorularını yanıtlayan Zarodov bugünlerde 20. yıldönümü kutlanan **Barış ve Sosyalizm Sorunları**'nın ödevleri hakkında geniş bilgi verdikten sonra derginin önünde bulunan ödevleri çözerken kendisini destekleyen çok sayıda ateşli dostları ve aynı zamanda düşmanları bulunduğunu belirtmiştir. Zarodov demecini şöyle sürdürmüştür :

«Bir süre önce Türkiye Komünist Partisi'nin temsilcisi Kemal Kervan ile görüştüm. Kervan, İstanbul'dan aldığı bir haber-

de bağımsız **Ürün** Yayınevi müdürü Ahmet Taştan hakkında koğuşturma açıldığının bildirildiğini söyledi. Bu yayınevi son zamanlarda birçok ilerici yapıtları yayınlamıştır. **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisinin Türkçesi de bu yayınevince basılıyor. Taştan'ı 15 yıllık hapis cezası tehdit ediyor. Bildirildiğine göre Taştan hakkındaki duruşma 17 Ekim'de başlayacak. **Ürün** yazıişleri müdürü sözde ağır bir suç işlemiş gibi yargılanmak isteniyor. Bu ilerici yayınevi müdürünün koğuşturmaya uğraması, yazı işleri kurulumuzun enternasyonal kollektifinin bütün üyelerince nefretle karşılanıyor. Dergimizin redaksiyon kurulu, **Ürün** yayınevi ile dayanışmasını bir mesajla bildirirken, Türk hükümetine de bir mektup göndererek sözkonusu yayınevine karşı yürütülen düşmanca eylemi kınamış bulunuyor.»

11. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'ne katıldıktan sonra gemiyle Sovyetler Birliği'ne dönerken İstanbul'a uğrayan Sovyet Delegasyonu'ndan bir heyet ÜRÜN **ve** Barış ve Sosyalizm Sorunları'nı **ziyaret ederek dergiler hakkında bilgi almışlardır.**

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri İ. Bilen 76 Yaşında

«Mesele Esir Düşmekte Değil, Teslim Olmamakta Bütün Mesele!»

18 Ekim 1978, Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri İ. Bilen'in 76. doğum yıldönümüdür.

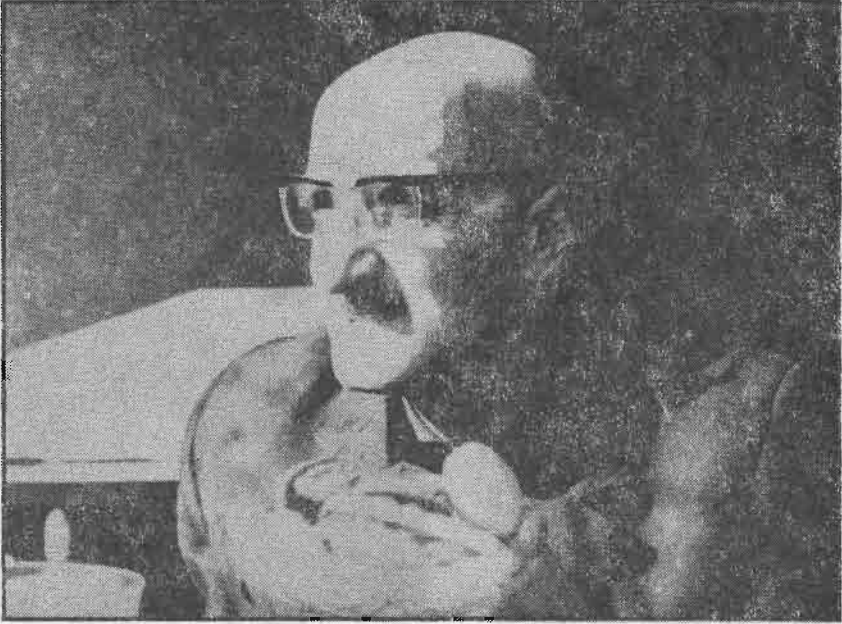
İ. Bilen 18 Ekim 1902'de Rize'de doğdu. Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında, daha 18 yaşındayken, Geyve boğazında bir çarpışma sırasında yaralandı. 1922 yılı Mart ayında İstanbul Haliç örgütünde TKP'ye girdi. Onun yaşamı, TKP'nin savaş tarihiyle sıkı sıkıya örülüdür. Ömrünün 56 yılı, Türkiye Komünist Partisi'nin sıralarında savaşmakla geçmiştir.

Geçen yıl Türkiye işçi sınıfı, dünya komünist ve işçi hareketi bu yılmaz savaşçının 75. doğum yılını kutladı. 18 Ekim 1977 günlü TKP Merkez Komitesi'nin kutlama mesajında şöyle deniyor :

«Ulusal bağımsızlık, barış, demokrasi ve sosyalizm için TKP'-savaşı, senin savaş yolun, ağır baskı. terör altında, "hapis, zindan, kan" içinde geçmiştir. Yükselen işçi sınıfının güç kaynağına dayandın, proleter direngenlik, devrimci özveri, bolşevik atılımcılık gösterdin, böylelikle bu çetin engellerin üstesinden gelmeyi bildin. Her zaman Marksizm-Leninizm'in ülkü ve ilkelerine, proletarya enternasyonalizmine sıkı sıkıya bağlı kaldın. Komünist moralini tertemiz tuttun. Türkiye Komünist Partisi'ni, işçi

---

"TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın kısa biyografisi"ni yayımlamaya önümüzdeki sayıdan devam edeceğiz.

İ. Bilen (1960'lar)

sınıfının savaşını, halkımızın ulusal çıkarlarını Ağır Ceza'da, zindanlarda, her yerde, her zaman savundun. Komintern'de, dünya komünist hareketinin sıralarında yılmaz bir savaşeri olarak görev aldın, Türkiye Komünist Partisi'ni temsil ettin.»

«Anti-komünizmin, anti-Sovyetizmin her türüyle sürekli savaştın. Partimizin, yüce Lenin'in partisi SBKP ile sarsılmaz kardeşliği, kopmaz dayanışmasını gözbebeğin gibi korudun. Dünya devrim hareketinin, barışın yıkılmaz kalesi, büyük komşumuz Sovyetler Birliği ile, Sovyet halkıyla halkımızın dostluğunu sürekli savundun. Dünya komünist hareketinin 60. yılını kutladığı Kızıl Oktobr'ın ülkü ve ilkelerine şaşmaksızın bağlı kaldın. Anti-komünizmin, anti-Sovyetizmin eski ve yeni biçimlerine karşı, Maoculuğa, Troçkizme, TKP düşmanlığına karşı savaşı partimiz bugün Senin önderliğinde yürütüyor, bundan böyle de yürütecektir.»

«TKP sıralarına girdiğin günlerden beri, partimizin emperyalizme, işbirlikçi burjuvaziye karşı olduğu gibi sağ ve "sol" oportünistlere karşı verdiği savaşımın da içinde, en önlerinde yer aldın. Partimizin ideolojik arılığını, Leninci birliğini herşeyin üstünde tuttun. Bu savaşımda işçi sınıfına güvendin, ona dayandın, Parti yıkıcılarının, bozguncuların, likidatörlerin her dönemde amansız düşmanı oldun. Partinin değişik düzeylerinde illegal ve legal savaş biçimlerini ustalıkla, yaratıcılıkla uyguladın. Parti kadrolarının eğitilmesi, yetiştirilmesi için canla başla savaştın.»

İ. Bilen (1978)

«TKP Merkez Komitesi Politik Bürosu'nun, partimizin yaşamında tarihsel bir dönemeç olan 24 Mayıs 1973 günlü kararlarında, bu kararların uygulanmasında, partimizin atılım dönemine geçmesinde sonuçlandırıcı bir rol oynadın.»

«TKP bugün yığınlara iniyor, işçi sınıfımızın, halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşını örgütlüyor, "Fabrikalar kalemizdir!" belgisini yaşama geçiriyor. Emekçi yığınlar, partimizin sesine kulak veriyor. ATILIM savaş bayrağı oluyor. TKP sert sınıf savaşları içinde gelişip güçleniyor. "TKP'ye özgürlük!" artık ulusal bir sorun olmuştur. Partimizin saygınlığı, etkinliği sürekli artıyor. O, ülkemizin geleceğinde artık tek politik seçenek oluyor. Bütün bu gelişmeler, değerli yoldaş, Senin Leninci önderliğinde gerçekleşiyor.»

Dünya komünist ve işçi hareketinin seçkin bir savaşçısı olan İ. Bilen'in 75. doğum yıldönümünde Sovyetler Birliği Yüksek Sovyet Prezidyumu onu **Halkların Dostluğu**, Demokratik Almanya Cumhuriyeti **Karl Marks**, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi **9 Eylül 1944** nişanlarıyla ödüllendirdi.

"Ulusal Demokratik Cephede Birleş!", "Faşizme Geçit Yok!", "İleri Demokratik Bir Düzen", "Türkiye Komünist Partisi'ne Özgürlük", "Atılım Bizimle" belgileriyle çınlıyordu Taksim 1 Mayıs Alanı daha beş ay önce. Ve burjuvazinin yasak zincirlerini tuzla buz eden işçi sınıfımız, emekçi halkımız kendi bağrından yetiştirdiği bu seçkin sınıf önderine içinden kopup gelen yılların

özlemini, o büyük sevgiyi haykırıyordu: "Bilen Yoldaş Bizimle!", "Bilen Yoldaş Çok Yaşa!"

İşte bu belgiler, gelişen güçlenen işçi sınıfı hareketi burjuvaziyi kudurtuyor. Dört bir koldan Türkiye Komünist Partisi'ne, onun önderi İ. Bilen'e saldırıyorlar. Türkeş'ten Demirel'e, Tekin Erer'den Nazlı Ilıcak'a, Refik Sönmezsoy'dan Doğu Perinçek'e hepsi kinini kusuyor. Her soydan ve boydan döneği, oportünisti, revizyonisti de cabası.

İ. Bilen, Nazım Hikmet'le Aile Toplantısında.

Burjuvazi, bir yandan Türkiye Komünist Partisi'nin programını, İ. Bilen'in dünyanın birçok dilinde yayınlanan yazılarını, konuşmalarını, kitaplarını yargılamaya kalkıyor. Öte yandan Zekeriya Sertel gibilerini piyasaya sürüyor. Televizyonda 500 bin liraya yakın bir reklâm giderini gözünü kırpmadan su gibi akıtıyor ve TKP'nin kuruluş günü olan 10 Eylül'de yalan ve safsata dolu yazı dizisini başlatıyor. Komünizm düşmanlığının sözümona "ince"sini deniyor. Hem de İ. Bilen'in Nâzım Hikmet'le bir aile toplantısında çekilen resminden İ. Bilen'i çıkartarak. Ve Bay Sertel Sovyetler Birliği'ne, Türkiye Komünist Partisi'ne, sözümona adını vermeden İ. Bilen'e saldırıyor. Nâzım Hikmet'i en yakın savaş yoldaşının karşısına dikmeye çabalıyor.

Evet, 17 Ekim günü burjuvazi Türkiye Komünist Partisi'nin programını yargılayacak. Ama her gecenin bir sabahı vardır. Ve 18 Ekim günü Türkiye işçi sınıfı, emekçi halkımız aydınlık ve mutlu bir Türkiye için verdiği savaşta bir yıl daha yol alacak,

İ. Bilen (1978)

bir yaş daha gençleşecek. Onun savaş yoldaşı büyük ozanımız Nâzım Hikmet'in dediği gibi :

«MESELE ESİR DÜŞMEKTE DEĞİL,
TESLİM OLMAMAKTA BÜTÜN MESELE!»

■

75. DOĞUM YILI TÖRENİNDE TKP MK GENEL SEKRETERİ BİLEN YOLDAŞIN YAPTIĞI KONUŞMA

Değerli konuklar, değerli yoldaşlar,

Doğmak bir şey değil, 55 yıllık parti yaşamımda başta gelenin savaşmak olduğunu öğrendim. Ama kimin için? İşçi sınıfının, proletaryanın çıkarı için son nefese kadar savaşmak. Bu da ancak Komünist Partisi'nin içinde olur. İkinci edindiğim deney, savaşın enternasyonalist oluşudur. İyi bir proletarya enternasyonalisti, Leninci olabilmek için kendi halkının, kendi proletaryasının kurtuluşu için savaşmak gerekir. Ve ancak bu savaşta proletarya enternasyonalizmine kenetlenmek mümkündür. İşçi sınıfının, emekçilerin faşizme, gericiliğe, emperyalizme karşı savaşta güç kaynağı enternasyonalizmdir. Bu dayanışmanın eylem alanında somut sürdürülmesidir.

Bugün benim doğum günüm nedeniyle kardeş partilerin selâmlamaları, onların bizim bu enternasyonalist çizgimizi desteklediklerini, bizim de bu bağları koruyacağımızı dosta düşmana göstermiştir. Söylenen yapılan, saygı ve sevgiyle sunulan ne varsa hepsi benim değil, partimindir. Sıralarında olmakla onur duyduğum partinindir.

Yeni ABD Kaynaklarında

Açıklanan Bilgilerin Işığında

TÜRKİYE'DEKİ ABD ÜSLERİ

UNITED STATES MILITARY INSTALLATIONS AND OBJECTIVES IN THE MEDITERRANEAN

REPORT
PREPARED FOR THE
SUBCOMMITTEE ON EUROPE AND THE MIDDLE EAST
OF THE
COMMITTEE ON INTERNATIONAL RELATIONS
BY THE
FOREIGN AFFAIRS AND NATIONAL DEFENSE DIVISION, CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE, LIBRARY OF CONGRESS

Ali SÖYLEMEZOĞLU

ABD Kongresi'nin "ambargo"yu kaldırma kararıyla kamuoyunun dikkati Türkiye'deki ABD üslerine çevrildi. Amerikan emperyalizminin sözcülerinden birinin (Walter Lippman) deyimiyle ülkemizi bir "sıçrama tahtası" haline getirip bölgedeki barışı ve güvenliği tehdit eden bu üslerin sökülüp atılması Avrupa'da ve bölgemizde uluslararası alanda yumuşama yönünde sağlanan gelişmelerle daha da güncelleşiyor.

Kuşkusuz bu üslerin topraklarımızdan temizlenmesi için yıllardır verilen savaşım karşısında emperyalist çevreler ve onların işbirlikçileri de seyirci kalmıyorlar. Bu savaşımın eriştiği boyutlar onları belli kozmetik operasyonlara zorladı. Birtakım manevralarla, yalanlarla, özde değişiklik yapmadan dış görünüşte yapılacak ayarlamalarla halkımızı bu üslerin niteliği hakkında aldatmak, göz boyamak istiyorlar.

Söylenen yalanlara birkaç somut örnek verebilmek için "milliyetçi başbakan" S. Demirel'in 7 Şubat 1970'de düzenlediği bir basın toplantısını hatırlatalım. Sözkonusu toplantıyı S. Demirel 3 Temmuz 1969'da ABD ile Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanan gizli "Savunma İşbirliği Anlaşması" hakkında sözümona "bilgi vermek" için düzenlemişti.

Yalan 1 : S. Demirel "ortak savunma tesisi" olarak sadece Karamürsel, Sinop, Diyarbakır radar üsleri ile İncirlik hava üssünün bulunduğu, öbürlerinin Türk Silahlı kuvvetlerine devredildiğini ileri sürmüştü. Yani toplam dört "ortak savunma tesisi". Oysa 1977'de (yani üslerin sözümona kapatılmasından son-

ra) yayınlanan Amerikan Kongresinin raporunda 61 ABD askersel kuruluşu ("U.S. military installation") vardır deniliyor.

Yalan 2 : S. Demirel aynı basın toplantısında Samsun, Trabzon ve Çiğli tesislerinin 1 Temmuz 1970'de tamamen Türk Silahlı Kuvvetleri'ne teslim edileceklerini iddia ediyor. Oysa 1977 tarihli ABD Kongresi raporunda bunlar (özellikle Samsun ve Trabzon) en önemli ABD "kuruluşları" diye nitelendiriliyor.

Yalan 3 : S. Demirel Türk hükümetinin "tesislerin çalışmalarını gerektiği an istediği gibi kısıtlayabileceğini" iddia ediyor. Oysa ABD ambargosundan sonra imzalanan 1976 tarihli yeni "Savunma İşbirliği Anlaşması" bile herhangi bir kısıtlama yapılabilmesi için dört aylık bir ihbar süresi koymuş.[1]

Bu koşullarda yalanları ortaya çıkarmak, yalancıları teşhir etmek, kamuoyuna ABD üslerinin gerçek durumu hakkında bilgiler vermek bir yurtseverlik görevi oluyor. Aşağıda konuyla ilgili olarak Amerikan kaynaklarında yayınlanan bazı bilgileri aktaracağız.

Bunun için başlıca iki kaynaktan yararlanıyoruz.

Birincisi ABD Suudi Arabistan Elçiliği'nde siyasal/askersel konularda görevli (political/military affairs officer) J.W. Lewis'in yazdığı ve "The American Enterprise Institute for Public Policy Research" eliyle yayınlanan **Akdenizde Stratejik Denge** isimli kitap.[2] Önsözü yazan Amiral E. R. Zumwalt Jr. 1966-68 yıllarında Vietnam'daki ABD donanmasının başkomutanlığını yapmış, 1968-1970 yıllarında ise Washington'da ABD donanmasının harekât dairesini yönetmiş önemli bir komutan.

İkincisi ise 1977 yılında ABD Kongresi'nin uluslararası ilişkiler komisyonu için hazırlanmış **Akdenizde ABD askersel kuruluş ve amaçları** başlıklı bir rapor.[3] Bu rapor oldukça yeni olduğu için ilginç. Bunların dışında yararlanacağımız bir iki kaynağa sırası gelince değineceğiz.

Önemli bir noktayı vurgulayalım : Bu bilgiler ABD'de serbestçe yayımlanmalarına karşın Türkiye'de gizlenmektedirler. Andığımız Kongre raporunda belirtildiği üzere üslerin şu andaki hukuksal statüsünü belirleyen 1969 tarihli "Savunma İşbirliği Anlaşması" Demirel hükümetinin iç politikayla ilişkili kaygıları yüzünden gizli tutulmuştur. Daha açıkçası, gizli tutulmasının nedeni, kamuoyuna rahatça yanlış bilgi verebilme kaygısıdır.

---

1 S. Demirel'in basın toplantısı için bkz. o tarihli gazeteler veya bunlardan aktaran G. S. Harris, **Turkey : The troubled Alliance**, s. 229-238.

2 Jesse W. Lewis, Jr. **The Strategic Balance in the Mediterranean**, Washington, March 1976.

3 **United States Military Installations and Objectives in the Mediterranean (Report prepared for the Subcommittee on Europe and the Middle East of the Committee on International Relations)**, Mart 1977, Washington.

EMPERYALİST STRATEJİDE AKDENİZ BÖLGESİ

Ülkemizdeki ABD üslerinin işlevini sağlıklı bir biçimde değerlendirebilmek için kısaca Akdeniz'in emperyalist stratejideki yerine değinmek gerekir.

NATO alanının kuzey kanat, merkez ve güney kanat diye üçe ayrıldığı biliniyor. Türkiye'nin de içinde bulunduğu güney kanat, merkezden sonra ikinci önemli bölümdür ve yığılmış silah ve asker açısından da ikinci gelmektedir.[4] Genel olarak Akdeniz bölgesinin ABD açısından taşıdığı büyük önemi Lewis şu şekilde dile getiriyor : «A.B.D.'nin Akdeniz havzasında Amerika kıtası dışında dünyanın hiçbir bölgesinde olmadığı gibi yoğun yaşamsal çıkarları var.»[5] Akdeniz hem Sovyetler'e stratejik saldırı rampası olarak, hem dünyanın en yoğun kullanılan ulaşım yollarından biri olarak, hem Orta Doğu'daki petrol kaynakları açısından ve hem de emperyalizmin Afrika'ya yönelik saldırı planları açısından emperyalistler için büyük bir önem taşıyor. Bu önem emperyalist savaş planlarındaki değişiklikler nedeniyle son yıllarda azalmadı, aksine daha da arttı.

Günümüzde emperyalist askersel gücün silahlı çatışmalar dışında da bir baskı ve tehdit aracı olarak kullanılmasına önem veriliyor. Amaç, politik, ekonomik, askersel ve psikolojik baskı yöntemlerini birbirini tamamlar şekilde kullanmaktır. Bu ise çekirdeksel silahların yanısıra uzun mesafelere hava taşıma gücünün ve özellikle kara ve hava kuvvetlerine kıyasla daha esnek kullanıma olanak tanıyan donanmanın değer kazanmasına yol açtı. Bu gelişmeyi Lewis şöyle açıklıyor : «Ne ordular ve ne de hava kuvvetleri kıyıların açıklarında dolaşamaz ve zor kullanmadan çeşitli düzeylerde baskı yapacak esnekliğe sahip değildirler.»[6] Bir silah türü olarak donanmanın değerinin artması ise doğaldır ki bu silah türünün harekat alanı olarak Akdeniz'in de stratejik önemini arttırdı.

Emperyalizm kendisi için bu denli önemli bir alan olan Akdeniz'de başlıca askersel güç olarak 6. filoyu bulunduruyor. Lewis, «kısaca, 6. filo ABD'nin Akdeniz havzasındaki askersel varlığının simgesi ve özüdür» diyor.[7] ABD çıkarlarının 6. filo tarafından nasıl korunduğunu 1958'de Lübnan çıkarmasında, 1970'de Ürdün'de Kral Hüseyin'in Filistinlilere karşı yürüttüğü katliamın 6. filo tarafından güvence altına alınmasında izledik.[8]

6. filonun Akdeniz'deki operasyonları Akdeniz'in çevresine yerleştirilmiş 199 ABD askersel üssü ise destekleniyor. Yedi ülkeye yayılmış olan bu üsler dizgesinin varlığı 6. filo açısından son

---

[4] **NATO. Strategie und Streitkraefte**, Berlin (DDR), 1976, s. 465.
[5] Lewis, **Agy**, s. 2.
[6] Lewis, **Agy.**, s. 15.
[7] Lewis, **Agy.**, s. 33.
[8] Lewis, **Agy.**, s. 50-52.

derece büyük önem taşıyor. Öyle ki, 6. filo ile Akdeniz'deki Sovyet filosunun göreceli güçlerini karşılaştıran ABD uzmanları 6. filonun üstünlüğünün en önemli kaynaklarından biri olarak bu karasal desteğin varlığını gösteriyorlar.[9] Üslerin ülkelere göre dağılımı şöyle :[10]

Türkiye	61	Fas	2
Yunanistan	24	Fransa	4
İtalya	58	Portekiz	22
İspanya	28		

"Üs" ve "kuruluş" terimlerine kısaca değinelim.[11] Kongre raporunda "üs" ve "kuruluş" terimlerinin genellikle aynı anlamda kullanıldığı belirtilmiş.[12] Bu nedenle S. Demirel'in sık sık tekrarladığı "üs yok, tesis var" şeklindeki ısrarları anlamsız. Bununla birlikte, aynı raporda, "ABD üsleri" terimi kullanılmasına karşın, buralarda «evsahibi ülkenin egemenlik haklarının saklı olduğu, yani üslerin ABD egemenliğinde bulunmadığı» da belirtilmiş. Ancak **üslerin kullanma hakkı** ABD'ye verildiğinden, uygulamada egemenlik haklarının saklı olması "ev sahibi ülkeyi" oldu-bittilerden korumuyor. Bu gerçek, Türkiye'de şimdiye kadar kazanılan deneyimlerle de kanıtlanmıştır (1958'deki Lübnan çıkarmasında İncirlik'in kullanılışını, 1960'taki U2 olayını hatırlatmak yeter sanırız).

Açıklanan bu 199 üssün dışında açıklanmayan birtakım gizli üslerin de bulunduğunu belirtmek gerekir. Örneğin Kıbrıs'taki İngiliz üslerinin uzun zamandan beri gizlice ABD tarafından da kullanıldığı, ayrıca 1974 savaşına kadar Kıbrıs'ta gizli ABD dinleme istasyonlarının bulunduğu Lewis tarafından açıklanıyor.[13] Ayrıca yine Lewis, İngiltere'nin de Türkiye'de birtakım dinleme "kuruluşları"nın bulunduğunu belirtiyor.[14]

Yine vurgulamak gerekir ki, "NATO ortak altyapı tesisleri" (NATO common infrastructure facilities) diye adlandırılan kuruluşlar da bu 199 üssün dışında kalıyor. Bu sonuncular NATO komutanlığının isteği üzerine ve NATO mali desteğiyle yapılmış tesislerdir. Aralarında hava alanları, limanlar ve donanma tesisleri, radyo sinyal istasyonları (yön bulmak için), iletişim dizge-

---

[9] Lewis, **Agy.**, s. 67.
[10] **United States Military Installations and** ..., s. 8.
[11] "Kuruluş" terimini İngilizce "installation" terimini tercüme etmek için kullandık.
[12] **United States Military Installations and** ..., s. 8.
[13] Lewis, **Agy.**, s. 32.
[14] Lewis, **Agy.**, s. 115.

leri, manevra ve eğitim sahaları, radarlar, petrol depo ve boruları, füze tesisleri bulunabilir.[15]

TÜRKİYE'DEKİ ABD ÜSLERİ

Yukarıdaki listeden de anlaşıldığı gibi, Akdeniz bölgesinde en çok ABD üssünü barındıran ülke Türkiye'dir. Yurdumuzdaki ABD üslerini başlıca yedi grupta toplamak olanaklı :

1. Casusluk ve dinleme üsleri,
2. Hava üsleri,
3. ABD iletişim dizgesine bağlı kuruluşlar,
4. 6. filo için liman, cephane ve akaryakıt depoları,
5. TUSLOG (lojistik) kuruluşları,
6. Çekirdeksel silah (atom ve hidrojen bombaları) depoları,
7. Radar istasyonları.

1. Casusluk ve dinleme üsleri : Bunlardan en önemlileri Sinop, Karamürsel, Belbaşı, Diyarbakır ve Samsun'da bulunuyor. **Karamürsel**'de ABD'nin en gizli casusluk örgütlerinden "National Security Agency"nin (NSA) bir alt kolu olan "U. S. Air Force Security Service" (USAFSS) görevlileri bulunuyor. Bu üs Boğazlar'ı, Batı Karadeniz'i ve Bulgaristan'ı dinliyor. Ayrıca bir hava üssü ve iletişim merkezi var.[16] **Sinop**'ta çalışan Amerikalılar NSA'nin diğer bir alt kolu olan "Army Security Agency"ye (ASA) bağlı. Burada Sovyet radar dizgesinin elektronik özellikleri inceleniyor. Edinilen bilgilere dayanılarak radarlara karşı özel silahlar (roket ve elektronik silahlar) geliştiriliyor. Ayrıca Sovyetler'in Karadeniz ve yakınlarındaki deniz ve hava trafiği ile tüm Sovyetler'deki roket atışları dinleniyor. **Samsun** : Burada da bir dinleme merkezi var. Görevliler USAFSS'e bağlı. Samsun'daki radar Sovyetler'de Volgograd'ın doğusundaki Kapustin Yar ve Aral gölünün ötesindeki Tyuratam füze atış merkezlerine kadar olan bölgeyi denetliyor.[17] **Diyarbakır**'da büyük bir uzun menzilli radar ve dinleme merkezi bulunuyor. Radarlar Sovyetler'in çeşitli bölgelerindeki füze atışlarını izliyor. Dinleme aletleri ile de diğer askersel faaliyetler izleniyor. Görevliler USAFSS'e bağlı. Hemen yakınında **Pirinçlik** hava üssü var. **Belbaşı** : (Ankara'nın kuzey doğusunda) bir sismolojik dinleme istasyonu. Sovyet yeraltı atom denemeleri izleniyor.

2. Hava üsleri : İncirlik, Çiğli, Karamürsel ve Pirinçlik'te bulunuyor. Ayrıca ABD hava kuvvetlerinin sürekli yararlandıkla-

---

15 **United States Military Installations and ...**, s. 10.

16 Başka kaynak gösterilmedikçe tüm bilgiler **United States Military Installations and ...**'den.

17 **Congressional Report on Greece and Turkey. Prepared for the Special Committee on Investigations of the Committee on Foreign Affairs**, Şubat 29, 1976. Bu rapora atıf yapan : Nuri Eren, "Turkey, NATO and Europe : A deteriorating relationship?", **The Atlantic Papers**, No. 34, Paris 1977, s. 27.

rı ve kendilerine ait özel bölümlerin bulunduğu bir dizi havaalanı daha var. Örneğin Ankara ve İzmir'de bu böyle. **İncirlik** : ABD'nin ülkemizdeki en önemli hava üssü. Burada "U.S. 16th Tactical Air Force"a bağlı filolar var. Bu filolar yine 16. taktik hava gücünün Torrejon (İspanya) ve Aviano (İtalya) hava üslerindeki filoları ile birlikte ABD 6. filosunun desteklenmesi ile görevliler. Ayrıca 6. filodaki uçak gemilerinde bulunan uçaklar gibi bunlar da Bulgaristan'ı, Romanya'yı, Sovyetler'in güney kısımlarındaki hedefleri ve Aral gölünün doğusuna kadar uzanan geniş alanları bombalama yeteneğine sahip. Bunlar, ABD'nin Akdeniz'de çekirdeksel bomba atabilen uçakları arasında en doğuda üslenmiş olanlar. Ayrıca ABD stratejik bombardıman uçakları da zaman zaman İncirlik'te eğitim uçuşları yapıyorlar. Yine İncirlik'te U2 casusluk uçakları da üslenmiş.[18] **Çiğli** : Burası "USAFE tactical air base" diye (ABD hava kuvvetleri Avrupa taktik hava üssü) adlandırılıyor. Çiğli'de "6. Allied Tactical Air Force"a ait uçaklar üslenmiş. Bu 6. müttefik taktik hava gücü için Lewis şöyle yazıyor : «Esasen ABD'nin 16. hava gücünden oluşan bu uçaklar herhangi bir savaş sırasında NATO emrine verilebilir.»[19] **Karamürsel** : Buradaki uçaklar Boğazlar'ı "korumakla" görevli. Ayrıca bir de Diyarbakır yakınlarında **Pirinçlik** hava üssü var.[20]

3. **ABD iletişim dizgesine bağlı kuruluşlar** : Bu dizgenin İngilizce ismi "US defence communications system (DSC)". Bu dizgeye bağlı en önemli merkezler Newsweek dergisinin 11 Ağustos 1975 tarihli sayısında şöyle sayılmış : Pazar (Doğu Karadeniz), Perşembe, Samsun, Sinop, İzmit, İstanbul, Lüleburgaz, Karamürsel, Merzifon, Sivas, Malatya, Diyarbakır, Mardin, İncirlik, Adana, Elmadağ, Ankara, Eskişehir, İzmir. 1977 tarihli Kongre raporunda ise sözkonusu merkezlerin sadece bir kısmını gösteren bir harita ile şu bilgiler var : **Yamanlar** : (İzmir'in kuzeyinde) Türkiye'yi Yunanistan'a bağlıyor (Atina'nın güneyindeki Pateras dağındaki üs aracılığı ile). Aynı zamanda **Şahintepesi** aracılığı ile **Karamürsel/Yalova** ile bağlı. Yine **Şahintepesi** Ankara'nın kuzey doğusundaki **Elmadağ** ile bağlı. Bu son üs bir yandan Samsun bir yandan da **İncirlik** hava üssü yakınındaki **Karataş** ile ilişkiyi sağlıyor. Ayrıca **Karamürsel/Yalova** Trakya'daki üslerle bağlantıyı sağlıyor. **Karataş** ayrıca **Malatya**'daki üs üzerinden **Diyarbakır** ile bağlı. **Diyarbakır** ise yapay uydular aracılığı ile ABD ile doğrudan (Lakehurst Naval Air Staiton in Lakehurst New Jersey) bağlantı kuruyor. ABD iletişim dizgesinin bu yaygınlığı yurdumuzdaki ABD üslerinin çokluğu hakkında ipuçları veriyor. Gizlenmesi pek mümkün olmayan iletişim merkezleri,

---

[18] Lewis, Agy., s. 30.
[19] Lewis, Agy., s. 30.
[20] Lewis, Agy., s. 30.

yakınlarında daha başka ABD üslerinin bulunduğuna dair işaret sayılmalıdır.

4. 6. filo için liman, cephane ve akaryakıt depoları : Marmara kıyısında Tekirdağ yakınlarında ABD donanmasının bir LORAN istasyonu var. Burası verdiği radyo sinyalleri ile tüm Akdeniz'deki ABD uçaklarının pozisyon saptamalarında yardımcı oluyor. İstanbul ve Çanakkale Boğazları'nda ABD uzmanları buradan geçen sivil ve askersel Sovyet gemilerinin fotoğraflarını çekip çeşitli özelliklerini inceliyorlar. Bu çalışmaları Lewis «son derece önemli» olarak nitelemiş.[21] ABD 6. filosu İskenderun ve Yumurtalık'daki (Adana güneyi) akaryakıt, cephane ve öteki malzeme depolarını, bakım-tamir olanaklarını kullanıyor.

5. TUSLOG (lojistik) kuruluşları : Türkiye'deki ve Yakın Doğudaki ABD askerlerinin lojistik desteği TUSLOG ile sağlanıyor. TUSLOG örgütünün ana merkezleri Ankara ve İzmir'de bulunuyor. Ankara'da şehrin içinde, Balgat'ta ve hava alanında TUSLOG'a bağlı merkezler var. İzmir'de satış merkezleri, motorlu araç depoları, büro, okul ve hastahaneler var. Yukarıda da belirttiğimiz gibi TUSLOG sadece Türkiye'deki ABD kuvvetlerine lojistik destek sağlamıyor, aynı zamanda Lübnan, Ürdün, İsrail, Suudi Arabistan ve İran'a asker ve donatım götüren Amerikan uçaklarına da bakım ve akaryakıt sağlıyor.[22]

6. Çekirdeksel silah depoları :[23] Ülkemizde ABD çekirdeksel silah depoları şu kentlerin yakınlarında bulunuyor : Erzurum, Erhaç (Malatya güneyi), Mürted, Çakmak (Ankara'nın güney batısı), Eskişehir, İzmit, Balıkesir. Bu liste 1977 tarihli Kongre raporundan alınmadığı için, bu depoların bildirilen 61 Amerikan üssüne dahil olup olmadıklarını bilemiyoruz. Bunların "NATO ortak altyapı tesisi" sayılması, bu nedenle yukarıda adı geçen 61 üsse dahil olmaması olasılığı da vardır. Sözkonusu depolardaki bombalar "çifte anahtar" usulüne göre saklanıyor, yani bombalar ABD askerlerinin denetiminde, bunları taşıması öngörülen füzeler (Honest John, 23 mil = 36 Km menzilli) ve bombardıman uçakları ise Türk silahlı kuvvetlerinin elinde. İncirlik gibi ABD hava üslerinde tamamen ABD denetiminde bulunan atom ve hidrojen bombaları bu listeye dahil değildir.

7. Radar istasyonları (NADGE) : Türkiye'de NATO erken haber alma radar dizgesi denilen bir dizi radar istasyonu bulunuyor (NATO Air Defence Ground Enviroment). Bu dizge Norveç'den başlayıp Federal Almanya üzerinden İtalya'ya, oradan da Yunanistan ve Türkiye'ye uzanıyor. Türkiye'deki bölümün bir işlevi de 6. filoyu korumak.

---

21 Lewis, **Agy.**, s. 31.
22 Lewis, **Agy.**, s. 30.
23 Bu depoların yerlerini gösterir bir harita 11 Ağustos 1975 tarihli Newsweek dergisinde (Vol. 87) yayınlandı.

Bu üslerin ABD üssü mü, yoksa NATO üssü mü olduğu açıkça belirtilmemiş. İsmine bakarak NATO üssü olduğunu kabul edersek, yukarıdaki 61 üslük listeye dahil olmadığını, dolayısıyla yerini bilmediğimiz daha bir çok üssün bulunduğunu varsaymak gerekir. Radar üslerinin yanıbaşında daima bir ABD iletişim merkezinin (DSC) bulunması, bu radarların doğrudan doğruya ABD ulusal denetiminde olduğunu gösteriyor. Bu nedenle bu radar ağının ismi ne olursa olsun ABD üssü olduğunu düşünmek yerinde olur.

Bu bilgilere ek olarak N. Eren'in atıf yaptığı 1976 tarihli Kongre raporunda şunlar da belirtilmiş: «Ayrıca Türkiye topraklarından çeşitli ajanlarla gizli ilişkiler kurulmasında yararlanılıyor. Karadeniz üzerinde, kıyısında, yüzünde ve belki de dibinde yerleştirilmiş dinleme araçlarıyla Sovyet donanmasının hareketleri denetleniyor.»[24] Genel değerlendirmede ABD'nin şimdiye kadar Sovyetler'deki füze atışları ile ilgili topladığı kesin bilgilerin ("hard information") % 25'inin Türkiye'deki üsler sayesinde elde edildiği ve başka yerlerden (örnek olarak Yunanistan, İran ve yapay uydular sayılmış) bu bilgilerin tümünün sağlanamayacağı açıklanıyor.[25]

ABD ÜSLERİNİN VARLIĞI ÜLKEMİZ İÇİN BÜYÜK BİR TEHLİKEDİR

Tekrar altını çizelim: Tüm Akdeniz yöresinde en çok ABD üssünü barındıran ülke Türkiye'dir. Özellikle yurdumuzdaki ABD hava üsleri ve bunların en büyüğü olan İncirlik hem ülkemize ve hem de komşularımıza yönelik en önemli tehdidi oluşturuyorlar. Bu üsler Türk hükümetinin değil rızası, haberi bile olmadan komşularımıza yapılacak bir saldırıda kullanılabilirler ve böylece Türkiye'yi bir anda bir çekirdeksel savaşın ateşine yakabilirler.

Amerikancı ve NATO'cu çevrelerin genellikle yaptıkları gibi S. Demirel de ABD hava üsleri ile ilgili olarak kamuoyunda çok yaygın olan kuşkuları (1969'da imzalanan Savunma İşbirliği Anlaşması'nı eleştiren İnönü de İncirlik hava üssünün Türkiye için ciddi bir tehlike kaynağı olduğunu kendisine yakın çevrelere açıklamıştı) dağıtmak için, buralardaki ABD uçak filolarının NATO emrine verileceğini, NATO başkomutanlığının ise Türkiye'nin de veto hakkının bulunduğu NATO Konseyi'nin onayı olmadan bir saldırı emri veremeyeceğini öne sürüyor. Bu iddialar da herhangi bir dayanaktan yoksundur. Şöyle ki:

1. Sözkonusu uçakların NATO emrine verilmesi tamamen ABD'nin isteğine bağlıdır. Nitekim Lewis «bu uçaklar bir savaş sırasında NATO emrine verilebilir» diyor "verilecektir" demiyor.

---

24 Nuri Eren, Agy., s. 27.

25 **United States Military Installations and ...**, s. 46.

2. Üslerdeki uçaklar gerçekten NATO emrine verilse bile, bir Amerikalı general olan NATO başkomutanının emrinde olacaklar. Bu generalin NATO Konseyi onaylamadı diye Amerikan emperyalizminin saldırı planlarını uygulamayacağını sanmak ya safdilliktir, ya da düpedüz yalancılıktır. Biz sadece 4 Ağustos 1964'te Johnson idaresi ve Pentagon tarafından Demokratik Vietnam Cumhuriyeti'ni bombardıman etmek için sahnelenen Tonking Körfezi oyununu hatırlatmakla yetinelim. Kendi parlamentosunu yalan haberlerle aldatan Pentagon ve ABD hükümetinden Türkiye'nin vetosuna saygı beklenir mi?

Hava üslerinin yarattığı tehlikeyi vurguladık. Ancak bu söylediklerimizden öteki üslerin daha az tehlikeli olduğu sonucunu çıkarmamak gerekir. Bir kere, üsleri değerlendirirken bunları teker teker ele alarak sağlıklı sonuçlara varamayız. Çünkü sözkonusu olan bunların tümünün oluşturduğu dizgedir. Bu açıdan bakınca Demirel gibilerinin öne sürdüğü "kimseyi tehdit etmeyen pasif dinleme istasyonları ve iletişim ağı" iddiasının tutarsızlığı ortaya çıkar. Topraklarımızdaki ABD iletişim ağı komşularımıza yapılacak bir saldırıda "ateş" emrinin verileceği kanalları oluşturuyor, dinleme istasyonları ise vurulacak hedefleri seçmekte kullanılıyor. İkincisi, ABD dinleme istasyonlarının işleyiş biçimi sürekli olarak komşularımızın semalarının ihlâl edilmesi tehlikesini yaratıyor. Bu konuda Lewis'ten birkaç cümle aktaralım : «Bu üsler sık sık Sovyet sınırları yakınında uçarak Rus teknisyenlerinin uçaksavar radarlarını işletmelerini sağlayan uçaklarla işbirliği halinde çalışırlar. Bu radarların elektronik yayınları teype alınır ve nitelikleri çözümlenir.»[26]

Bu sözlerden de anlaşıldığı gibi, dinleme istasyonları hiç de iddia edildiği gibi "pasif" üsler değil aksine sürekli provokasyon yuvalarıdır.

SONUÇ

ABD kaynaklarına dayanarak ülkemizdeki Amerikan üsleri hakkında bazı bilgiler vermeye çalıştık. Kuşkusuz, bu konunun henüz aydınlatamadığımız birçok yönü vardır. Ancak şimdiden görülen bir gerçek var ki, o da şu : Türkiye'nin barışçı bir dış politika izleyebilmesi, çevresi için bir tehlike kaynağı değil bir güven kaynağı olabilmesi için bu üslerin topraklarımızdan temizlenmesi vazgeçilmez bir şarttır. Gitgide daha çok sayıda insanlarımızın bu uğurda yürütülen savaşıma katılmasını sağlamak hepimizi bekleyen bir görevdir.

---

[26] Lewis, Agy., s. 31.

Kapitalist Toplumda İşçi Sınıfı ve Ulusal Sorun (6)

Kapitalizmin Genel Bunalımının İkinci Döneminde Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu

Kadri ŞİMŞEK

1930'ların sonundan 1950'lerin sonuna dek süren kapitalizmin genel bunalımının ikinci dönemi, dünya çapında değişen karşılıklı güçler dengesine koşut olarak kapitalist dünyadaki ulusların ve ulusal ilişkilerin gelişme süreçlerinin içeriğinde de önemli değişiklikleri birlikte getirdi. Bu dönemin başlangıcı kapitalist dünyadaki çelişkilerin hızla keskinleşmesi, bağımlı ve sömürge ülkelerdeki halkların artan ezilmesi ile belirlenir. Dönemin sonu ise, sosyalist bir dünya sisteminin oluşması ve ulusal kurtuluş savaşımlarının yükselmesi sonucu emperyalizmin sömürgeler sisteminin hızla dağılma sürecine girmesi ile tanımlanır.

1930'lu yıllar Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan ve giderek kendi aralarında "Anti Komintern" bir bağlaşıklık kuran üç emperyalist ülkenin, Almanya, İtalya ve Japonya'nın, dünyanın yeniden paylaşılmasını amaçlayan girişimlerine sahne olmuştur. Bunların amaçları, yalnızca sömürgelerin yağmalanmasından aslan payını alan Amerikan-İngiliz-Fransız emperyalizmini geriletmek değil, aynı zamanda halkların daha fazla ezilmesi, hattâ yok edilmesiydi.

Doğu'da Japonya, militarist çevrelerin uzun yıllar sürdürdüğü şoven propagandalarla Asya'da egemenliği ele geçirmek için Çin halkına karşı büyük bir savaşı başlatıyordu. Ne var ki bu emperyalist saldırı Çin ulusunun güçlü direnişiyle karşılaşıyor, başını Çin işçi sınıfının çektiği halk kitlelerinde ulusal bilinç, anti-emperyalist savaşım büyük bir ivme kazanıyordu.

Avrupa'da İtalya, faşist Mussolini'nin eşi görülmedik şoven kışkırtmalarıyla Etiyopya'ya saldırıyor, daha sonra Hitler Almanyası ile birlikte İspanya'daki demokratik cumhuriyeti boğazlıyordu. Naziler Avusturya'yı ve arkasından Çekoslovakya'yı ilhak ediyorlardı. Hitler Reichstag'da Almanya'nın sömürgesiz yaşayamayacağını ileri sürüyor ve dünya egemenliğini ele geçirme hevesiyle İkinci Dünya Savaşı'nı başlatıyordu.

İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması Lenin'in bir sözünü bir kez daha kanıtlıyordu. Lenin, «burjuvazi, ulus tehlikeye girdiğinde hükümet edemez duruma gelir» demişti. Gerçekten de Nazilerin işgali altına giren ülkelerde burjuvazi hemen teslim bayrağını çekiyordu. Burjuvazinin önemli bir bölümü bununla da

kalmıyor, işgalcilerle açık işbirliği içine giriyor, ulusuna ihanet ediyordu. Burjuvazinin başka bir bölümü ise uzun süre sessiz kaldıktan sonra, başını işçi sınıfının çektiği direniş hareketine katılabiliyordu. Böylece bu dönemde ulusların yaşamında burjuvazinin yönetici rolü büyük bir düşme gösterdi. Sosyalist ve sosyal demokratlar arasından da, Leon Blum gibi, faşistlerle açık işbirliğine girenler çıktığı gibi, komünistlerle omuz omuza direniş hareketinde çarpışanlar da oldu.

Fakat faşist işgal altındaki tüm ülkelerde, Fransa'dan, Yunanistan'a, İtalya'dan Arnavutluğa, Çekoslovakya ve Yugoslavya'dan Norveç'e kadar her yerde anti-faşist savaşımın, işgale karşı ulusal kurtuluş savaşımının başını hep işçi sınıfı ve onun partileri çekiyordu. Komünist partileri, ulusun tüm sağlıklı güçlerinin özgürlük ve ulusal bağımsızlık ülküleri etrafında birleşmesinin harcı oluyordu.

Aynı yıllarda sömürge ve bağımlı ülkelerde de halkların yaşamında ulusal etmenin rolü artıyordu. Bu halkların yaşamında ve ulusal bilincinde derin değişiklikler oluşmuştu. Sömürgecilerin güçleri belli ölçüde zayıflamış, ulusal kurtuluş hareketi güç kazanmıştı. Bir dizi halkın gösterdiği ekonomik ve politik gelişim, bunların toplumsal yapısında meydana gelen değişiklikler, özellikle ulusal burjuvazinin ve işçi sınıfının oluşup ortaya çıkması, tüm ulusal bağımsızlık savaşçılarını saflarında birleştiren kitle örgütlerinin kurulması, bütün bunlar ulusal kurtuluş savaşımını önemli bir gelişme içine sokmuştu. Öte yandan Anti-Hitler Koalisyonu'nu oluşturan ülkelerin dünya savaşında elde ettiği başarılar, Sovyetler Birliği'nin dünyadaki yerini pekiştirmesi, ardından dünya sosyalist sisteminin oluşması gibi dış koşullar da ulusal kurtuluş devrimlerinin gelişme ortamında önemli değişikliklere neden oluyor ve utku için yeni olanaklar yaratıyordu.

Daha 1943 yılında önemli kazanımlar elde edildi. Bu yıl yalnızca Sovyet-Alman cephesinde temel değişikliklere sahne olmakla kalmadı, aynı zamanda faşist işgal altındaki ülkelerdeki yurtsever direnişin ve sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ulusal kurtuluşçu hareketin başarılarına da tanık oldu. Bu koşullarda Lübnan ve Suriye, ulusal burjuvazinin öncülüğündeki halk kitlelerinin savaşımıyla Fransız sömürgecilerin boyunduruğundan kurtulmayı başardı. Öte yandan ulusal kurtuluş savaşımının başını işçi sınıfının çektiği Çin, Vietnam ve Kore'de kazanımların toplumsal içeriği de, savaşıma katılanların çevresi de daha genişti.

Endonezya, Hindistan ve Birmanya'da ise önderlik ulusal burjuvazinin elindeydi ve bu sınıfın zaman zaman işbirlikçi ve feodal güçlerle bağlaşıklık içine girmesi, kurtuluş savaşımının sosyo-ekonomik gelişim sürecini karmaşıklaştırıyordu.

1940'lı yıllarda sayılan ülkelerden başka Ürdün, Filipinler, Seylan (Sri Lanka) ve Laos da ulusal bağımsızlıklarına kavuştu-

lar. Öte yandan Güney Afrika'daki eski İngiliz sömürge bölgesinde İngiliz emperyalizminin "böl ve yönet" politikasının sonucu Hindistan ve Pakistan diye iki ayrı devlet oluştu. İngilizler halkların dinsel inançlarındaki ayrılıklardan yararlanarak bu yöntemle sömürülerini sürdüreceklerini umuyorlardı.

Bütün bu gelişmeler karşısında emperyalizm, genel bunalımın bu ikinci döneminde tek çareyi sömürge ve bağımlı ülkelerdeki halkların sömürüsünü daha da yoğunlaştırmakta buluyordu. Özellikle İngiliz emperyalizminin durumu oldukça sarsılmıştı. Sömürgelerden elde ettiği yağma azalmış, ulusal kurtuluş savaşımı veren halklar İngiliz emperyalizminden önemli ödünler koparmayı başarmıştı, İngiliz emperyalistleri mevcut sömürü olanaklarını sürdürebilmek için elden gelen her yola başvuruyordu. Hedef, politik bağımsızlığını elde etmiş halkların ekonomik bağımsızlığa ulaşmalarının engellenmesiydi.

Fransız emperyalizmi, yitirme tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı sömürü olanakları karşısında İngiliz emperyalistlerinden farklı bir tutuma giriyor, Cezayir ve Vietnam'da uzun yıllar sürecek kanlı savaşlar başlatıyordu. Halkların ulusal kurtuluş savaşımını bu yolla bastırma çabası, sonuçta, bu ülkeler halklarının kahırlı ve özverili savaşımlarıyla yalnızca ulusal bağımsızlığı elde etmeleri değil, bunun da ötesinde köklü sosyo-ekonomik dönüşümler yaratan devrimci adımlar atmaları sonucunu da doğuruyordu. Cezayir ve Vietnam sekiz yıl süren savaştan sonra eski sömürücü ülke Fransa ile tüm ekonomik ve politik bağlarını koparıyorlardı.

Öte yandan ABD emperyalizmi, kapitalizmin genel bunalımının ikinci dönemi koşullarında bir numaralı sömürücü güç durumuna gelmişti. Yeni koşullar, yalnızca sömürgecilikte birinci sırada bulunan ülkenin değil, ayrıca sömürgeciliğin biçim ve yöntemlerinin de değişmesini birlikte getirdi. Örneğin İngiltere hâlâ en büyük sömürgelere sahip olan ülkeydi. Ne var ki, yükselen ulusal kurtuluş devrimleri karşısında eski sömürgecilik fazla elverişli değildi artık.

Kendi toprakları üzerinde savaş olmamasının ve sınırlı kayıplara uğramış olmasının getirdiği olanaklardan yararlanan ABD emperyalizmi, bu yeni koşulları kendi çıkarlarına kullanmasını başardı. Biçimsel olarak bağımsızlık savaşımı veren halkları sözde destekleyerek, Amerikan iş çevreleri, Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarını ekonomik bakımdan tam köleleştirme çabalarına giriştiler. ABD tekelleri daha İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda kapitalist dünyanın tüm üretim kapasitelerinin % 60'ını ve yatırımlarının % 73'ünü denetimleri altına almışlardı. Sermaye ihracı 1938-1947 arasında dört kat artmıştı. Amerikan yatırımları hızla artarken, İngiliz emperyalizmi eski sömürgelerinden uzaklaşıyor, yatırımları geriliyordu. Amerikan yatırımları özellikle Latin Amerika'da yoğun bir artış gösteriyordu.

Yeni dönemin sömürgecilik ilişkilerinde sermaye ihracının yanısıra dış ticaret de önemli bir yer tutuyordu. Bağımlı ülkelerin ürettikleri malların ucuza kapatılması, buna karşılık sanayi ürünlerinin bunlara değerlerinin üzerindeki fiyatlarla satılması ile oluşan eşitsiz değişim sonucu, ezilen ülkelerin dış ticaretleri çok kısa bir süre içinde büyük açıklar vermeye başladı.

Bunun doğal sonucu, yüksek faizlerle emperyalist ülkelere borçlanmak ve böylece kolay kolay koparılıp atılamayacak bağımlılık ilişkileri içine girilmesi oldu.

Böylece, sermaye ihracı, eşitsiz dış ticaret, borçlanma, kredi alma ve sözde "yardım"lara hedef olmanın getirdiği dünya çapında eşitsizlik temeli üzerinde yükselen yeni bir uluslararası iş bölümü oluştu. Bundan en çok yarar sağlayan ise ABD emperyalizmiydi. Ülkeler sözde politik bağımsızlıklarına sahiptiler, ama ekonomik olarak yoğun bir sömürü altındaydılar. Bu ilişkiler bütünlüğüne yenisömürgecilik dendi. Ne var ki, eski sömürgeciliğin kanlı ve zora dayanan yöntemleri de terkedilmiş değildi. Sömürge savaşları, askersel darbeler, "böl ve yönet" yöntemleri gerektiğinde yine gündeme geliyordu.

Bağımsızlığına yeni kavuşan ülkeler bu koşullarda bir yol ayrımı ile karşılaşıyorlardı. Kapitalizm ile sosyalizm arasında bir seçim yapma durumundaydılar. Elbette her ülkede bu seçimin sonucu ülke içindeki sınıfsal güçler dengesi tarafından belirleniyordu. Ama, sosyalist sistemin ve uluslararası işçi sınıfının etkisi ile sosyalist gelişme yoluna girilmesinin olanaklı olması, uluslararası emperyalizmin bağımsızlığına yeni kavuşmuş olan ülkeleri önemli bir tehlike olarak görmesini doğuruyordu. Emperyalizm bu ülkelerin böylesi bir yola girmesini önlemek için herşeyi yaptı.

Ama İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinin getirdiği olumlu koşullar, ezilen halklara da yeni ufuklar açmıştı. Örneğin ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkı bu dönemde artık genel olarak kabul edilen bir ilke durumuna gelmişti. Sovyetler Birliği'nin önerisi üzerine bu ilke Birleşmiş Milletler Beyannamesi'ne de alınmıştı.

1950'lerin sonunda Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) kurulması, ulusal ilişkiler açısından, dört yönlü önem taşıyordu. a) AET'de birleşmiş ülkelerin ulusları; b) AET ülkeleri ile diğer kapitalist ülkeler ulusları; c) AET ülkeleri ile sosyalist sistem ulusları, d) AET ülkeleri ile ezilen uluslar arasındaki ilişkilere AET yeni boyutlar getiriyordu.

Tekellerin sözcüleri AET'nin kurulmasıyla burada yer alan her ulusun kendi içinde ve uluslar arasında birlik sağlanacağını, çelişkilerin giderek yokolacağını öne sürüyorlardı. Ne var ki AET'-nin kurulması, ulusal ve sınıfsal yakınlaşmanın tersine, tüm çelişkilerin daha da keskinleşmesine yol açtı. AET içindeki ülkeler-

le Avrupa'da bunun dışında kalan ülkeler arasındaki rekabet alabildiğine yoğunlaştı. Aynı zamanda AET içinde topluluğun liderliğini ele geçirme yarışında Fransa ile Almanya arasında büyük bir yarışma yürürlükteydi. Gerek Alman gerekse, Fransız tekellerinin amacı topluluğu ele geçirip, kendi amaçlarına âlet etmekti. Yarışmada kısa sürede Batı Alman emperyalistleri kârlı çıktı. Böylece Avrupa çapında şovenizmi, milliyetçiliği, intikamcılığı körükleyen bir kampanya başlamış oldu.

AET olgusu bu ülkelerin emekçileri üzerinde de etkide bulundu. Marşal planı ve NATO aracılığıyla Avrupa'da egemenlik çabalarına girişen ABD emperyalizmine ve AET içinde kendi egemenliğini pekiştirme savaşımındaki emperyalist tekellere karşı bu ülkelerin emekçileri ulusal bağımsızlık için savaşımlarını güçlendirdiler. Tekellerin AET içinde sermaye ve emeğin serbest dolaşımını, emekçileri birbirine düşürme, yerli ve yabancı işçilerin arasına düşmanlık sokma ve yabancı işçilere daha düşük ücret vererek yerli işçiler üzerinde onları bir tehdit olarak kullanma yolunda yararlanmaları, ulusal sorunu Avrupa'da daha güncel duruma getirdi.

Kapitalizmin genel bunalımının ikinci döneminde sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketi büyük ivme kazandı. Bütün bu gelişmeler bu halklarda ulusal duyguların ve ulusal bilincin daha da pekişmesine yol açtı. Bu ülkelerde tüm ilerici güçlerin, kısmen ulusal burjuvazinin de katılımıyla antiemperyalist bir cephede kenetlenmesi süreci hızlandı. Ulusal kurtuluş hareketi yığınsal bir nitelik kazandı. Ulusal sorunların yanısıra toplumsal sorunlar da çözüm gerektiren sorunlar gündemine daha çok girmeye başladı.

1940'larda 12, 1950'lerde de 8 yeni ulusal devlet kuruldu. 1940'larda yalnızca Asya'da ileri adımlar atılırken, 1950'lerde Afrika'da da kazanımlar elde edildi. Libya, Sudan, Fas, Tunus, Gana, Gine bağımsızlığa kavuştular.

Latin Amerika'da durum daha değişikti. Burada ulusal burjuvazi politik bağımsızlığın sağlanmasıyla hareketten yüz çeviriyordu. Daha ileri gitmiyordu. Öte yandan ABD tekellerine olan bağımlılık öylesine büyüktü ve sınıf çelişkileri öylesine keskindi ki, bu ülkelerin burjuvazisi kendi halkını kendi başına sömürebilmeyi aklından bile geçiremiyor, ABD emperyalizmi ile işbirliğini yeğliyordu. Ayrıca Latin Amerika ülkelerindeki milliyetçiliğin demokratik yanları Asya ve Afrika'dakinden daha azdı. Bu, elbette bu ikincilerdeki milliyetçiliğin gerici yanları olmadığı anlamına gelmiyordu. Buralarda da kimi gerici çevreler, milliyetçiliğe sığınarak halklar arasına düşmanlık sokuyordu. Emperyalist propaganda da, özellikle Afrika'da, milliyetçiliği sosyalizme karşı bir panzehir gibi kullanma, bir almaşıkmış gibi gösterme çabasındaydı.

Ama öte yandan sosyalist sistemin ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin her geçen gün güçlenmesi, gerek gelişmiş kapitalist ülkelerde, gerekse yeni bağımsızlığına kavuşmuş genç devletlerde, ulusal ilişkilerin gelişmesine olumlu katkılarda bulunuyordu. Örneğin, gerek Sovyetler Birliği'nin, gerekse Fransız işçi sınıfının bağımsızlık için Fransız emperyalizmine karşı savaşım veren Cezayir ve Vietnam halklarına yaptıkları moral ve maddi yardımların katkısı ölçülemeyecek kadar büyük olmuştur. Aynı şekilde Sovyetler Birliği'nin kararlı tavrı 1956'da Suriye ve Mısır'a karşı açık saldırıya girişme amacındaki emperyalistleri önleyen tek güç olmuştur. Öte yandan sosyalist ülkelerin gelişmekte olan ülkelere sağladıkları ekonomik yardımın büyük önemini de unutmamak gerekir.

İkinci bunalım döneminde Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde işçi sınıfının gücü nicelik ve nitelik olarak büyük gelişmeler gösterdi. Bu dönem içinde bu ülkelerde 18 yeni proletarya partisi oluştu. 1939'da Asya'da, bugün sosyalist olan ülkeler dışında kalan ülkelerde 22 bin komünist varken, bu sayı 1969'da 650 bine ulaşmıştı. Aynı sayılar Latin Amerika'da 90 binden 341 bine, Afrika'da ise 5 binden 60 bine çıkmıştı.

Çin'in Emperyalizmle Kenetlenmesi Barışa Karşı Yöneliktir

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Pekin'deki Maocu yönetimin barış ve insanlık düşmanı politikasının tehlikeli boyutlar aldığı bir dönemde kamuoyuna başvurdu. Yayınladığı 25 Eylül günlü bildiriyle Pekin-emperyalizm-gericilik ekseninin yeni bir dünya savaşı tehlikesini artırdığını vurguladı. Maoculuğun karşı devrimciliğini bir kez daha lânetledi.

İşçi sınıfının, ilerici güçlerin Maocu provokasyon ve terör gruplarına karşı savaşına yeni güç katacak nitelikte olan bu bildiride, son zamanlarda Çin ile emperyalist ülkeler arasında ve özellikle Çin ile Amerika arasında askersel-politik işbirliğini güçlendirme çabalarının arttığı belirtilmekte, Çin yönetiminin soysuzlaşmasında yeni bir aşamaya, Amerikan emperyalizmi ile tam bir kenetlenme aşamasına girdiği vurgulanmaktadır.

Çin-Amerikan askersel-politik işbirliği, Amerikan Cumhurbaşkanı Carter'ın Ulusal Güvenlik danışmanlarından Brzezinski ile Press'in Pekin gezilerinden sonra yoğunlaştı. Son birbuçuk ayda 200'den fazla Amerikan askersel uzmanı Çin'e gitti. Vaşington yönetiminin etkisi altındaki emperyalist devletlerin oluşturduğu Dışsatım Kontrolü Koordinasyon Kurulu daha önce Çin'e uygulanan silah sınırlaması kararını kaldırdı ve Pekin'in silah satınalma isteğini onayladı.

Öte yandan Amerika; NATO ve Ortak Pazar ülkelerine de baskı yapıyor. Bu ülkelerin de Çin'e bol silah vermesini istiyor. Vaşington'un bu baskıları doğrultusunda NATO ülkeleri ile Çin arasında da askersel işbirliği yoğunlaşıyor. Yalnız, NATO ülkeleri bu yakınlaşmayı, bu işbirliğini teknik işbirliği perdesi ardına gizlenerek yürütmeye çalışıyorlar. Çin askersel uzmanlarının NATO ülkelerini dolaşmaları bu askersel işbirliğini belgeliyor. Örneğin Pekin, NATO ülkelerinden 10 milyar Fransız frangı değerinde silah satınalmayı umuyor. Pekin'deki karşı devrimciler, Japon militaristleriyle de askersel işbirliğini güçlendirme çabası içindedirler. Bu işbirliği de Çin'in Uzakdoğu'da hegemonyasını kurma, Sovyetler Birliği'ne karşı saldırı ve karalama kampanyasını sürdürme, anti-Sovyetizmi körükleme temelinde yapılmaktadır.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin bildirisinde, Amerikan-Çin işbirliğinin nükleer kırım silahlarının yasaklanmasına, sınırlandırılmasına karşı durduğu belirtiliyor. Çin'in izlediği bu ihanet politikasının somut örneklerini Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun silahsızlanma ile ilgili çalışmaları sırasında gördük. Çin temsilcisi, silahsızlanma için hiçbir umut beslenilmemesi gerektiğini söyledi. Çin, uluslararası alanda yapılan forum-

larda, silahsızlanma yolundaki tüm önerilere, tasarılara karşı çıktı.

Çin'in dış politikası barışa değil harp kışkırtıcılığına dayanıyor. «Her kuşağın yaşamında bir harp olmalıdır.» Bu belgi, Pekin'deki şovenistlerin baş belgisidir Çin Komünist Partisi'nin Ağustos 1977'de yapılan kongresinde ve daha sonra Çin Halk Temsilciler Meclisi'nin toplantılarında gündemde hep savaşa hazırlık sorunları yer aldı. Bu kongre ve toplantılarda savaşa hazırlanma kararı alındı. Mao'nun çömezlerinden Parti Başkanı Hua Kuo Feng bir konuşmasında «ordunun savaş yeteneklerini artırmak, harp hazırlıklarını yeni bir düzeye çıkarmak için tüm güçleri seferber edelim» dedi. Çin Savunma Bakanı Siyü Sian Sin «Üçüncü bir dünya savaşının her an patlayabileceğini» söylüyor, bunu olağan sayıyor. Dünya sosyalist sistemine karşı kesin savaş verenlerin destekleneceğini açıklıyor.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin bildirisinde de vurgulandığı gibi, Çin nükleer alanda silahsızlanmaya karşı olmakla kalmıyor, kendisi de silahlanıyor. Çin, dünya kamuoyunun yoğun bir biçimde yerdiği atmosferde atom bombası denemelerini aralıksız sürdürüyor. Havanın kirlenmesine, atmosferin zehirlenmesine sebep oluyor. Çin, Amerika'nın nötron bombası üretme ve bunları Batı Avrupa ülkelerine yerleştirme girişimlerini yalnız desteklemekle kalmıyor, kendisi de emperyalist silah tekellerinin ve bir avuç kapitalistin dışında tüm insanlığın karşı çıktığı, protesto ettiği korkunç nötron bombasını üretmeye çalışıyor. Neden Çin bu bombayı üretmek istiyor? İnsanlığa karşı kullanmak için. Şöyle diyor Çin uzmanları : «Cepheden darbe indirilmeli, düşman yokedilmelidir.» Çin Genel Kurmay Başkan Yardımcısı Su Yu Ya, **Jenmin Jibao** gazetesinde şöyle yazıyor : «Çin, harbe yakıp yıkmak, yoketmek için hazırlanmalıdır. Savaşta yakıp yıkılmalı, insanlar öldürülmelidir.»

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin bildirisinde, «Pekin hegemonyacıları, Sovyetler Birliği'ne, öteki sosyalist ülkelere karşı yürüttükleri savaşta zayıf olan konumlarını Amerika'ya, saldırgan NATO'ya yaslanmakla güçlendirmeyi deniyor» deniliyor.

Çin, dünya barışının kalesi Sovyetler Birliği'ne, öteki sosyalist ülkelere, Varşova Antlaşması devletlerine emperyalistlerin bile kullanmaktan kaçındığı aşağılık bir dille saldırıyor. Moğolistan'ı tümüyle yutmak istediğini açıkça söylüyor. Sosyalizm kuruculuğu yolunda güvenle ilerleyen Küba'ya karşı düşmanlığını giderek artırıyor. Emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı çok çetin bir savaştan başarıyla çıkan Vietnam'a karşı aralıksız provokasyonlar düzenliyor. Pekin yönetimi, Uzakdoğu Asya'da hegemonya kurmak için tüm komşu ülkelerden toprak isteğinde bulunuyor. Kamboçya'yı Vietnam'a karşı sürüyor. Çin, onun karşı

devrimci politikasına ve "Üç Dünya" teorisine karşı çıkan Arnavutluk'la her türlü ilişkiyi kesti, yardımı durdurdu.

Tek sözle Pekin, kendi şovenist ve üstün devlet görüşlerini benimsemeyen herkesi karşısına alıyor, düşmanca saldırıyor. Pekin yönetimi, uluslararası komünist hareketin birliğine karşı çıkıyor. Her yerde bölücü gruplar örgütlüyor. Uluslararası komünist harekette bölünmeleri derinleştirmek için en bayağı demagojilere başvuruyor, provokasyon yapıyor. Pekin, ulusal kurtuluş hareketlerinin can düşmanı olarak boy gösteriyor. Sosyalizme geçmeyi amaçlayan Angola'ya, Etiyopya'ya, Afganistan'a, Demokratik Yemen Cumhuriyeti'ne karşı akıl almaz bir biçimde saldırıyor. Bu ülkelerin gelişmesini frenlemeyi amaçlayan emperyalizmle birlikte provokasyonlar tertipliyor. Çin'in askersel uzmanları Zaire'de karşı devrimci gruplar eğitiyorlar. Bunları ulusal kurtuluş hareketlerine karşı sürüyorlar. Pekin yönetimi, Afrika'da jandarmalık rolünü gören ırkçı Güney Afrika rejimini her bakımdan destekliyor. Şili halkının can düşmanı faşist Pinochet'in ayakta kalmasını sağlamak için hiçbir yardımı esirgemiyor. Pekin yönetimi, İran'daki kanlı Şah rejiminin teröründen yana cephe aldı. 40 yıldır Nikaragua halkına kan kusturan diktatör Somoza'ya el uzattı. Pekin'deki Maocular halkların iç işlerine kabaca karışıyor. Hindistan ile Burma sınırında hep hır çıkarıyor, provokasyonları körüklüyor.

Bütün bu olaylar Maoculuğun karşı devrimciliğini, barış ve sosyalizm düşmanı politikasını, hegemonyacılığını, şovenistliğini açıkça gözler önüne koyuyor ve Pekin yönetiminin barış ve devrim düşmanı politikası Maoculuğa karşı savaşın emperyalizme ve gericiliğe karşı savaştan ayrılamayacağını bir kez daha doğruluyor. Türkiyeli komünistler, Maoculuğa karşı yürütegeldikleri ardıcıl ödünsüz savaşı daha da güçlendireceklerdir.

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 26 Eylül 1978)

MAOCULUĞA, TROÇKİZME, ANARŞİZME VE REFORMİZME KARŞI SAVAŞ!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ'NE ÖZGÜRLÜK!

Ecevit'in Küçük Kurultay'daki Konuşması Üzerine

Turgut AKDAĞ

CHP Genel Başkanı ve Başbakan Bülent Ecevit'in, 16 Eylül günü partisinin Küçük Kurultay'ında yaptığı uzun konuşma, CHP yönetiminin dümeni sağa kıran konumunu gözler önüne seren bir belge niteliği taşımaktadır. Ecevit bu konuşmasıyla, 1973 seçimleri öncesinden son döneme kadar savunageldiği birçok görüşü terkettiğini ve yeni hükümetin politikasıyla belirlenen çizgiyi CHP yönetiminin çizgisi olarak benimsediğini ortaya koymakta, daha sağ konumlara varmış olmayı meşrulaştırmaya çalışmaktadır.

Ecevit, CHP'nin, bugünkünden daha ileri görüşleri savunmasını, halktan yana bir politika izlemesini kesinlikle istemediğini, tersine daha sağ ve geri istemleri savunabileceğini belirtmektedir. Konuşmasında "oy hesapları" biçiminde dile getirdiği görüşler bu açıdan önem taşımaktadır. Ecevit şöyle demektedir: «CHP seçimlerde % 42 oy almıştır. Aralık seçimlerinde bize karşı olan ve bilimsel olduğunu söyleyen sol ancak % 1 oy aldı. O halde biz % 1'i mi gözeteceğiz, yoksa geri kalan % 57'yi mi yanımıza alıp iktidar olacağız?»

Aralık seçimlerine katılan legal sosyalist partilerin aldıkları oyların sosyalist ve komünist oyları gerçekten temsil edip etmediği; "CHP dışındaki sol"un gerçek oy potansiyelinin % 1 olup olmadığı konuları bir yana, bu sözler, CHP yönetiminin belli bir niyetini göstermektedir. Bu niyet, sağ partilerin seçmenlerinin oylarını kazanmaya çalışmaktır. Bu partilerin seçmenlerini kazanmanın, daha sol bir çizgi izleyerek değil, "nabızlarına göre şerbet verilerek" yapılacağı da açıktır. Yani Ecevit "daha sağa yönelme"nin gerekli olduğunu söylemektedir, partisinin geleceğini bunda görmektedir.

Çünkü Ecevit şöyle demektedir: «CHP kendi dışındaki sol örgütlerin gölgesi yüzünden seçimlerde % 42 oy almıştır.» Bu sözlerle tüm gerçekler alt üst edilmekte, anti-komünist propagandaya alkış tutulmaktadır. CHP'nin 1973 ve 1977 seçimlerinde oyları arttıysa, bunun başlıca nedeni, eskiden olmayan bir şekilde halkın demokratik istemlerinin önemli bir bölümünü savunmaya başlaması, 12 Mart faşizmine karşı çıkması ve bu nedenlerden dolayı "kendi dışındaki sol"un önemli bir kesiminin kendisini desteklemesidir. Ecevit bu gerçeği yadsımakla kalmıyor, bunu CHP için şimdi bir tehlike gibi göstermeye çalışıyor.

Ne ki sorun, "CHP'nin oyları nasıl arttı, kim artırdı", tartışması değil, Ecevit'in bu sözleriyle, "kendi dışındaki sol"u tama-

men karşısına almak istemesidir. Çünkü CHP'nin zararına olduğunu söylediği "gölge", sözle kalkmayacaktır. Bunun için CHP'nin hem "kendi dışındaki sol"a karşı kesin tavır alması, hem de şimdiye kadar kendini solda gösteren tavır ve görüşlerinden vazgeçmesi, kısaca daha sağa gitmesi gerekecektir. Ecevit böylece partisinin çıkarının daha sola değil, daha sağa gitmede olduğunu belirtmektedir.

Öte yandan Ecevit'e göre sözkonusu "gölge"nin CHP içindeki üzerine düştüğü kesimler de "kararmış" bulunmaktadır. "Gölge" kendiliğinden düşmemekte, Ecevit'e göre, CHP içindeki kimi öğelerin bu "dışardaki sol"la iyi ilişkiler içine girmesinden de gelmektedir. Şöyle diyor : «Kendi dışlarındaki sol fraksiyon ya da örgütlerle bazı hareketlere girişmek isteyenlere karşı kesin bir şekilde mücadele edeceğim.» Daha sonra da 1 Mayıs 1978'e katılan CHP'li saylavları, başkalarının belgilerini bağırmakla suçluyor. Gerek bu sözlerden, gerekse yeni hükümetin önde gelen s. vunucularından Abdi İpekçi'nin hemen ertesi günkü yorumunda bu konuyu ön plana çıkarmasından, CHP içindeki ilerici saylav ve öğelere karşı bazı şeylerin planlanmakta olduğu görülmüyor değil.

Ecevit, faşistlerin üç yıl boyunca iktidarın tüm olanaklarından yararlandıklarını, bunların henüz etkisizleştirilememiş olmasının bir nedeninin de, daha deneyimli olmalarında, Hitler'lerin, Mussolini'lerin deneylerinden ders aldıkları için onlardan daha üstün olmalarında yattığını söylüyor. Bu görüşlere katılmamak elde değil. Ama akla hemen şu soru geliyor. Faşistler 1930'ların faşistlerinden ders alıyorlar da, acaba sayın Ecevit ve öteki CHP yöneticileri niçin o zamanki sosyal demokratların yanlışlarından ders almıyorlar? Faşizme karşı savaşımda sosyalistlerle, komünistlerle işbirliğini niçin hâlâ tıpkı 1930'ların sosyal demokrat liderleri gibi reddediyorlar?

Ecevit Küçük Kurultay'daki konuşmasında demokrasiden, demokratik olmaktan değişik şeyler anladığını da gösteriyor. Örneğin, faşistlere karşı demokratik yoldan mücadele edeceklerini söylüyor ve bununla sadece suç işleyeni yakalayıp adalete teslim etmeyi anlıyor. Faşist hareket, MHP, "ülkü"cü komandolar, bunların dernekleri hepsi ortada, niyetleri apaçık, saklamaya bile gerek duymuyorlar. Bunları kapatmak, elebaşlarını tutuklamak, Ecevit'e göre demokratik değil. Bekleyeceksin, adam öldürecek, delilleriyle yakalanacak, o zaman tutuklanacak. Sayısız MHP'li ve ülkücü cinayet suçundan tutuklanacak, ama MHP ve Ülkü Ocakları, Ülkücü Gençlik Derneği, vb. hâlâ kapatılmayacak. Bu demokratik yol!

Aynı şekilde TKP Programı'nı yayınladı diye, **Ürün** yayınları için dâva açılacak, kitaplar, dergiler toplatılacak. Bu da demokratik yol!

Ecevit şöyle diyor : «Demokratik kurallarla faşizmin iktidardan indirildiği Türkiye'den başka bir ülke gösterilemez.» Bu sözler Ecevit'in demokrasi anlayışını çok açık bir şekilde sergiliyor. Bir kere, daha geçenlerde Yunanistan'da ve İspanya'da faşistler, hem de bizdeki MHP gibi yarım yamalak değil, tam anlamıyla iktidar olmuş faşistler, Ecevit'in de "demokratikliği"ni yadsıyamayacağı biçimde iktidardan uzaklaştırıldı. Ama önemli olan tarih bilgisindeki böylesi yanılmalar değildir. Önemli olan şudur : Faşizmin iktidardan uzaklaştırılması, hangi biçimde olursa olsun, her zaman demokratiktir, en demokratik iştir. Ecevit'e göre, Mussolini'yi alaşağı edenler, Hitler faşizminin belkemiğini kıranlar demokratik kurallara uymuyor. Hem sonra, hergün sokaklarda hâlâ onlarca ilerici-yurtsever faşistlerce katledilirken bu sözleri söylemek biraz hafiflik olmuyor mu?

Aslında Ecevit'in demek istediği şu : Dünyada faşizmi kendi başına etkisiz hale getiren ilk sosyal demokratlar biz olacağız. Çünkü şimdiye kadar faşizm nerede yenilmişse, orada tüm ilericilerin birliği, ortak savaşımı varolmuştur. Faşizm ancak böyle yenilir. Bir kere daha, "yanıldığınızı anlamanız, iş işten geçtikten sonra olmaz inşallah", demek isteriz.

Ecevit konuşmasında, «düşman içimizdedir», diyerek önemli bir noktaya parmak basıyor. Bununla yılların anti-komünist propagandasına karşı çıkıyor. Ama öte yandan da "düşman"ın, yani faşist çetelerin emperyalizmden bağımsız olduğunu kabul etmiş oluyor. Asıl düşman, böylece gözardı edilmiş oluyor. Aynı şekilde maoculuğun emperyalizmle, kapitalizmle uzlaşma içinde olduğunu büyük bir kesinlikle ortaya koyuyor, maoculuğun zararlı bir akım olduğunu kabul ediyor. Ama bu uzlaşmayı ortaya çıkarmaya, maocuların, CİA'yla MİT'le bağlarını araştırıp, gözler önüne sermeye yanaşmıyor. Maocuların MİT ile içli dışlı oldukları son günlerde iyice ortaya çıkmışken, kendisine bağlı olan MİT'in bu konuda üzerine gitmiyor!

Gitmiyor, çünkü gitse ikisinin de altından aynı şey çıkacaktır : CİA'sıyla, NATO'suyla emperyalizm. Gerek faşist, gerekse maocu hareketin ardında bu güçler yatıyor.

Böylece Ecevit'in en "hassas" olduğu noktaya varmış bulunuyoruz. Ecevit, emperyalizmi, ABD, Federal Alman tekellerini dost görmeye devam ediyor. Çıkar yolu bunlarla uzlaşmada buluyor. Bu nedenle faşist harekete karşı "demokratik" olmakla yetinmek zorundadır, bu nedenle maoculuğun maskesini alaşağı edemez. Bu son konuşmasında da emperyalizme karşı çıkmamaktadır. Tersine İMF ile girilen ilişkileri savunmaktadır. Bütün barış, silahsızlanma yumuşama sözlerine karşın, NATO'nun son askersel harcamaları artırma kararı sessizce onaylanmaktadır.

Emperyalizme karşı çıkılmadıkça, faşizme karşı savaşımda da kalıcı başarı elde edilemeyeceği açıktır. Tersini öne sürmek,

bataklığı kurutmaya başlamadan sivrisineklerin kökünü kazımanın mümkün olacağını sanmaktır.

Faşizme karşı "demokratik yol"dan savaşımı savunan Ecevit'in başbakanlığı döneminde, Hakkâri'de jandarma komandoları tatbikat yaparken, düşman rolündeki birlikler Kürt giysileri giyiyor, tatbikat gereği çoluk çocuk hep birlikte öldürülürken, Kürtçe "yandım allah" diye bağırıyorlar, ve bu son derece "demokratik" oluyor.

Ecevit, polislerin ve öğretmenlerin örgütlenme haklarına, derneklerine alabildiğine karşı çıkıyor, MHP'lilerin, tüm gerici güçlerin aylardır ileri sürdüğü, "devlet memurları ideolojik kamplara bölünüyor", propagandasını aynen benimsiyor, memurların niçin dernekler kurduğunu, bunun nedenlerini hiç düşünmüyor, bırakın seçimlerde parti programında ve son hükümet programında memurlara çeşitli demokratik haklar vâdetmiş olmasını, daha birkaç ay önce kendi hükümetinin temsilcisinin Türkiye Cumhuriyeti adına, Cenevre'de, Uluslararası Çalışma Örgütü kongresinde, devlet memurlarının sendikalaşması hakkını ilke olarak benimsediğini, bu konudaki karara oy verdiğini unutuyor. Ve bu "demokratik" oluyor!

Ecevit son konuşmasında genellikle ekonomik politika konusunu geçiştiriyor. Diyor ki : «Bizler ise sorumluca bir ekonomi politikası izleyecek, yalnız günü kurtarmayı değil, geleceğin Türkiyesini de kurtarmayı gözeten bir ekonomik politika izleyeceğiz.» Gelecek zaman kipinin kullanılmasından, bu politikanın daha henüz izlenmeye başlamadığı anlaşılıyor. Nasıl ve ne zaman başlanacak, bu konuya Ecevit konuşmasında yer vermiyor. Ama son sekiz aydır ekonomik politika olarak yapılanlara bakıldığında ortaya şu tablo çıkıyor : Yatırımlar kısılmıştır. Kamu kesiminde ücretler 1976 düzeyinin de altında dondurulmuştur. Türk parasının değeri birkaç kez büyük ölçüde düşürülmüştür. Yeni dış borçlar alınmıştır. Enflasyon hızı artmaya devam etmektedir. Petrole, şekere ve dolayısıyla hemen hemen tüm tüketim maddelerine büyük zamlar yapılmıştır. Çeşitli mallar döviz karşılığı satılır olmuş, piyasada böylece giderek Türk parasının dövizle ikame edilmesi süreci başlatılmıştır. 1978'in ilk 7 ayında 45 milyar liralık ithalat yapılmış olmasına karşın, ancak 60 milyar liralık yatırım yapılabilmiştir. Bütün bunların "geleceğin Türkiye'sini de kurtaracak" politikalar olmadığı, tersine bugünün Türkiye'sini daha da batıracak, emperyalizmin elinde iyice tutsak edecek politikalar olduğu açıktır. Zaten bütün bu uygulamaların İMF'nin baştan beri öne sürdüğü dayatmaların aynen benimsenmesinden başka birşey olmadığı da herkesçe bilinmektedir.

Ecevit de bunun farkında ki, "İMF'nin dediklerini yapmıyoruz", demiyor da, «Doğu Avrupa'daki bazı sosyalist ülkeler de İMF'ye üyedir.» demekle yetiniyor. İMF'nin istekleri ve bunların

uygulanması Türkiye'nin çıkarına mıdır, değil midir? Bunu tartışmaya yanaşmıyor. O zaman öne sürdüğü sav yalın ve çok sıradan bir demagoji oluyor. Çünkü İMF'ye bugün Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nden hiçbir sosyalist ülke üye değildir. Devrimden önce İMF'ye üye olan Küba ise 1964 yılında bu kuruluştan çıkmıştır.

Faşizme karşı ardıcıl olmamanın, "kendi dışındaki sol"a karşı her geçen gün daha sert tavır almanın ardında yatan temel neden işte burada yatmaktadır. Emperyalist-kapitalist sistemin ve işbirlikçi tekelci burjuvazinin çıkarlarına uygun bir ekonomi politikadan yana olmak! İşçilerin, köylülerin, memurların istemlerine kulakları tıkamak, İMF'nin, Koç'ların Sabancı'ların istemlerinin takipçisi olmak!

Ecevit Küçük Kurultay'daki konuşması ile, ilerici güçler arasındaki işbirliği konusunu bir türlü kavrayamadığını bir kere daha göstermektedir. İşçi sınıfının, eylem birliği, güç birliği, Ulusal Demokratik Cephe çağrılarını CHP Genel Başkanı, başkalarının CHP'yi kendi çıkarı için kullanmak istemesi, ortak savaşım verilmesini de, başkalarının CHP'yi içten ele geçirmeye çalışması olarak görüyor. Böylesi birliklerden, katılan tüm tarafların yarar sağlayacağı, tutarlı ve ilkeli olunduğu sürece herkesin bundan güç kazanacağı defalarca belirtildi. Ecevit, «kendi başlarına birşey yapamayacak olanlar bizi kullanmak istiyorlar,» diyor. Oysa CHP'nin de, kendi başına, emperyalizmin ve tekellerin isteklerini uygulamaktan başka birşey yapamadığı böylesine ortadayken bu sözlerin ne anlamı var ki?

Bu yaklaşımın altında yatan gerçek neden, sosyal demokrasinin ve özellikle sağ kanadının, kendi ideolojik konumuna olan güvensizliktir. Sosyal demokrat ideoloji ile kitleleri etkilemenin, uzun süre kendine bağlamanın olanaksız olduğu gerçeğidir. Halkı kendine bağlamanın tek yolunun onun istemlerine sahip çıkarak bu uğurda savaşım vermek olduğunu bir türlü görmemektir. Bu yoldan yürümek yerine, % 1'lerle, % 57'lerle uğraşıldığı sürece, her zaman "tek başına iktidar olmaya yüzde kaç kaldı" hesapları yapmaya mahkûm olunacaktır.

Ecevit'in konuşmasında ortaya çıkan başka bir ilginç nokta da, **Milliyet**'te Mümtaz Soysal'ın da belirttiği gibi, Ecevit'in mevcut hükümetin tüm politikasını aynen savunmasıdır. «Tek başımıza iktidar olamadık, bağımsızlarla, Feyzioğul'larıyla, Sükan'larla koalisyon kurduğumuz için partimizin programını uygulayamıyoruz,» demeye bile artık gerek görmüyor. Tersine, «yaptığımız en iyisidir» diyebiliyor. Böylece CHP yönetiminin vardığı son nokta, nereden nereye gelindiği daha iyi belirginleşiyor.

Küçük Kurultay'da Ecevit, «hükümetimiz tam bir uyum içindedir» diyordu. İki gün sonra Feyzioğlu istifa etti. Artık şunu görmek gerekir: Zamlar yapıldı. Toplumsal anlaşma da ta-

mam. Ambargo hafifledi. CHP kendi soluna karşı daha sekter bir duruma getirildi. Egemen sınıfa şimdilik bu kadarı yetebilir! Daha başka hükümet formülleri aranabilir. Feyzioğlu'nun istifası yalnızca bir ihtardır.

Sekiz aylık iktidarı boyunca halktan yana hiçbirşey yapmamış olan CHP o zaman ne yapacaktır? Gelecek zaman kipinde çok güzel şeyler söyliyerek yeni bir seçimde de güçlü olabilecek midir?

İşçi sınıfımız bugün sosyalizme açılan ileri demokratik bir düzen için savaşım veriyor. Bunun için tüm ulusal-demokratik güçlerin savaşım birliğini, cephe birliğini savunuyor, bunu zorunlu görüyor. İşbirlikçi-tekelci burjuvazinin temel stratejisi, bu yüzden, böylesi bir birliğin engellenmesidir. Bunun en önemli halkası da, CHP ile işçi sınıfı örgütleri arasına duvar çekmektir. Bunu sağladığı anda CHP'yi iktidarda görmekten tamamen vazgeçebilir. CHP yönetiminin bu gerçeği görmesi gerekiyor. Kaldı ki, işçi sınıfı salt kendi çıkarı için değil, tekelci burjuvazinin ve toprak ağalarının dışında kalan tüm kesimlerin çıkarına olduğu için ileri demokratik bir düzeni savunuyor.

Son olarak bir noktayı hatırlatmak isteriz. Seçim konuşmalarında Ecevit sık sık, «Bizim solculuğumuzun sınırını halk çizer», «Biz, halk ne kadar sola gidin derse o kadar sola gideceğiz» derdi. Ama ancak emperyalist güçlerin, İMF'lerin, NATO'ların, işbirlikçi tekelci burjuvazinin bıraktığı kadar "sol"a gidebildi. Yine de tüm iyiniyetimizle, "şimdilik" diye eklemek isteriz.

Tarım İşçileri ve Sorunları (2)

Kerim AKSU

Geçen yazımızda, işçi sınıfının önemli bir kesimi olan tarım işçilerinin nicel ve nitel kapsamıyla ilgili sorunlara değinmiş ve bir bütün olarak tarım işçilerini karakterize eden ve onları sanayi proletaryasından "ayıran" kimi özellikler üzerinde durmuştuk. Bu yazıda da, tarım işçilerinin türleri ve çalışma ve yaşam koşulları üzerinde duracağız.

TARIM İŞÇİLERİNİN TÜRLERİ

Tarım işçilerini sürekli ve geçici tarım işçileri olarak başlıca iki bölüme ayırmak mümkündür. Bu ayrım, işçinin üretim süreci içinde oynadığı rolün niteliğine göre yapılmıştır.

1. Sürekli Tarım İşçileri

Sürekli işçiler, «en aşağı bir üretim peryodu veya yılı işletmede bulunan»[1] tarım emekçileridir. Bunlar, «işgüçlerini devamlı bir şekilde başkaları emrine vermek zorunluğundadırlar»[2] ve nesnel bakımdan, tarım proletaryası olarak kabul edilebilirler.

Kendi içlerinde, yerleşmiş ve klasik işçiler diye ikiye ayrılabilirler. Yerleşmiş işçiler, klasik tarım işçilerinden, aynı topraklar üzerinde uzun yıllar çalışmış olmakla, çiftçilik mesleğini aile kalıtı olarak devralmakla ve görece daha kalifiye olmakla ayrılırlar.

Sürekli işçiler "yanaşma", "hizmetkâr", "bedel", "azap", "tutma", "kâhya", "yıllıkçı", vb. gibi isimler alırlar. Tüm gelirleri ücretleri olduğundan, işvereni azami ölçüde memnun etmek ve dolayısıyla işten çıkarılmamak için büyük dikkat gösterir, zaman zaman da angarya işlere koşulurlar. Hattâ kimi zaman geceleri bile çalıştıkları görülür.

Sürekli işçilerin önemli bir bölümü, kamu kesiminde istihdam edilir. Ancak, bir bütün olarak kamu kesiminde istihdam edilen tarım işçilerine göre sürekli tarım işçilerinin büyük bir oran tutmadığı söylenebilir. Aşağıdaki tablo, kamu kesiminde istihdam edilen tarım işçileri toplamı ile sürekli tarım işçilerinin boyutları hakkında bir fikir vermektedir :

---

1 S. Aksoy, **Türkiye'de Toprak Meselesi**, s. 118.

2 M. Bülbül, "Tarım İşçileri, Sorunları ve Örgütlenmesi", **TMMOB ZMO İkinci Teknik Kongre** bildirisi, C. 2, No. 10/C, s. 22.

KAMU KESİMİNDE İSTİHDAM EDİLEN TARIM İŞÇİLERİ (1969)[3]

İşveren Bakanlık	Sürekli tarım işçileri	Toplam
Orman Bakanlığı	4.254	288.468
Tarım Bakanlığı	17.739	108.463
Köy İşleri Bakanlığı	369	3.900
Genel toplam	22.352	401.011

Görüldüğü gibi, sürekli işçiler kamu kesiminde istihdam edilen toplamın ancak % 5,6'sı kadardır. Bu kesimde istihdam edilen toplam tarım işçisi sayısının iş sezonunda 600 bine ulaştığı yetkililerce ifade edilmektedir.[4]

Özel kesimde istihdam edilen sürekli tarım işçilerinin durumu, kamu kesimindekilerden çok daha kötüdür. Bunlar genellikle sözlü bir anlaşmayla işe girdiklerinden işten atılmaları, haklarını alamamaları sık sık rastlanan uygulamalardandır.

Güneydoğu bölgesinde 'azap" denilen tarım işçileri yıllık olarak tutulan ve genellikle aynî ödeme yapılan sürekli tarım işçileridir. Gaziantep bölgesinde "cüvelek" ya da "rençber" denilen ve gündelikçi oldukları halde işletmeye sürekli bağlanan tarım işçileri vardır. «Kol kuvvetinden gayri birşeye sahip olmayan» bu emekçilere barınacak yer verilir ve «tohumu mal sahibinden olmak üzere, hesaplarına 100 kilo buğday ekilir.»[5] Ancak bu uygulamaların ortakçılığa yakın bir görünümü vardır ve çoğu kez, görüldüğü gibi, yarı-feodal ilişkilerle sarmaşmıştır.

Yarı-feodal ilişkilerle sarmaşmış olan bir tarım işçiliği türü de, marabacılıktır. Bu sistemde her türlü üretim aracı ve tohum arazi sahibinin olup, marabanın yalnızca işgücü vardır. Elde edilen ürünün genellikle üçtebiri marabanın olur. Maraba, toprak ağasının her türlü işine koşulur ve kendisine ortalama 100 dönümlük bir toprağın kullanım hakkı verilir. Bu hak, ağanın isteğine bağlıdır. Marabalar, ücretli olmakla birlikte, ücretleri belirsizdir. Ağaların keyfine göre, oturdukları evden ve hattâ köyden atılmaları hiç de zor değildir. Bölgesel ve giderek önemini yitiren bir olgu olan marabacılığın yaklaşık 10 bin aileyi ve toplam tarım arazisinin binde 4'ünü kapsadığı söylenebilir.

Kayseri ve Yozgat'ta yıllık sözleşmelerle genç erkeklerle, hattâ evli çiftlerle anlaşma yapıldığı görülmektedir. Burada işçinin

---

[3] Karahasanoğlu; akt. M. Karayalçın, "Türkiye'de Tarım İşçisi, Çalışma Koşulları ve Ücretler", **Tarımsal İşgücü Sorunları Semineri**, s. 140.

[4] ZMO, Orman MO ve Devrimci Toprak-İş Sendikası'nın düzenlediği "Tarım İşçilerinin Sorunları" konulu panelde T. Kocamanoğlu'nun konuşmasından.

[5] A. Aras, **Güneydoğu Anadolu'da Arazi Mülkiyeti ve İşletme Şekilleri**, Ankara, 1956, s. 26.

beslenmesi işletme sahibince karşılanmakta ve belli bir yıllık ücret alınmaktadır.

Hayvan bakıcıları da genellikle yıllık ücret alırlar. Bu ücret aynî ya da nakdidir. Nakdi ücret çok düşük olduğu gibi, «aynî olarak da ekseriya çok basit, tek yönlü gıda maddelerinden ibaret yemek verilir. Bunun yanında bazen elbise, ayakkabı, vb. gibi giyecek eşyalarının da verildiği varittir.»[6] Bunların özellikle bekâr olanları seçilir ve ağa bunları evlendirmek vaadiyle uzun zaman sömürür, türlü işlere koşar.

Bir bütün olarak sürekli tarım işçilerinin toplam tarım işçilerinin % 10'una yakın olduğu sanılmaktadır.

2. Geçici Tarım İşçileri

Tarım işçilerinin ezici çoğunluğunu oluşturan geçici tarım işçileri, daha çok, geçimlik düzeyde ya da bunun altında bir toprak parçasına sahip olup ve belirli dönemlerde dışarı işlerde çalışan emekçilerdir. Gündelikçiler ve mevsimlik işçiler olarak iki ana biçimde ortaya çıkarlar.

Gündelikçiler, günübirliğine çalışan tarım işçileridir. Daha çok ortaboy tarım işletmelerinde çalışırlar. Bu işletmeler sürekli işçi ve hattâ çoğu kez mevsimlik işçi bile tutamayacak durumda olduklarından, işlerin çok yoğunlaştığı, aile bireylerinin işgüçlerinin yetersiz kaldığı günlerde ücretli emeğe başvurmak eğilimindedirler. Gündelikçiler, genellikle belli bir iş için tutulur ve bu iş bitince, hiçbir kayda bağlı olmaksızın işten çıkarılırlar. Ayrıca kendileri de iş sırasında işi terkedebilirler. Ama bu, genellikle, teorik bir varsayımdan öteye geçmez. Belirli bir çalışma yerleri olmadığından örgütlenmeleri çok zor ve çoğunlukla olanaksızdır.

Mevsimlik tarım işçileri, belirli mevsimler için tutulan, yerel tarım işçileri ve göçmen işçiler olarak iki ana gruba ayrılan tarım emekçileridir.

Yerel mevsimlik tarım işçileri, çoğunlukla sebze, meyve, fındık hasat zamanlarında tutulurlar. Bunların genel olarak ufak bir toprak parçaları ya da geçimlerine katkıda bulunabilecek başka bir kaynakları vardır.

«Özellikle şeker pancarı tarlalarında hasat zamanı kadınlı - erkekli, çocuklu sabahleyin şehirden arabalarla gelip, akşamleyin tekrar dönen»[7] **çakanlar**; hiç toprağı olmayan ya da çok ufak bir tarlası olup, sürme dönemlerinde toprak sahiplerinin tarlalarını süren **karakullukçular**; yine sürme zamanlarında ve daha çok Kars yöresinde tutulup, hayvanları süren **hodak** ile pulluğu

6 M. C. Pınar, **Ege Ziraat Bölgesinde İşçi ve Ücret Meseleleri**, İzmir 1966, s. 28.
7 O. Türkdoğan, **Türkiye'de Köy Sosyolojisinin Temel Sorunları**, Erzurum, 1970, s. 81.

kullanan **majgar** gibi tarım işçisi türleri genellikle yerel mevsimlik işçiler grubuna girerler.

Mevsimlik göçmen tarım işçileri ise, yine belli mevsimlerde, daha çok kapitalist yöntemlerle tarım yapılan bölgelere doğru göç eden ve mevsim sonu başka yörelere doğru yola çıkan tarım emekçileridir. Bahar başlarında dayıbaşılarla birlikte göç ederler. Kimi bölgelerde elçi, kimi bölgelerde kâhya adını alan bu aracılar çavuşlar yoluyla işçilerle ve doğrudan doğruya ya da temsilci aracılığıyla işverenle bağlantılıdırlar. İşçi adına işverenle ve hattâ resmi makamlarla ilişkiyi bunlar kurar, işçinin ücretinin % 10-18'ini alırlar.

Elçilik, üretim sürecinde hiçbir fiili işlevi olmadığı halde, yönetim ve örgütleme alanında çok önemli bir rol oynar. Dayıbaşıları, işçilerle çok yönlü bağlar kurarak onları kendilerine bağımlı hale getirmeye bakarlar. «Parası olmayan işçilere ödünç para verirler, hattâ bu parayı faizle de temin ederler. Bu şekilde işçiler daha kış aylarında elçiyè, dolayısıyla işverene bağlanmış olurlar.»[8]

İşverenle anlaşma konusunda önce elçinin hissesi ve ancak daha sonra, işçinin ücreti üzerinde uzlaşmaya varılır. Elçiler, işe göre, örneğin pamuk çapasında işçi başına, pamuk toplamakta ise kilo başına "ücret" alırlar. İşverenden aldığı % 10'dan ayrı olarak işçiden de bir miktar para alırlar. İşçiden ayrı yer, ayrı giyinir ve ayrı bir yaşantı sürerler. Dört nüfuslu bir işçi ailesi iş mevsiminde ortalama 1.750-1.800 TL alırken, bir elçi 4.000 TL'ye varan bir para alır (1966). Kimi elçilerin büroları bile vardır.

«Birçok elçi, ayrıca, işçilere kumar oynatıp % 10 almaktadır. Tarım işçilerinin kumar tutkularını elçibaşıları körüklemektedir, çünkü "mano" denen bir pay ayırarak çıkar sağlamaktadırlar. İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun 1950 yılı çalışma raporunun 61. sayfasında şunlar söyleniyor : "Bir patoz elçiliği vardır, bunlar elçiye iki türlü fiat teklif ederler; siz kumar oynayacaksanız, haftalığınız 80, oynamayacaksanız, 40 liradır, der. Vatandaş, 80 lirayı işitince kumar oynamayı kabul eder. Bunlar bir insanın takatinin üstünde çalıştırılırlar. Gecenin saat 12'sinden akşamın 8'ine kadar çalışırlar. Çalışmadığı saatlerde de kazandığını kumara terk eder ve hafta içinde yine elçiden borç para alır." (...) Elçi, işçileri üzerinde o kadar hâkimdir ki, çok defa borcunu ödeyememiş işçilerin en ilkel usullerle mallarını zapteder. (...) Elçi işçilere göre hep doğrudur. Onların borçlarını gösteren elçi defteri hiç yanılmaz.»[9] Elçilik kurumu öylesine güçlüdür ki, kamu kesiminde yeralan tarım kuruluşları bile elçiler yoluyla işçi tutmaktadırlar. Boyacı'nın belirttiğine göre, Güneydeki birçok

---

[8] M. C. Pınar, **Agy.**, s. 29.

[9] E. K. Boyacı, "Çukurova'da Tarım İşçileri ve 'Endişe' ", **Yansıma**, S. 40. s. 22-3.

devlet üretme çiftliği bu yola başvurmaktadır. 1961 yılına ait bir çizelgede, Akdeniz Bölgesi'ne gelen işçilerden çok azının aracısız geldiği görülmektedir :[10]

GELİŞ YERLERİNE GÖRE BÖLGEYE GELEN İŞÇİLER (1961)

İl	Aracı sayısı	Aracısız gelen işçi sayısı	Toplam işçi sayısı
Burdur	5	60	440
Denizli	95	250	5.820
Isparta	3	130	280
Konya	7	400	700
Maraş	4	100	180
Muğla	8	100	585
Niğde	2	175	275
Uşak	10	85	1.060
Toplam	130	1.300	9.340

Görüldüğü gibi, bu illerden aracısız gelen işçiler toplam göçmen işçilerin ancak % 13'ü kadardır.

Çalışma bölgesine gelen işçiler, şansları yardım ederse kimi zaman İşçi Barındırma Yurtları'nda kalırlar. «İşçiler [yurda -KA] ilk geldikleri gün yıkanabilmekte, bir daha su yüzünü muhtemelen müteakkip gelişlerinde görebilmektedir. Buna sebep, işçilerin şehirden veya köyden uzak tarlalarda çalışmalarıdır.»[11] Bu yurtlarda tıkış tıkış kalabilmek bile işçiler için bir "nimet" olmaktadır. Önemli sayıda göçmen işçi «mezarlıklarda ve yol kenarlarındaki boş arsalarda ve açıkta kalırlar.»[12]

Bu işçi göçleri genellikle tüm aile göçü şeklinde olmakta ve büyük boyutlara varmaktadır. Çukurova ve Ege bölgelerine her yıl ayrı ayrı 100 bine yakın işçinin geldiği bilinmektedir. İşçi Bulma Kurumu Akdeniz Bölgesi İşgücü Anketi'ne (Ankara, 1959) göre, bölgeye gelen işçi sayısı toplam 126,6 bindir; bunun 72,4 bini erkek, 48,1 bini kadındır. 126,6 bin işçinin 89,3 bini Adana, 27 bin kadarı da Hatay yöresine gelmektedir.

İlkbahar aylarında Çukurova'ya pamuk çapası ve Ağustos - Eylül aylarında pamuk toplamak için, Ege'ye zeytin toplamak, bağ çapalamak, üzüm kesmek ve tütün tarımı için gelen bu işçi kitleleri sabah karanlığında, ezanla birlikte işe başlayıp ortalık karardıktan sonra işi tatil etmektedirler.

Kadın ve çocuk işçilerin de önemli bir yer tuttuğu göçmen işçiler, sözkonusu işin tamamlanmasıyla birlikte çalışma yerlerinden ayrılır ve başka çalışma yerlerine doğru yola çıkarlar.

---

10 M. C. Pınar, Agy., s. 32.

11 M. C. Pınar, Agy., s. 30-31.

12 E. K. Boyacı, Agy., s. 15.

mez bir hak olarak tanır ve zamanı gelince içlerinden birisi soluklanma zamanının bitimini bildirmek için yüksek bir sesle "Afi" şeklinde bağırır. İşçiler güneş battıktan sonra işi bırakırlar. Ovalarda güneş kaybolur kaybolmaz karanlık hemen basar.»[14]

Ege'de tütün tarımı sırasında günlük çalışma süresinin çok daha yükseldiği görülür. Dikme ve çapalama sırasında 13 - 14 saat, kırıp - dizme sırasında 18 ve hattâ, tarlaya gidip gelme de dikkate alınırsa 20 saati bulur. Belli bir yasal sınırlama olmadığı için, işverenler işçiyi olabildiğince fazla çalıştırmaya bakarlar.

Kamu kesimindeki tarım işletmeleri için de durum buna yakındır. Devlet Üretme Çiftlikleri orman ve hara işçilerinin çalışma saatleri, yılın bütün mevsimleri için günlük ortalama 12 saattir. İşyerleri genellikle şantiye veya konutlardan uzak olduğundan işyerlerine gidiş geliş için yolda geçen 2 saatle birlikte, günde ortalama 14 saat çalışılır. Bu işçiler haftada 98 saat, üstelik boğaz tokluğuna yakın bir ücretle ve fazla mesai ücreti almadan çalışırlar.

Çoban ve hayvan bakıcılarının koşulları ise, daha da ağırdır. Günün 24 saati çalışan bu emekçiler, teslim aldıkları sürüden gece gündüz sorumludurlar. Ne uykuları vardır, ne de doğru dürüst dinlenme hakları. Pazar ve bayram günleri de çalışırlar; haftalık izinleri yalnızca bir akşamdır. Haftada 156 saat çalışıp, 12 saat evlerinde "dinlenirler".

Böylesine uzun bir çalışma günü geçiren tarım işçileri, hakettikleri besini almak bir yana, normalin altında bir besinle yetinmek zorunda kalırlar.

"Sabah kahvaltısı" genellikle bir tek somundan ibarettir. Öğle yemeğini ise, ayran ya da hoşafla birlikte verilen birer somun oluşturur.

«Çapa mevsiminde Adana'da işçiye yemek verilir. Yemeği sabahleyin kepeği fazla siyah bir somun, kuşluk vakti bir somunla bulgur veya yarmadan pilav, öğleden sonra yine bir somunla ayran yahut hoşaf, peynir, zeytin, pekmez, akşam üzeri ise bir somun ve buğday kırmasından hoşaf teşkil eder. Arasıra işveren çiftlikte yetiştirilen sebzelerden bir çeşni yaparsa da her vaziyette yemeklerin gıdai kıymeti pek zayıftır.»

«Adana'da yemek verilmesinin sebebi, uzaktan gelen işçilerin yanlarında çok yük taşımalarını önleme, köylerinden ve Adana'dan çiftlik sahibinin malı veya kiraladığı kamyona işçilerin ağırlıksız veya yiyecek çuvalları yerine mümkün oldukça fazla adette binmelerini temindir. Toplama safhasında işveren fazla sıkışık değildir. İş kilo hesabı olup yemek verilmez. Adana'nın yerli işçisi yemek istemez. Ceyhan daha çok küçük çiftliklere sahip olduğun-

---

[14] E. K. Boyacı, Agy., s. 16.

dan, bunlar işçiye nisbeten iyi muamele eder ve çapada yemeğine biraz farklı muamele ve itina gösterirler.»[15]

Ege bölgesindeki pamuk çapa ve toplama işinde ise işçiler yiyeceklerini de birlikte getirirler.

Kamu işletmelerindeki beslenme koşulları da kötüdür. Çobanlar sıcak yemek yüzü göremez, öğle yemeklerini beraberlerinde alıp, bellerinde taşırlar.

Kamu işyerlerinde çalışan tarım işçileri yemeklerini birçok kişinin etrafına dizildiği uzun tahta sıralar üzerinde, kalaysız bakır tabaklardan ve 10 - 15 kişi sığışa sığışa yerler. Bu masalarda ancak 1 ya da 2 su bardağı bulunur. Çatal, bıçak bir yana, çoğu kez kaşık bile bulamayıp, yemeklerini elle yerler. Kendi yetiştirdikleri nimetleri ancak düşlerinde görürler. Yemeklerin besleyici değeri az, şişirici yönü daha fazladır.

Bu işçiler, günlük enerji sarfiyatı 4.400 kalori olan ağır işler yapmalarına karşın, böylesine yarı aç bir yaşam sürdürürler. Barınma koşulları da, beslenme ve çalışma koşulları kadar kötüdür. İşçiler şantiyelerden işyerlerine üstü açık kamyonlarla götürülüp getirilirler. Yük katarlarında olduğu gibi, alt alta, üst üste dizilip, toza dumana bulanarak gidip gelirler.

İşçiler, özel işyerlerinde çoğunlukla açıkta, samanların üzerinde, odunlukta gecelerler. Zaten geçimine zor yetecek kadar bir para alan köylülerin köyden ev tutmaları, kiralamaları, vb. sözkonusu değildir. Özellikle geçici işçilerin durumu çok kötüdür. «En basit tabiî ihtiyaçları karşıyalacak sıhhi tesislerden dahi yoksun bulunan tarım işçileri barınacak yerlerin yetersiz bulunması nedeniyle çalıştıkları tarlaların kenarında yatıp kalkmaktadırlar.»[16]

---

[15] Akt. O. N. Koçtürk, **Tarım İşçisinin ve Türk Tarımının Bazı Temel Meseleleri**, Ankara 1967, s. 14-5.

[16] M. Bülbül, **Agy.**, s. 41.

Çin Komünist Partisi'nin 6. Kongresinin 50. Yılı

M. SLADKOVSKİ
(SSCB Bilimler Akademisi aday üyesi)
K. SEVELEV
(Tarih bilimleri adayı)

18 Haziran - 11 Temmuz 1928'de yapılan ÇKP'nin 6. Kongresi, Çin komünist ve devrimci hareketinin tarihinde önemli bir olaydır. Bu Kongrede alınan kararlar, uzun yıllar Çin halkının ulusal ve sosyal kurtuluş savaşına ışık tutmuş, yön vermiştir.

Kongre, 1925-1927'den, Ulusal Devrimin yenilgiye uğramasından sonra parti için olağanüstü güç bir dönemde toplanmıştır. Çan Kayşek ve Gomindan'ın öteki üyelerinin ÇKP ile oluşturdukları tek cepheyi bozmalarından sonra, emekçi yığınlarına, onların öncüsü ÇKP'ye karşı yoğun bir saldırı başladı. Bu sert terör koşullarında ÇKP ağır kayıplar verdi. İşçi sınıfı büyük zarar gördü, birçok devrimci sendika dağıtıldı, geçici olarak ÇKP'nin işçi sınıfıyla bağları zayıfladı. Aynı zamanda ayaklanmaların sürdüğü birçok kırsal bölgede, ezici çoğunluğu politik bakımdan olgunlaşmamış olan, proleter olmayan görüşleri savunan yığınlar partiye akın etmeye başladılar.

Bu bunalım, partinin strateji ve taktiğinin temel sorunları üzerinde tartışmalar yürüten Çin Komünist Partisi yönetimini kapsadı.

Bu güç dönemde Komünist Enternasyonal ÇKP'ye önemli yardımlarda bulundu. Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesi'nin 9. Plenumu'nda, «milyonlarca işçi ve köylüyü kazanmanın, onları politik bakımdan eğitmenin, parti ve onun belgileri çevresinde örgütlenmenin parti çalışmalarının ağırlık merkezini oluşturduğu» bildirildi. Plenum, ÇKP'yi darbeciliğe, solcu belgiler ileri sürmeye, ayaklanmayla oynayanlara ve bu gibi eylemlere karşı kesin bir savaşa çağırdı. Beyaz terör yüzünden Sovyetler Birliği'nde toplanması kararlaştırılan ÇKP'nin 6. Kongre belgelerinin temelini, Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesi 9. Plenumu'nun önerileri, Çin'de ve ÇKP'de yeni durumla ilgili belgeleri oluşturuyordu.

ÇKP'nin 6. Kongresi, Moskova'nın Naro-Fominsk bölgesindeki Pırvomay köyünde toplandı. Kongre'ye, oy hakkı olan 84 ve oy hakkı olmayan 34 delege katılıyordu. Tüm delegelerin yüzde 60'ından çoğu işçi sınıfı temsilcisiydi.

Kongre'de, Komintern temsilcisinin "uluslararası durum ve ÇKP'nin ödevleri üstüne" raporu, Parti MK Genel Sekreteri görevini yapan Süy-Sü-Bo'nun "ÇKP MK'nin Çalışma Raporu", Çuen-Lay'ın "örgütsel durum ve askersel çalışmalar üstüne" ra-

poru okundu. Aynı zamanda sendikalarda, köylü hareketi içinde çalışmalar ve toprak reformu üstüne raporlar da okundu.

Delegeler, karakteri bakımından bir burjuva-demokratik devrimi olan Çin devriminin genel niteliği ve o günkü durumunu değerlendirmeye önemle eğildiler. Partide bu sorunla ilgili aşırı sol görüşlerin varolması bunu zorunlu kılıyordu.

Kongre'nin, işçi sorunlarıyla ilgili belgelerinde, proletaryanın ezici çoğunluğunun kazanılması ÇKP'nin ana ödevi olarak saptanıyordu. «Köylü hareketinde proletaryanın yönetici rolünü güçlendiren» endüstri işçilerinin sendikal hareketine özel bir önem verilmesi salık veriliyordu.

Çin komünistlerinin forumu, toprak-köylü sorununa önemle eğildi ve köyde sosyal-ekonomik ilişkilerin karakterini derinlemesine inceledi. ÇKP'nin köylü hareketiyle ilgili strateji ve taktiğini saptadı. Kongre, toprak devriminin, o aşamanın temel içeriğini oluşturduğunu belirtti ve tüm ağa topraklarının alınmasını, topraksız ve az topraklı köylülere dağıtılmasını ana belgi olarak saptadı. Kongrede tüm toprakların kamulaştırılması yönündeki belginin ortaya atılmasına karşı çıkıldı. Çünkü, bu istem köylü yığınlarınca henüz benimsenmemişti. ÇKP'nin bu soruna devrimden sonra eğileceği belirtildi. Bununla ilgili olarak Kongre'de, toprak sorununda acelecilik anlamına gelen ve ÇKP'yi köylü yığınlarından yalıtlama sonucunu veren Mao Zedung'un konumu sert bir biçimde eleştirildi. Süy-Su-Bo, Mao Zedung'un daha 1927 sonbaharında «tüm topraklara, yani toprak ağalarının ve köylülerin topraklarına el konulmasını önerdiğini, ama ÇKP'nin onun bu görüşüne karşı çıktığını, bu görüşün tutarsızlığını belirttiğini ve bu sorun üstüne direktif yayınladığını açıkladı.»

Kongre, partinin önüne, köylülerin ÇKP yönetiminde örgütlenmesi ve tüm savaş biçimlerinden yararlanılması, kırsal bölgelerde partinin silahlı güçlerinin kurulması ve partizan hareketi yönetiminin güçlendirilmesi, güncel istekler savaşımıyla, o aşamanın temel sorunu olan toprak devrimi uğrundaki savaşımın ana belgilerinin ustalıkla bağdaştırılması ödevini koydu.

ÇKP Kongresi gündeminde ilk kez, askersel sorun yer aldı. Çu En Lay'ın okuduğu raporda, partinin bu alandaki çalışmaları değerlendirilmiş ve partinin önünde duran önemli ödevler saptanmıştır. Çu En Lay raporunda, Mao Zedung'u eleştirmiş ve onun askerlerinin «geçici ordu olduğunu ve soyguncu karakter taşıdığını» belirtmiştir. Kongre'de özel bir komisyon, Sovyet yüksek komutanlarının önerilerini göz önünde tuttu : Çin Kızıl Ordusunun kurulması, strateji ve taktiğinin oluşturulmasında partinin yönetici rolünün sağlanmasıyla ilgili ilkesel tutumları saptadı. Bu önerilerin önemi ve dirimselliği daha sonraki yıllarda doğrulandı.

6. Kongre'de parti kuruculuğu işlerine de geniş yer verildi. Kongre, partinin yığınlarla, herşeyden önce endüstrinin en

önemli kollarındaki büyük işletmelerde çalışan işçilerle bağlarının zayıfladığını saptadı. Delegeler, partinin işçilerle bağlarını yitirdiğini, işçilerin artık partinin tabanını oluşturmadığını, en önemli alanlarda taban örgütlerinin hemen hemen yok olduğunu, kentlerde parti örgütlerinin bulunmadığını belirttiler. ÇKP MK'nin örgütsel sorunlar seksiyonunun açıklamasına göre, 6. Kongre öncesinde partide, işçilerin oranı % 10,9, köylülerin % 76,6, askerlerin % 0,8, aydınların ve diğerlerinin % 6,9'du. Bu durumun çok acıklı olduğunu belirten delegeler, sosyal bileşim, ideoloji ve politikası bakımından ÇKP'nin bir küçük burjuva partisine dönüşmesi tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu vurguladılar. Bundan ötürü, Konge, «Endüstrinin en önemli kollarındaki büyük işletmelere inmeyi, buralarda örgütsel güçlenmeyi ÇKP'nin başta gelen ödevi» olarak saptadı. Kongre «partinin temelinin işçi sınıfına dayandırılması ve Kongre'den sonra parti sorunlarının çözümü işine özellikle endüstri proletaryasını çekmek yoluyla, partinin gelişmesinin sağlanması gerektiğini» belirtti. Köy parti örgütlerinin sosyal bileşiminin kesin olarak düzenlenmesi ve parti örgütlerine daha fazla yoksul köylü ve proleter alarak güçlendirilmesi, partiye tek tek üye almak ilkesinin uygulanması yönünde ödevler saptandı. Belirtmek gerek ki, Kongre'nin aldığı bu kararların gerçekleşmesi önünde nesnel, yani, ÇKP'nin zorunlu olarak kentlerden kırsal bölgelere çekilmesi ve öznel, yani Mao Zedung ve yandaşlarının partiyi anti-proleter platforma itmesi gibi engeller vardı.

6. Kongrenin çalışmalarında önemle vurgulanan önemli bir başka eksiklik de parti aygıtının gittikçe bürokratikleşmesi, kollektif çalışma ilkesinin uygulanmaması, demokratik çalışma biçimlerinin geliştirilmemiş olması, aynı zamanda ilkesizlik, iç çelişkiler ve değişik düşünceleri savunanların fiziksel yok edilmesi gibi uygulamalardı. Kongre, bütün bu uygulamalara son verilmesini, partinin örgütsel çalışmalarının temelden yenilenmesini kararlaştırdı.

Kongre, yeni MK'ne, partinin program tasarısı hazırlama ve bunu 7. Kongre'ye sunma ödevini verdi. 1935'den sonra parti yönetimini ele geçiren Mao Zedung Kongre'nin bu kararlarını sabote etti.

ÇKP'nin 6. Kongresinde partinin yeni tüzük tasarısı görüşüldü. Fakat 7. Kongre defalarca ertelendi ve ancak 17 yıl sonra, 1945'de, yani Mao Zedung'un parti yönetiminden birçok enternasyonalist komünisti uzaklaştırmasından ve ÇKP'ye kendi "Çinlileştirilmiş Marksizm"ini dayatmasından sonra yapıldı.

Bugün Maocu tarihçiler, Çin devriminin temel sorunlarıyla ilgili ÇKP'nin 6. Kongre kararlarının önemini azımsamak için elden geleni yapıyor. Onlar, Kongre'nin zayıf yönlerini öne çıkarıyor, temel sorunları (özellikle toprak-köylü sorunu, partizan hareketinin gelişmesi, köyde silâhlı birliklerin kurulması ve da-

yanak noktalarının oluşturulması ve bunun gibi sorunlar) suskunlukla geçiştirmeye çalışıyor, ya da bütün bunları Mao Zedung'un başarıları olarak göstermeye yelteniyor. Bugün Çin parti tarihiyle ilgili yazı ve kitaplarda ÇKP'nin 6. Kongresine katılan delegelerin Mao Zedung'u eleştirdikleri üstüne herhangi bir şey aramak boşunadır. Ama bundan 50 yıl önce Kongre delegelerinden birinin, Mao Zedung'un serüvenci görüşünü, Maoizm olarak tanımladığı bir gerçektir.

ÇKP'nin 6. Kongre belgeleri, ÇKP'nin tüm tarihi, Maoizmin Marksizm-Leninizme yabancı ve düşman bir akım olduğunu kanıtlıyor.

(**PRAVDA**, 10 Temmuz 1978)

XX

1958 1978

THE 20th ANNIVERSARY OF THE JOURNAL "PROBLEMS OF PEACE AND SOCIALISM" ● 20 ЛЕТ ЖУРНАЛУ «ПРОБЛЕМЫ МИРА И СОЦИАЛИЗМА» ● 20 LET ČASOPISU OTÁZKY MÍRU A SOCIALISMU ● LA REVUE "PROBLÈMES DE LA PAIX ET DU SOCIALISME" A 20 ANS ● 20 JAHRE ZEITSCHRIFT "PROBLEME DES FRIEDENS UND DES SOZIALISMUS" ● 20 AÑOS DE LA REVISTA «PROBLEMAS DE LA PAZ Y DEL SOCIALISMO» ● «BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» DERGİSİ'NİN 20. YILDÖNÜMÜ ●